Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Perusteen nimi	Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
Määräyksen diaarinumero	104/011/2014
Korvattavat määräykset	7/011/2007
	20/011/2006
	4/011/2009
	50/011/2010
	41/011/2010
	4/011/2014
	1/011/2004
Voimaantulo	01.01.2015
Pdf luotu	21.11.2025

Sisältö

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta. 1
   1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma. 1
   1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet. 1
   1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen. 3
   1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut. 3
2. Perusopetus yleissivistyksen perustana. 6
   2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet. 6
   2.2. Perusopetuksen arvoperusta. 7
   2.3. Oppimiskäsitys. 9
   2.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 9
3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet. 10
   3.1. Perusopetuksen tehtävä. 10
   3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet. 11
   3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen. 11
   3.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 16
4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri. 17
   4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen. 17
   4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. 17
      4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä. 18
      4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki. 18
      4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely. 19
      4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus. 19
      4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta. 19
      4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. 20
      4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen. 20
   4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat. 20
      4.3.1. Oppimisympäristöt. 20
      4.3.2. Työtavat. 21
   4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet. 22
   4.5. Paikallisesti päätettävät asiat. 24
5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen. 26
   5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä. 26
   5.2. Yhteistyö. 28
      5.2.1. Oppilaiden osallisuus. 28

5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö. 29
5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa. . . 30
5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö. 30
5.4. Opetuksen järjestämistapoja. 32
5.4.1. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus. 32
5.4.2. Joustava perusopetus. 37
5.4.3. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain. 39
5.4.4. Yhdysluokkaopetus. 39
5.4.5. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus. 40
5.4.6. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu. 40
5.4.7. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen. 41
5.4.8. Opetus erityisissä tilanteissa. 42
5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta. 43
5.6. Paikallisesti päätettävät asiat. 45
6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa. 49
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa. 49
6.1.1. Formatiivinen arviointi. 49
6.1.2. Summatiivinen arviointi. 50
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet. 50
6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi. 52
6.4. Työskentelyn arviointi. 53
6.5. Käyttäytymisen arviointi. 53
6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana. 53
6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain. 53
6.6.2. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain. 54
6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet. 54
6.8. Perusopetuksen päättöarviointi. 55
6.8.1. Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen. 55
6.8.2. Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi. 55
6.8.3. Yhteisten taide- ja taitoaineiden päättöarviointi. 56
6.8.4. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa. 56
6.8.5. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi. . . 56
6.8.6. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi. . . . 57
6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin. 57
6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu. 57
6.11. Todistukset. 57

6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa. 58
6.11.2. Lukuvuositodistus. 58
6.11.3. Välitodistus. 59
6.11.4. Erotodistus. 60
6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus. 60
6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset. 62
6.13. Paikallisesti päätettävät asiat. 62
7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. 64
7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. 65
7.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt. 66
7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen. . 66
7.3.1. Opettajan antama yleinen tukiopetus. 67
7.3.2. Opettajan antama opetuskielen tukiopetus. 67
7.3.3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. . . 68
7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet. 68
7.4.1. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi. 69
7.4.2. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. 70
7.4.3. Tukea koskeva päätös. 70
7.4.3.1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä. 71
7.4.3.2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä. 71
7.4.3.3. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa. 72
7.4.3.4. Tulkitsemispalvelut. 72
7.4.3.5. Oppilaskohtaiset avustajapalvelut. 72
7.4.3.6. Apuvälineet. 73
7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen. 73
7.5.1. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen. 73
7.5.2. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. 75
7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika. 75
7.6.1. Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026). 75
7.6.2. Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka). 77
7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu. 77
7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto. 77
7.9. Paikallisesti päätettävät asiat. 78

8. Opiskeluhuolto. 79
8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. 79
9. Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet. 83
9.1. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu. 83
9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet. . . . 84
10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä. 86
10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset. 86
10.2. Romanit. 86
10.3. Viittomakieliset. 87
10.4. Muut monikieliset oppilaat. 87
10.5. Paikallisesti päätettävät asiat. 88
11. Kaksikielinen opetus. 89
11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia. 89
11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus. 91
11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus. 92
11.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 92
12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus. 94
12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet. 94
12.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 94
13. Valinnaisuus perusopetuksessa. 95
13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit. 95
13.2. Valinnaiset aineet. 95
13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät. 96
13.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 96
14. Vuosiluokat 1-2. 97
14.1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. 98
14.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 101
14.3. Oppiaineet. 101
14.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus. 101
Suomen kieli ja kirjallisuus. 103
Saamen kieli ja kirjallisuus. 110
Romanikieli ja kirjallisuus. 118
Viittomakieli ja kirjallisuus. 124
Muu oppilaan äidinkieli. 129

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 129
Suomi saamenkielisille. 136
Suomi viittomakielisille. 136
Svenska för samisktalande. 136
Svenska för teckenspråkiga. 136
Svenska och litteratur. 136
Svenska som andraspråk och litteratur. 143
14.3.2. Toinen kotimainen kieli. 150
Finska, A1-lärokurs. 151
Finska, modersmålsinriktad finska, A1-lärokurs. 158
Ruotsin kieli, A1-oppimäärä. 165
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A1-oppimäärä. 171
14.3.3. Vieraat kielet. 178
Saamen kieli, A1-oppimäärä. 179
Vieras kieli, A1-oppimäärä. 186
14.3.4. Matematiikka. 192
14.3.5. Ympäristöoppi. 199
14.3.6. Uskonto. 208
Adventistinen uskonto. 212
Bahá'í-uskonto. 216
Buddhalainen uskonto. 219
Evankelisluterilainen uskonto. 222
Helluntailiikkeen uskonto. 226
Islam. 229
Juutalainen uskonto. 232
Katolinen uskonto. 235
Krishna-uskonto. 239
Ortodoksinen uskonto. 242
14.3.7. Elämänkatsomustieto. 245
14.3.8. Musiikki. 250
14.3.9. Kuvataide. 255
14.3.10. Käsityö. 261
14.3.11. Liikunta. 265
14.3.12. Oppilaanohjaus. 270
15. Vuosiluokat 3-6. 272
15.1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. 273
15.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 276
15.3. Oppiaineet. 276

15.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus. 276
Suomen kieli ja kirjallisuus. 279
Saamen kieli ja kirjallisuus. 296
Romanikieli ja kirjallisuus. 312
Viittomakieli ja kirjallisuus. 326
Muu oppilaan äidinkieli. 339
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 339
Suomi saamenkielisille. 356
Suomi viittomakielisille. 356
Svenska för samisktalande. 356
Svenska för teckenspråkiga. 356
Svenska och litteratur. 356
Svenska som andraspråk och litteratur. 375
15.3.2. Toinen kotimainen kieli. 392
Ruotsin kieli, A-oppimäärä. 393
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 406
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä. 418
Finska, A-lärokurs. 431
Finska, B1-lärokurs. 444
Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs. 456
15.3.3. Vieraat kielet. 469
Englanti, A-oppimäärä. 470
Muu vieras kieli, A-oppimäärä. 483
Saamen kieli, A-oppimäärä. 496
Vieras kieli, B1-oppimäärä. 509
15.3.4. Matematiikka. 521
15.3.5. Ympäristöoppi. 537
15.3.6. Uskonto. 561
Adventistinen uskonto. 574
Bahá'í-uskonto. 586
Buddhalainen uskonto. 599
Evankelisluterilainen uskonto. 611
Helluntailiikkeen uskonto. 623
Islam. 635
Juutalainen uskonto. 647
Katolinen uskonto. 659
Krishna-uskonto. 671
Ortodoksinen uskonto. 683

15.3.7. Elämänkatsomustieto. 695
15.3.8. Historia. 707
15.3.9. Yhteiskuntaoppi. 720
15.3.10. Musiikki. 730
15.3.11. Kuvataide. 741
15.3.12. Käsityö. 754
15.3.13. Liikunta. 764
15.3.14. Oppilaanohjaus. 775
16. Vuosiluokat 7-9. 777
16.1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. 778
16.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 782
16.3. Oppiaineet. 782
16.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus. 782
Suomen kieli ja kirjallisuus. 785
Saamen kieli ja kirjallisuus. 804
Romanikieli ja kirjallisuus. 823
Viittomakieli ja kirjallisuus. 836
Muu oppilaan äidinkieli. 850
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 850
Suomi saamenkielisille. 865
Suomi viittomakielisille. 865
Svenska för samisktalande. 865
Svenska för teckenspråkiga. 865
Svenska och litteratur. 865
Svenska som andraspråk och litteratur. 885
16.3.2. Toinen kotimainen kieli. 901
Ruotsin kieli, A-oppimäärä. 902
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 915
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä. 933
Finska, A-lärokurs. 946
Finska, B1-lärokurs. 959
Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs. 978
16.3.3. Vieraat kielet. 991
Englanti, A-oppimäärä. 992
Latinan kieli, valinnainen B2-oppimäärä. 1005
Muu vieras kieli, A-oppimäärä. 1015
Saamen kieli, A-oppimäärä. 1028
Saamen kieli, B2-oppimäärä. 1041

Vieras kieli, B1-oppimäärä. 1050
Vieras kieli, B2-oppimäärä. 1069
16.3.4. Matematiikka. 1078
16.3.5. Biologia. 1101
16.3.6. Maantieto. 1118
16.3.7. Fysiikka. 1134
16.3.8. Kemia. 1152
16.3.9. Terveystieto. 1170
16.3.10. Uskonto. 1187
Adventistinen uskonto. 1199
Bahá'í-uskonto. 1210
Buddhalainen uskonto. 1221
Evankelisluterilainen uskonto. 1232
Helluntailiikkeen uskonto. 1243
Islam. 1253
Juutalainen uskonto. 1264
Katolinen uskonto. 1275
Krishna-uskonto. 1285
Ortodoksinen uskonto. 1296
16.3.11. Elämänkatsomustieto. 1307
16.3.12. Historia. 1319
16.3.13. Yhteiskuntaoppi. 1334
16.3.14. Musiikki. 1344
16.3.15. Kuvataide. 1358
16.3.16. Käsityö. 1371
16.3.17. Liikunta. 1381
16.3.18. Kotitalous. 1393
16.3.19. Oppilaanohjaus. 1409
17. Liitteet. 1417

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta[1]. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys[2], jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittää koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä[3]. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta

1 Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja (378/2014) valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)
2 Perusopetuslaki 15 §, 14 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §
3 Perusopetuslaki 15 §

seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[4]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[5]
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten[6]. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheytettynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheytettynä.

Kaikki oppilaiden oppilaskohtaiset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan[7]. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista[8].

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun[9]. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[10]. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

4 Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §
5 Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §
6 Perusopetuslaki 15 §
7 Perusopetuslaki 4a luku (1090/2024)
8 Perusopetusasetus 9 §
9 Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)
10 Perusopetuslaki 15 § (477/2003)

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta[11]. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen[12]. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä[13]. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan
- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet

11 Perusopetuslaki 30 § (642/2010)
12 Perusopetuslaki 21 § (1296/2013)
13 Perusopetuksen laatukriteerit, opetus ja kulttuuriministeriö 2012: 29

- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään
- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon
- sisältyykö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen tasa-arvosuunnitelma[14] opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
    - lain mukaan suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla
- sisältyykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma[15] opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
    - lain mukaan oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi; oppilaitoksella tulee olla suunnitelma toimenpiteistä ja sekä huoltajille että oppilaille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan opiskeluhuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai tavoitekokonaisuuksittain etenevänä[16] (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)
- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheytettynä; mitkä ovat mahdollisen eheytetyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet
- miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)[17]
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä osio valinnaisuus perusopetuksessa)

14 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 5 a § (1329/2014)
15 Yhdenvertaisuuslaki 6 §
16 Perusopetuslaki 20 h § (1090/2024)
17 Valtioneuvoston asetus (422/2012)

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- miten järjestetään oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt[18]
- miten oppilaanohjaus järjestetään
    - ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

18 Perusopetuslaki 20 b § (1090/2024)

2. Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille[19]. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä[20]. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu[21]. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa[22].

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea[23]. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat luonteva osa koulun toimintakulttuuria[24]. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet[25]. Ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan ja resursoidaan osaksi koulutyön rakenteellista kokonaisuutta[26]. Oppilaskohtaisilla tukitoimilla mahdollistetaan kaikkien oppilaiden riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki[27]. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.[28] Opiskeluhuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki[29]. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön[30]. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu[31].

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen[32]. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista ja olla saavutettavaa ja huomioida oppimisympäristön esteettömyys[33].

19 Perusopetuslaki 4 § (1090/2024)
20 Perusopetuslaki 3 § (477/2003)
21 Perusopetuslaki 3 a § (163/2022)
22 Perusopetuslaki 3 §
23 Perusopetuslaki 30 § (1090/2024) ja Perusopetuslaki 20 a § (1090/2024)
24 Perusopetuslaki 20 b §
25 Perusopetuslaki 30 §
26 Perusopetuslaki 20 b §
27 Perusopetuslaki 20 c § (1090/2024)
28 Perusopetuslaki 31 § (477/2003)
29 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
30 Perusopetuslaki 29 §
31 Perusopetuslaki 31 §
32 Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § ja yhdenvertaisuuslaki 6 §
33 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävyydestä[34]. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus[35]. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista[36].

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

34 YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948
35 YK:n yleissopimus lapsen oikeuksistaSopS5960/1991,TSSsopimusSopS6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimusSopS8586/1998 ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007
36 YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehittymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestävälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtoajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestävälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan opetussuunnitelmaa laadittaessa ja muutoin säännöllisesti koulutyön aikana. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppanien osallistumiselle keskusteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta järjestetään ja kehitetään inkluusioperiaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluvat kaikkia oppilaita koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia oppilaita koskevana ja perusopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista.Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestävälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdäänmahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa[37]. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3 §:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena

37 Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 2 ja 4 §

toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Laaja-alaisia osaamiskokonaisuuksia on seitsemän ja niillä on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen *(L1)*

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäseninä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisyys, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu *(L2)*

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa

ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot *(L3)*

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen

toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito *(L4)*

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen *(L5)*

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tvt-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tvt:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tvt:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona.

Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tvt:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys *(L6)*

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämätuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen *(L7)*

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan

omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat paikalliset, perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös opetussuunnitelmaa täydentävien suunnitelmien kuten esimerkiksi kestävän kehityksen ohjelman tai kulttuurikasvatussuunnitelman avulla, joista tulee tällöin maininta opetussuunnitelmaan)
- mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain).

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapaa, jolla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Koulun toimintakulttuurissa näkyvät perusopetuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja tavoitteet. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys yhdenvertaisuuden, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, oppilaiden osallisuuden, yhteisöllisen opiskeluhuollon ja perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun.[38] Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta, toiminnan rakenteista ja työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin asioihin ja toimijoihin riippumatta siitä, tunnistetaanko niiden merkitys ja vaikutukset vai ei. Yhteisön jokaisella jäsenellä on merkitystä toimintakulttuurin rakentumisessa. Toimintakulttuuria tulee systemaattisesti johtaa ja kehittää yhteisön arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun

38 Perusopetuksen laatukriteerit, Opetus ja kulttuuriministeriö 2012: 29

toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa.

Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria[39], joka edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä[40], oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien, opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen[41]. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäseninä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnat ovat luonteva osa jokaista koulupäivää.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä huolehditaan, siitä, että oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä, oppimiseensa ja yhteisön jäsenenä toimimiseen sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta

39 Perusopetuslaki 26 § (947/2022)
40 Perusopetuslaki 20 b §
41 Perusopetuslaki 11 §, 14 §, Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan[42]. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäseninä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille

42 Perusopetuslaki 29 §

toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä[43]. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäseninä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

4.3.1. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta[44]. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät oppimisen edellytyksiä,

43 Yhdenvertaisuuslaki
44 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Esteettömillä oppimisympäristöillä voidaan tukea oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä ja oppilaille tarjottavaa tukea. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun ja ovat esteettömiä ja saavutettavia. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet[45]. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt ja esteettömät oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä[46]. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

4.3.2. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista ja on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen

45 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

46 Valtioneuvoston asetusperusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnoltaan terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti

- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheytettynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

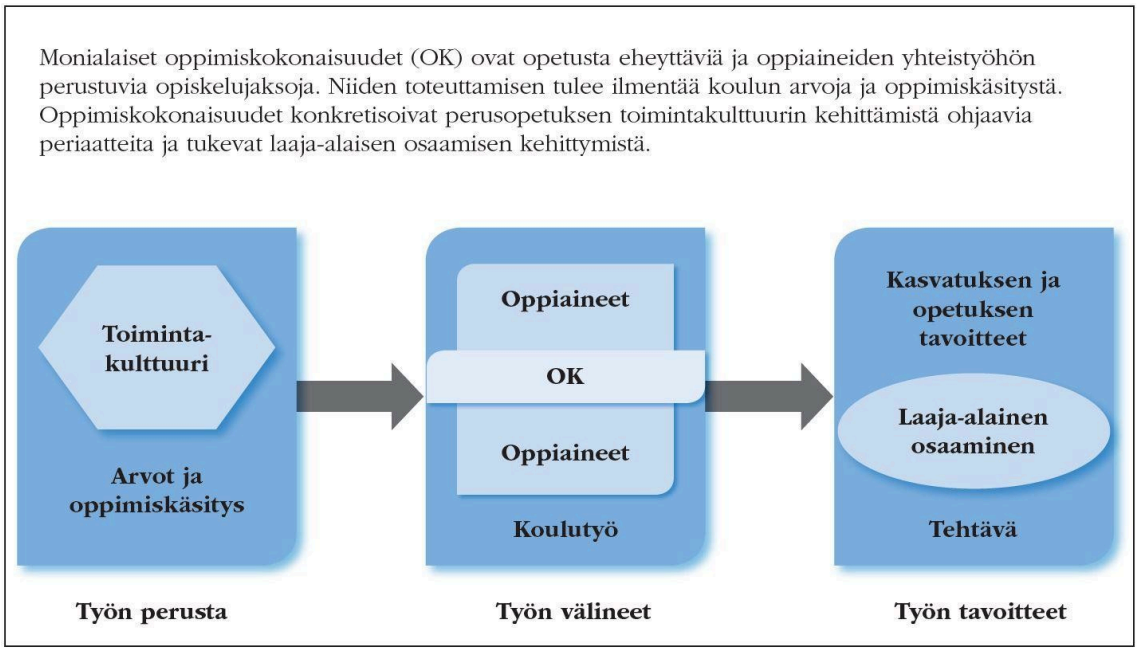

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

4.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin
- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla
- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
- miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
    - toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
    - toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan

kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)
- tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
- arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
- toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä[47]. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhuolto ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus[48]. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy[49] sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäseninä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan[50] osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä[51]. Vapautus opetukseen osallistumisesta[52] voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin[53] ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

47 Perusopetuslaki 26 §
48 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)
49 Perusopetuslaki 26 §
50 Perusopetuslaki 35 § 2 mom.
51 Perusopetuslaki 35 § 2 mom. (163/2022)
52 Perusopetuslaki 35 § 1 mom.
53 Perusopetuslaki 26 §

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla[54].

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa[55], jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhuolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhuolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus[56].

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä[57]. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen[58] tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa[59].

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan[60] kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle[61] mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisiin[62]. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti[63].

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien

54 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)
55 Perusopetuslaki 26 §
56 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)
57 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)
58 Perusopetuslaki 29 § (626/1998)
59 Perusopetuslaki 26 §
60 Perusopetuslaki 26 §
61 Perusopetuslaki 26 §
62 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)
63 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa[64]. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa[65] ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin[66] mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisia opiskeluhuollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta[67]. Opiskeluhuoltopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin[68].

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä[69]. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä perusopetuksen oppimäärän tilapäisestä vapauttamisesta[70] tai opetuksen poikkeavasta järjestämisestä[71] ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana. Poissaolojakson jälkeen oppilaan paluu kouluun edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä kodin ja oppilaan kanssa sekä yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus[72].

5.2. Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

5.2.1. Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus[73]

64 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)
65 Perusopetuslaki 26 §
66 Perusopetuslaki 26 §
67 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)
68 Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)
69 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)
70 Perusopetuslaki 20 h §
71 Perusopetuslaki 18 §
72 Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)
73 Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä[74] on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa[75]. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot[76]. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa[77] lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

74 Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)
75 Perusopetuslaki 3 § 3 mom.
76 Perusopetuslaki 26 § 1 mom.
77 Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa[78]. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen[79] voidaan evätä

78 Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) , 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013) sekä Laki perusopetuslain muuttamisesta (163/2022)

79 Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) sekä Laki perusopetuslain muuttamisesta (163/2022)

enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuoltopalveluita palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa[80], kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä[81] ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun[82]. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen edustajien

80 Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) ja (163/2022)
81 Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)
82 Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

5.4. Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

5.4.1. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain[83]. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.[84]

Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa oppilaan toimintakykyä sekä opettaa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämästään. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa huomioidaan oppilaiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden aktiivinen tukeminen sekä kouluyhteisön jäsenenä toimiminen. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa hyödynnetään kaikkia koulupäivän tilanteita, kuten siirtymätilanteita, ruokailutilanteita, välitunteja, oppituokioita, päivittäin toistuvia rutiiniaskareita sekä retkiä ja teemapäiviä. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden opetuksen sisältöjä voidaan yhdistää. Opetustilanteissa eri toiminta-alueiden oppilaskohtaiset tavoitteet yhdistyvät saumattomaksi kokonaisuudeksi ja edistävät uusien taitojen oppimista.

Taitojen kehittymisellä tarkoitetaan oppilaan edistymistä taidoissaan ja käyttäytymisessään, ohjauksen tarpeen vähenemistä tai muuttumista sekä uusien taitojen oppimista.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen sekä soveltuvin osin laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä. Oppilas voi harjoitella oppiainekohtaisia taitoja mutta mikäli hänen suunnitelmassaan on paljon eri oppiaineiden sisältöjä, on aiheellista pohtia, olisiko hänen etunsa mukaista opiskella perusopetuksessa oppiaineittain.

Oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä opinnoissa eteneminen ja oppilaan oppimisen arvioinnin periaatteet kuvataan oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa kullekin toiminta-alueelle[85]. Suunnitelmassa kuvataan myös oppilaan oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen sisältyy oppilaanohjausta, tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8–9 ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9, mikäli se on oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaista. Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi eri ammattialoihin, työpaikkoihin, tuettuun asumiseen, päivätoimintaan tai opiskelualoihin tutustumalla.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa olevan oppilaan oppimisen tavoitteet määritellään toiminta-alueittain. Oppilaalle asetettavien tavoitteiden tulee olla hänelle saavutettavissa olevia, realistisia ja mielekkäitä. Tavoitteet asetetaan siten, että oppilas pystyy näyttämään osaamisensa sekä huomaamaan oman kehityksensä. Tavoitteiden laatimisessa huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet sekä motivaatio ja toimintakyvyn tukeminen. Tavoitteet kohdistuvat oppilaan osaamisen ja oppimisen vahvistamiseen.

83 Perusopetuslaki 20 i § (1090/2024) voimaan 1.8.2026
84 Perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026
85 Perusopetuslaki 20 e § (1090/2024)

Opettaja on vastuussa oppilaan opettamisesta ja työjärjestyksen mukaisesta koulupäivästä. Toiminta-alueittaiset tavoitteet, opetuksen sisällöt ja oppilaskohtaisen tuen toteutuminen suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa[86]. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä ja oppilaan kanssa työskentelevän muun henkilöstön välistä yhteistyötä sekä monialaista yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten ja muiden asiantuntijoiden kanssa[87]. Oppimista tukeva kuntoutus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kuntoutuksen ammattilaisten kanssa. Kuntoutusta toteuttavat kuntoutuksen asiantuntijat.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on sama kuin vastaavalla luokka-asteella oppiaineittain opiskelevan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä.

Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta tehdään perusopetuslain mukainen tukea koskeva hallintopäätös[88]. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä muut mahdolliset tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden sekä oppilaan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen päätöksen tekemistä[89].

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, havaintomotoriset taidot ja motoriset perustaidot sekä niiden kehittyminen. Motoriset taidot kehittyvät vaiheittain toistojen ja harjoittelun avulla edistäen samalla havaintomotoristen taitojen ja kehon hahmottamisen, karkeamotoristen taitojen ja hienomotoristen taitojen oppimista. Motoristen taitojen kehittymisellä tarkoitetaan muutosta oppilaan motorisessa toimintakyvyssä ja motorisissa taidoissa.

Motoristen taitojen opetuksessa hyödynnetään arjen tilanteita, perusopetuksen oppimisympäristöä sekä monipuolisia ja turvallisia ympäristöjä. Myönteiset liikuntakokemukset lisäävät osallisuutta ja auttavat oppilasta saamaan liikkumisen sekä lihaskunnon ja tasapainon harjoittelun miellyttäväksi ja innostavaksi osaksi arkeaan. Kehittyvät havaintomotoriset taidot edistävät samalla oppilaan motoristen perustaitojen oppimista. Motoristen taitojen hallinta tukee oppimista ja oppilaan omatoimisuutta sekä osallisuutta ja jaksamista.

Motorisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden tarve ja hyödyntäminen.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan fyysinen toimintakyky. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas saavuttaa itsenäisen elämän kannalta hänen toimintakykyään tukevat motoriset taidot. Tavoitteena on, että oppilas löytää motoristen taitojen kehittymisen kautta toiminnan ja liikkumisen ilon, joka tukee päivittäistä hyvinvointia. Motoristen taitojen opetuksen tavoitteena on oppilaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen kehittymisen tukeminen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehotuntemusta, kehonhahmotusta ja -hallintaa, edistää karkea- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä tukea näiden taitojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä arjen eri tilanteissa. Havaintomotorista oppimista tukee aistitoimintojen herkistäminen, joka auttaa oppilasta poimimaan oleellista tietoa ympäristöstä.

Motoriset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

86 Perusopetuslaki 20 e §
87 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §
88 Perusopetuslaki 20 f § (1090/2024), perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026
89 Hallintolaki (434/2003)

Opetuksen sisällöt

Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyyden ja lihasvoiman kehittämisen osa-alueita. Opetuksessa huomioidaan havaintomotoristen taitojen hallinta. Ne ovat taitoja, joilla oppilas hahmottaa omaa kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan. Opetuksen sisällöt muotoutuvat oppilaan kehontuntemuksen, -hahmotuksen ja -hallinnan pohjalta, jotka luovat perustan oppimiselle ja toiminnalle. Kehontuntemuksen kautta oppilas pystyy ymmärtämään ja hyödyntämään eri aistien kautta tulevaa informaatiota. Kehonhahmotuksen avulla oppilas harjoittelee tunnistamaan ja nimeämään kehonsa eri osia, tunnistamaan kehonsa ääriviivat ja kehonsa eri puolia sekä oppii ylittämään kehonsa keskilinjan. Kehonhallinta tarkoittaa kehon asentojen ja liikkeiden hallintaa. Tietoa kehostaan ja ympäristöstään oppilas hankkii liikkumisen kautta. Opetus sisältää erilaisissa tiloissa ja vaihtelevissa toimintaympäristössä liikkumista. Opetus sisältää myös erilaisten välineiden avulla tuotettuja liike-, tasapaino- ja tuntoaistimuksia. Motoriset perustaidot, kuten tasapainotaidot, liikkumistaidot ja välineenkäsittelytaidot, mahdollistavat arjessa toimimista ja osallisuutta.

Kieli ja kommunikaatio

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kielitietoinen kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Kieli on ajattelun, oppimisen ja vuorovaikutuksen väline. Kommunikoinnin perusta luodaan havainnoimalla ja tulkitsemalla lapsen tai nuoren verbaalisia ja/tai kehollisia ilmaisuja sekä vastaamalla niihin. Kyky ja halu ottaa ja ylläpitää kontaktia vahvistuu vuorovaikutuksessa. Kommunikaatiotaitojen kehittäminen on edellytys oppilaan osallistumiseen merkitykselliseen vuorovaikutukseen sekä vertaisryhmän että aikuisten kanssa. Näin oppilas voi tulla ymmärretyksi, pystyy ilmaisemaan itseään omalla tavallaan ja vaikuttamaan omaan ympäristöönsä sekä osallistumaan yhteisönsä toimintaan.

Kieli- ja kommunikaatiotaitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään eri kommunikaatiotapoja ja apuvälineitä sekä tarvittavia tulkitsemis- ja tulkkauspalveluita. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten kommunikaatiotapojen ja apuvälineiden hyödyntäminen koulupäivän eri tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää muita. Opetuksessa edetään oppilaan toimintakyvyn mukaisesti varhaisesta vuorovaikutuksen muodostumisesta lausetasoiseen kommunikointiin saakka. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida erilaisissa tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle hänen toimintakyvylleen sopivia vuorovaikutus- ja kommunikointitapoja ja harjoitella niiden käyttöä arjen tilanteissa. Kommunikaatiotavat voivat olla esimerkiksi taktiilisia eli tuntoaistiin perustuvia, ilmeisiin perustuvaa kommunikaatiota, esine- tai kuvakommunikaatiota, tukiviittomia tai verbaalista kommunikaatiota. Opetuksen tavoitteena on hyödyntää myös oppilaan omaa äidinkieltä ja mahdollisesti muiden kielten taitoja.

Kielelliset ja vuorovaikutustaidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun (L2), monilukutaitoon (L4) sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen (L5) sekä osallisuuteen (L7).

Opetuksen sisällöt

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen keskeisiä opetuksen sisältöjä ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, kommunikaation ja kielen ymmärtäminen, sekä kommunikaation ja kielen tuottaminen. Kieli ja kommunikaatiotaidot sisältävät monipuolisesti myös ei-kielellisten viestien ymmärtämisen ja ilmaisemisen, kielellisen tietoisuuden ja artikulaation. Käsite- ja sanavaraston

opetukseen sisältyy oppilaan tarpeen mukaisesti esineiden, kuvien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaan kaikkien eri kielten taitoja. Tarvittaessa opetus voi sisältää myös oppilaan osallisuuden kannalta tärkeitä vieraan kielen alkeistaitoja.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan vuorovaikutus- ja kommunikointitaidot, tunnetaidot ja itsesäätelyn hallintataidot. Sosiaaliset taidot auttavat olemaan, viestimään ja toimimaan muiden kanssa. Koska sosiaaliset taidot vaikuttavat arjen sujumiseen, ne ovat osa oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Tunnetaitojen oppiminen edesauttaa sosiaalista toimintakykyä.

Oppilaan myönteistä minäkuvaa ja oppimismotivaatiota tuetaan tarjoamalla onnistumisen kokemuksia ja rakentamalla perusopetukseen myönteinen sosiaalisen oppimisen ilmapiiri, jossa jokainen oppilas tuntee kuuluvansa yhteisöön ja voi osallistua siihen omilla vahvuuksillaan. Oppilaan kokemukset ymmärretyksi tulemisesta, ryhmässä ja yhteisön jäsenenä olemisesta ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat hänen minäkuvaansa ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma korostaa oppilaan myönteisen minäkuvan vahvistamista niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät mallioppimisen ja saatujen kokemusten myötä sekä sosiaalisista tilanteista saadun palautteen avulla.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan sosiaalinen toimintakyky. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen kehittäminen ja hänen osallisuutensa vahvistaminen kouluyhteisössä sekä tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelu ja oppiminen. Sosiaalisten taitojen oppiminen tukee oppilaan vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, auttaa häntä liittymään ryhmään sekä luomaan hyviä ihmissuhteita. Sosiaalisia taitoja ovat arjen ympäristössä tarvittavat taidot, kuten itsensä ja muiden esitteleminen, kuunteleminen ja kysymysten kysyminen muilta, oman vuoron odottaminen keskustelussa, (puheen-)vuoron antaminen/ottaminen, anteeksi pyytäminen sekä avun pyytäminen. Tunnetaitojen opetuksen tavoitteisiin liittyvät empatiataito, tunteiden tunnistaminen, sietäminen, säätely, ilmaiseminen ja käsittely sekä itsesäätely.

Sosiaalisten taitojen tavoitteisiin voidaan liittää toisia ihmisiä kunnioittavaan ja hyvien tapojen mukaiseen käytökseen liittyviä tavoitteita.

Sosiaaliset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Opetus sisältää toimimista erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Sosiaalisten taitojen opetuksen sisällöt kehittävät ja vahvistavat myönteisiä kokemuksia sekä taitoja sosiaalisissa tilanteissa toimimisesta, jotka rohkaisevat ja motivoivat oppilasta olemaan vuorovaikutuksessa, kommunikoimaan, liittymään ryhmään sekä luomaan ihmissuhteita. Opetus sisältää vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, jotka tukevat paitsi yksilön itsensä, myös koko ryhmän sosiaalista hyvinvointia. Tunnetaitojen opetus sisältää omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden ilmaisemista sekä tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelemistä.

Päivittäisten toimintojen taidot

Päivittäisten toimintojen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, itsenäisen elämän taidot ja avustamisen tarve. Päivittäisten toimintojen taidot tarkoittavat niitä taitoja, joita ihminen tarvitsee arjessaan. Päivittäisten toimintojen taitojen hallinta edistää oppilaan omatoimisuutta ja itsenäistymistä, sekä lisää oppilaan toimijuutta ja osallisuutta hänen toimintaympäristössään ja yhteiskunnassa. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoitteluun liittyy luontevasti myös turvallisuuskasvatus. Taitoja harjoitellaan arjen ympäristöissä, kuten ruokailun, pukemisen ja riisumisen, ulkoilun, levon ja leikin yhteydessä sekä liikenteessä ja muissa toimintaympäristöissä tapahtuvissa opetustilanteissa.

Päivittäisten toimintojen taidot sekä oppilaan toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden tavoitteiden saavuttamista. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan toimintakyvystä, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan mahdollisimman itsenäisesti arjen toimissaan. Opetuksen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista oppimisympäristönsä toimintaan sekä edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäisyyttään. Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksella vahvistetaan oppilaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjataan häntä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuvaa. Tavoitteena on harjoitella itsestä huolehtimisen taitoja ja tukea oppilaan luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on myös opettaa turvataitoja ja moninaisuuden hyväksymistä sekä tukea oppilaan seksuaalista kehitystä. Turvallisuuskasvatuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan vaaratilanteita, pyytämään apua, arvioimaan riskejä sekä tekemään turvallisia valintoja.

Päivittäisten toimintojen taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Päivittäisen toimintojen taitojen opetuksen sisältöinä ovat itsenäiseen elämään liittyvät arjen taidot, kuten hyvinvointi ja terveydestä huolehtiminen, sosiaaliset taidot, kodinhoitotaidot sekä asiointitaidot. Opetuksen tulee kattaa ajan hallinnan, asumisen, ympäristössä liikkumisen, mielekkään vapaa-ajan sekä turvallisuuden ylläpitämisen sisältöjä. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Opetuksessa huomioidaan, että oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen. Lisäksi oppilaita tulee ohjata demokraattiseen päätöksentekoon osallistumiseen aktiivisina yhteisön jäseninä. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin. Opetuksen sisältöihin kuuluvat oppilaan toimintakyvyn edellytysten sekä edun mukaisesti esimerkiksi merkityksellisten vapaa-ajan aktiviteettien/harrastuksen löytäminen, digitalisuuden hyödyntäminen arjessa sekä kaverisuhteet.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, ja oppimisen taidot sekä muistin toiminta. Kognitiiviset taidot tarkoittavat ajattelun, havainnoinnin, tiedonhankinnan, ymmärtämisen ja oppimisen taitoja. Kognitiivisten taitojen kehitykseen kuuluu esimerkiksi kielen,

muistin, ajattelun, ongelmanratkaisun, tarkkaavuuden, luovuuden, päättelyn ja päätöksenteon osa-alueita.

Kognitiivisten taitojen opetus tukee oppimis-, muistamis- ja ajatteluprosessien kehittymistä ja rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä**.**

Kognitiivisten taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden opetusta vahvistaen oppilaan osallisuutta, motivaatiota sekä asennetta oppimista kohtaan. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan kognitiivinen toimintakyky. Kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä hahmottaa ja ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä aktivoida hänen ajattelu- ja toiminnanohjaustaitojaan. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas oppii hahmottamaan, valitsemaan ja luokittelemaan asioita. Lisäksi oppilas oppii päättelytaitoa kuten syy- ja seuraussuhteita, ongelman ratkaisua ja kielellistä päättelyä sekä muistamisen taitoja. Oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaisesti opetuksen tavoitteena voi olla myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksien kehittäminen. Kognitiivisten taitojen harjoittelussa pyritään vahvistamaan oppilaan aktiivista osallistumista arjen toimintaympäristöissä.

Kognitiiviset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät ajatteluun ja oppimaan oppimiseen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), tieto- ja viestintäteknologiseen osaamisen (L5) sekä osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamisen (L7) alueisiin.

Opetuksen sisällöt

Kognitiivisten taitojen opetus voi sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, muistin, valinnan, luokittelun, syy-seuraussuhteen, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon oppimista edistäviä osa-alueita. Opetus rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Opetuksen sisältöinä ovat oppilaan kognitiivisen toimintakyvyn ja edun mukaisesti myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia sisältäviä harjoituksia.

Eri oppiaineiden sisältöjä voidaan soveltuvin osin hyödyntää kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen suunnittelussa. Opetus ei kuitenkaan ole oppiainejakoista eikä perustu perusopetuslain 20 h §:n mukaiseen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen. Oppiaineiden sisällöistä voi hyödyntää esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyviä opetuskokonaisuuksia.

5.4.2. Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa[90]. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä[91]. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja

90 Perusopetuslaki 5 § (1707/2009). Perusopetusasetus 9 a § (1768/2009)
91 Perusopetusasetus 9 a §

elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä[92]. Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavassa perusopetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen[93]. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä[94]. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhuoltoon.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa oppilaskohtaista tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa[95].

92 Perusopetusasetus 9 a §
93 Perusopetusasetus 9 a §
94 Perusopetusasetus 9 b § (1768/2009)
95 Perusopetuslaki 20 e §

5.4.3. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Paikallisen opetussuunnitelman mukaisista vuosiluokkakohtaisista tavoitteista voidaan oppilaskohtaisesti poiketa muodostamalla opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia[96]. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan, että oppilas opiskelee hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti yhdessä tai useammassa oppiaineessa tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokittain etenemisen sijaan. Opetuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen[97] perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa eteneminen mahdollistaa sekä nopeamman että hitaamman etenemisen yhden tai useamman oppiaineen jonkun tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden osalta. Jos oppilas opiskelee omaa vuosiluokkaansa nopeammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla ylemmän tai ylempien vuosiluokkien tavoitteita. Jos oppilas etenee opinnoissaan omaa vuosiluokkaansa hitaammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Vuosiluokkajakson aikana oppilas, joka opiskelee oman vuosiluokkansa edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita, voi siirtyä vuosiluokalta seuraavalle. Kunkin vuosiluokkajakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevä oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenemistä voidaan hyödyntää myös silloin, kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevän oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista määrätään luvussa 6.

5.4.4. Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

96 Perusopetuslaki 20 h §
97 Perusopetuslaki 20 f §

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

5.4.5. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

5.4.6. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitetussa) koulussa[98]. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista

98 Perusopetuslaki 4 a § (1090/2024)

tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.[99]

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta[100].

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan korvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista[101]. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen[102].

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta-alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa[103]. Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua on järjestettävä myös muiden kuin sairaalassa erikoissairaanhoidon potilaana olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta[104]. Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

5.4.7. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä[105].

99 Perusopetuslaki 4 a §
100 Perusopetuslaki 4 a §
101 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 38 §
102 Perusopetuslaki 4 a §
103 Perusopetuslaki 4 a §
104 Perusopetuslaki 4 a §
105 Perusopetuslaki 18 § (1090/2024)

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteessa, jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä[106]. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa[107]. Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 h §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta[108].

Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteessa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät[109].

5.4.8. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. Monialainen yhteistyö opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa[110].

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus[111]. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

106 Perusopetuslaki 18 §
107 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §
108 Perusopetuslaki 42 § (1090/2024)
109 Oppivelvollisuuslaki (1214/2020) 7 §
110 Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 16 §
111 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 38 § (618/2021)

5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa[112]. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalle on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä[113] ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-

112 Perusopetuslaki 47 §
113 Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta[114].

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää[115] työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella[116].

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä[117]. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa[118] tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

114 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. , 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §
115 Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.
116 Perusopetusasetus 6 §
117 Perusopetuslaki 32 §
118 Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (163/2022)

5.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien[119]
    - miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään[120]. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa[121].
    - miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti [122]niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana
    - miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut[123]
    - miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan[124]
    - miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan[125] koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena
    - miten yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan[126]
        - yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisen käytännöt[127], terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö[128] sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhuoltopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa[129].
    - miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään[130].
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti

119 Perusopetuslaki 26 §
120 Perusopetuslaki 26 §
121 Perusopetuslaki 11 §, 14 § (626/1998)
122 Perusopetuslaki 26 §
123 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)
124 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)
125 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § (1287/2013)
126 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)
127 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § (1287/2013)
128 Terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010), Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 7 § (338/2011)
129 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)
130 Perusopetuslaki 26 §

- miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
- mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:
    - oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.
    - oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa
    - oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana
    - oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen
    - oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:
        - oppilaan poistaminen luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai
        - kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi
    - yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen järjestämisen periaatteet ja yhteistyö kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa, ja niitä tarkennetaan koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Lisäksi paikallisessa suunnitelmassa kuvataan toimenpiteet oppilaiden kouluyhteisöön liittymisen ja osallisuuden turvaamisen osalta. Oppilaanohjauksen ja tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen järjestämisen periaatteet kuvataan ohjaussuunnitelmassa.

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavaa perusopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan

- miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.

Perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimisesta määrätään luvussa 7.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa tavoitekokonaisuuksittain etenevien oppilaiden opintojen etenemisen seurannan periaatteet.

Yhdysluokkaopetus

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio. Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen[131] määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään
- mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- paikallinen monialainen yhteistyö, yhteistyötahot ja yhteistyön käytänteet
- käytänteet, yhteistyö, oppilaan opetuksen toteuttaminen ja oppilaan tukeminen oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa omaan kouluun
- konsultaation käytänteet ja yhteistyö

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- perusteet aikaisemman osaamisen osoittamisesta esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän päättämällä muulla tavalla

Opetus erityisissä tilanteissa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä

- omasta koulustaan toisen opetuksen järjestäjän kouluun tai valtion oppilaitokseen
- koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa järjestettävään perusopetukseen

Lisäksi kuvataan yhteistyön käytänteet oppilaan palatessa takaisin omaan kouluunsa.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

131 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 § (111/2023)

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat mahdollisesti tarjottavan kerhotoiminnan, koulukirjastotoiminnan sekä muun opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan toiminnan tavoitteet ja järjestämiskäytännöt sekä yhteydet mahdollisesti tarjottavaan aamu- ja iltapäivätoimintaan
- mitkä ovat kouluruokailun toteuttamista ohjaavat periaatteet sekä ruoka-, terveys- ja tapakasvatukselliset ja kestävään elämäntapaan liittyvät tavoitteet
- miten oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet otetaan huomioon
- miten koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjoavalla opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukainen paikallinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma[132].

132 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet, Opetushallituksen määräys 1/011/2011

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain[133] ja -asetuksen[134] mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Oppiaineen arviointi sisältää myös laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. Toiminta-alueiden mukaisesti opiskelevan oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan toiminta-alueittain[135].

Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen, itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita (luku 6.2). Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa, joka on osa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1. Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä[136].

133 Perusopetuslaki 22 §
134 Perusopetusasetus 10 §
135 Perusopetuslaki 20 i §
136 Perusopetusasetus 10 §

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettujen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2. Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä[137].

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen kokonaisarviointi siitä, missä määrin oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi[138]. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviointia ei merkitä.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, paitsi jos oppilaan oppimäärää on rajattu. Oppilaan lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin. Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen perusopetuksen oppimäärän päättyessä, ja arvioinnissa käytetään valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä[139].

Opettaja dokumentoi arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnin yleiset periaatteet luovat arviointikulttuurin perustan sekä formatiiviselle että summatiiviselle arvioinnille. Arvioinnissa noudatetaan seuraavia periaatteita.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen

137 Perusopetusasetus 10 §
138 Perusopetusasetus 10 §
139 Perusopetusasetus 13 §

edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä[140]. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin[141].

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Koulun arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja koulussa on varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys. Opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiselle.

Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti[142]. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, ellei oppimäärää ole rajattu. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Rajatun oppimäärän[143] mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin.[144] Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä

140 Perusopetusasetus 10 §
141 Perusopetusasetus 13 §
142 Perusopetuslaki 22 §
143 Perusopetuslaki 20 h §
144 Perusopetuslaki 20 e §

rajataan vasta, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista[145].

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt otetaan arviointikäytänteissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttotaustaisten ja vieraskielisten oppilaiden oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen vaikuttavat myös oppilaan perusopetuksessa opiskelema aika ja annettu tuki. Oppilaalle annetaan tilaisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan monipuolisesti kielivarantoaan hyödyntäen. Päättöarvioinnin kriteereitä käytettäessä arvioidaan, missä määrin osaamisen osoittaminen edellyttää opetuskielen ja eri tiedonalojen kielten hallintaa.

6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi (formatiivinen arviointi) liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja palautteen antamiseen oppimisprosessista. Osaamisen arviointi (summatiivinen arviointi) puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin, ellei oppiaineen oppimäärää ole rajattu.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa ja päättöarvioinnissa käytetään oppilaan osaamisen arvioinnissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulee myös laaja-alainen osaaminen arvioiduiksi.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas[146] opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerejä.

Jos oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan[147] yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan oppimista ja osaamista näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin.[148] Osaamisen tason määrittelyssä ei siis käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Oppimäärä rajataan vasta, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta kykene saavuttamaan arvosanan 5 edellyttämää osaamista.

145 Perusopetuslaki 20 h §
146 Perusopetuslaki 20 c §
147 Perusopetuslaki 20 h §
148 Perusopetuslaki 20 e §

6.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin sisältyvien työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan, eikä käyttäytyminen tai siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineista saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata, oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnissa.

6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion[149].

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa hyvissä ajoin lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Ennen päätöstä luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä[150]. Erillisiä näyttöjä voidaan järjestää paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia.

149 Perusopetusasetus 11 §
150 Perusopetusasetus 11 §

Jos mahdollisuus erillisiin näyttöihin annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän opinnot, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat[151].

6.6.2. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain[152].

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen. Lukuvuositodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä[153]. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous[154]. Lukuvuositodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

151 Perusopetusasetus 11 §
152 Perusopetuslaki 20 h §
153 Perusopetusasetus 10 §
154 Perusopetuslaki 11 §

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–6 ja 7–9 yhtenäisistä, vähintään kahden vuosiviikkotunnin (2 vvt) laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan numeroarvosana ja alle kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan hyväksytty- tai hylätty-merkintä.

6.8. Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1. Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on kohdennettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2. Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten A1-oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.3. Yhteisten taide- ja taitoaineiden päättöarviointi

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.4. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat vuosiluokilla 7–9 yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty-hylätty. Päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on hyväksytty suoritus kaikista oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvista opinnoista. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa syventävässä valinnaisessa aineessa vuosiluokilla 7–9 osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.5. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.8.6. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava[155] oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän kaikkiin tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Kun oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan osaamista näissä oppiaineissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli oppimäärä on rajattu, oppilas ei voi saavuttaa välttävää osaamista eli arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa.

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole terveydellisistä syistä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta[156]. Vapautuksen päätyttyä oppilaan opiskelu järjestetään ja arviointi toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppilas pystyy osoittamaan osaamistaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä.

Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle, ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.[157]

6.11. Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

155 Perusopetuslaki 20 c §
156 Perusopetuslaki 35 §
157 Perusopetusasetus 19 §

6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 lukuvuositodistuksiin, erotodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan kaikissa oppiaineissa joko sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa, erotodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan erotodistuksessa sekä välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 4–8 ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–9. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli[158].

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Päättötodistukseen merkitään arvosana 5*.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2. Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko[159].

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Todistukseen merkitään sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon tai elämänkatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään lukuvuositodistukseen muodossa “uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistuksiin.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

158 Perusopetusasetus 10 §
159 Perusopetusasetus 10 §

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien opintokokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, lisätään sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla oppilaan mahdollisesta osallistumisesta muuhun järjestettyyn opetukseen tai ohjattuun toimintaan
- 7. ja 8. luokkien lukuvuositodistuksen lisätietoihin maininta oppilaanohjauksesta, mikäli oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3. Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten samoin perustein kuin päättötodistus.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)

- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4. Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana[160]. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

160 Perusopetusasetus 12 §

- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Päättöarvioinnissa arvioitavan oppimäärän laajuudeksi merkitään vuosiluokkien 7–9 opintojen laajuus vuosiviikkotunteina.

Perusopetusta täydentävien saamen kielen, romanikielen ja oppilaan oman äidinkielen opinnoista mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, päättötodistuksessa hyväksytystä suorituksesta annetaan numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä. Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän vuosiluokilla 7–9, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisten aineiden nimet. Kesken jäänyt valinnainen aine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä

aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisen aineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa[161] tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa[162]. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.13. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot

161 Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §
162 Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion tai numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen toimintatavat
- todistusten mahdolliset liitteet.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen[163]. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt[164] antavat kestävän pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin[165]. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevina ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä[166]. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia[167]. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet[168]. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan[169], ne suunnitellaan[170] ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulukäynnin tuen tarpeensa tunnistetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

163 Perusopetuslaki (628/1998) 2 §
164 Perusopetuslaki 20 b §
165 Perusopetuslaki 20 b §
166 Perusopetuslaki 20 b §
167 Perusopetuslaki 20 c §
168 Perusopetuslaki 20 c §
169 Perusopetuslaki 20 d §
170 Perusopetuslaki 20 e §

7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin[171]. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa[172]. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä[173]. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen[174]. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta[175]. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään[176].

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa[177].

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava[178]. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä[179]. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhuolto on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien

171 Perusopetuslaki 20 a §
172 Perusopetuslaki 20 b §
173 Perusopetuslaki 20 b §
174 Perusopetuslaki 20 c §
175 Perusopetuslaki 20 f §
176 Perusopetusasetus 3 §
177 Perusopetuslaki 20 h §
178 Perusopetuslaki 20 f § ja Hallintolaki (434/2003) 45 §
179 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 §

ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhuoltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa[180].

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa[181]. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa[182].

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä[183] tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä[184]. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan

180 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §
181 Perusopetuslaki 20 b §
182 Perusopetuslaki 21 §
183 Perusopetuslaki 20 b §
184 Perusopetuslaki 20 b §

perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden[185].

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä[186]. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä[187]. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

7.3.1. Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.2. Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessa sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

185 Perusopetuslaki 20 b §
186 Perusopetuslaki 20 b §
187 Perusopetuslaki 20 b §

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia[188]. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet[189]. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä.

188 Perusopetuslaki 20 c §
189 Perusopetuslaki 20 c § ja Perusopetuslaki 31 §

Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös[190].

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti[191]. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.[192] Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveyspalveluja.

7.4.1. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan[193]. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat[194]. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin[195].

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt

190 Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §
191 Perusopetuslaki 20 c §
192 Perusopetuslaki 6 § ja 28 §
193 Perusopetuslaki 20 d §
194 Perusopetuslaki 20 d §
195 Perusopetuslaki 20 d §

velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista[196] sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.[197]

7.4.2. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa.[198] Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät[199]. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja[200].

7.4.3. Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista[201]. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta[202]. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella[203]. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva

196 Perusopetuslaki 39 §
197 Perusopetuslaki 4 a §
198 Perusopetuslaki 20 e §
199 Perusopetuslaki 20 e §
200 Perusopetuslaki 40 §
201 Perusopetuslaki 20 f §
202 Perusopetuslaki 20 f §
203 Perusopetuslaki 20 f §, perusopetuslaki (/) 20 i § voimaan 1.8.2026

suunnitelman mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa[204].

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta[205].

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä[206].

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta[207].

7.4.3.1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai - vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena[208].

7.4.3.2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai eritysluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena[209].

204 Hallintolaki 34 § ja 35 §
205 Perusopetuslaki 20 f §
206 Hallintolaki 35 §
207 Perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026
208 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t
209 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena ei sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena[210]. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

7.4.3.3. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa[211]. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa[212].

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena ei sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti[213].

7.4.3.4. Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista[214]. Tulkitsemispalvelut oppilaskohtaisena tukitoimena eivät sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.5. Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset

210 Perusopetuslaki 20 g §
211 Perusopetuslaki 20 g §
212 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t
213 Perusopetuslaki 20 g §
214 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti[215].

Avustajapalveluiden käyttäminen oppilaskohtaisena tukitoimena eivät sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös[216].

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.6. Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet[217], joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitetut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti[218].

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä[219], ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä[220].

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

7.5.1. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti

215 Perusopetuslaki 31 § ja Perusopetuslaki 3 §
216 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t
217 Perusopetuslaki 31 §
218 Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta (1015/1991)
219 Perusopetuslaki 20 c §
220 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

(arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa[221]. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä[222]. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta[223]. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä[224].

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa[225].

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.[226]

221 Perusopetuslaki 20 h §
222 Perusopetuslaki20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §
223 Perusopetuslaki 20 f §
224 Hallintolaki 23 §
225 Hallintolaki 7 luku
226 Perusopetuslaki 20 e §

7.5.2. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä[227]. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä[228]. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta[229]. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä[230].

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella[231].

7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

7.6.1. Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös[232]. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla[233].

227 Perusopetuslaki 20 h §
228 Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §
229 Perusopetuslaki 20 f §
230 Hallintolaki 23 §
231 Perusopetuslaki 20 i §
232 Perusopetuslaki 20 i §
233 Perusopetuslaki 4 a luku

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan[234]. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun[235]. Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain[236].

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta.[237] Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta[238]. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä[239].

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa[240].

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.[241]

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

234 Perusopetuslaki 20 d §
235 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017)
236 Perusopetuslaki 20 i §
237 Perusopetuslaki 20 e §
238 Perusopetuslaki 20 f §
239 Hallintolaki 23 §
240 Perusopetuslaki 38 §
241 Perusopetuslaki 20 e §

7.6.2. Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.[242]

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen[243].

7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa[244]. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle[245]. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan

242 Oppivelvollisuuslaki 2 §
243 Perusopetuslaki 20 i §
244 Perusopetuslaki 4 a §
245 Oppivelvollisuuslaki 23 §

voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

7.9. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 7 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut
    - rehtorin vastuut
    - lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
    - toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
    - perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt
- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut
- oppilaskohtaisen tuen pienryhmien koko ja muodostaminen
- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu
    - yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
    - opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

8. Opiskeluhuolto

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti[246] opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta.

Tässä luvussa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhuolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia[247].

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan[248] oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on oikeus[249] saada maksutta opiskeluhuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus[250].

Opiskeluhuoltoa toteutetaan[251] opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus[252] opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään lähipalveluna[253], jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittavaopiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä[254]. Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä [255]koulujen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain[256] mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma[257] korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (*omavalvonta*) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

246 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
247 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 § (377/2022)
248 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §
249 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §
250 YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
251 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §
252 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §
253 Terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §
254 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §
255 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §
256 Terveydenhuoltolaki 15 a §
257 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan[258].

Opetuksen järjestäjä vastaa[259] siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5):

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhuoltopalvelujen riittävyys[260] huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä[261]. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista[262].

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään[263] perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

258 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §
259 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §
260 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 a § (1146/2021), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010)
261 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
262 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §
263 Perusopetuslaki 26 §

- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet[264] kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla[265] tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen[266]. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet[267] otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä[268].

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin[269] (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhuoltokertomusten[270] laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille
- tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen[271] kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- opettajan laajaan terveystarkastukseen[272] luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen eritysruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä[273]. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

264 Terveydenhuoltolaki 16 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §
265 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §
266 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
267 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §
268 EU:n tietosuoja-asetus (679 /2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 22 § (377/2022) ja 23 §, perusopetuslaki 40 § (1288/2013), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812)
269 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 § (377/2022)
270 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § ja 21 §
271 Perusopetuslaki 36 § 3 ja 36 h §
272 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 7 §
273 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus[274] opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen
- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhuollon monialainen yhteistyö[275] oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen[276] oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön[277], johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa[278] tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia[279].

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

274 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §
275 Perusopetuslaki 20 d § ja Hallituksen esitys HE 212/2024
276 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §
277 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §
278 Perusopetuslaki 29 §
279 Perusopetuslaki 40 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 35 §

9. Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

9.1. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	**Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä**	**Toinen kotimainen kieli**	**Toinen kotimainen kieli**
	yhteinen	*yhteinen*	*valinnainen*
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina erityisiä kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Paikalliseen opetussuunnitelmaan laaditaan tällöin kielikohtainen sovellus näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Englantiin on opetussuunnitelman perusteissa laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2-oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman noudattaen näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin.

10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin[280].

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä[281], kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä[282]. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

10.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

280 Suomen perustuslaki (731/1999) 17 §
281 Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)
282 Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

10.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä[283]. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille[284] opetus tulee antaa viittomakielellä. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

10.4. Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Valtioneuvoston asetuksen[285] mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten. Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaalle laadittava suunnitelma olla osa sitä

283 Perusopetuslaki 10 § 2 mom.
284 Hallituksen esitys eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi 86/1997
285 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 § 2 mom.

10.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset ja ratkaistaan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kieli, kielelliset valmiudet ja kulttuuri otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä tuetaan
- käytetäänkö suunnitelmaa oppilaan opiskelun tukena sekä mikä on suunnitelman rakenne ja keskeinen sisältö.

11. Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä[286].

Perusopetuslain mukainen opetuskieli[287] määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit voidaan kuitenkin tarvittaessa yhdistää valtioneuvoston asetuksen mukaisesti[288]. Yhdistetystä tuntimäärästä on tällöin vähintään puolet opetettava koulun varsinaisella opetuskielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Sitä voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena, josta käytetään tässä nimitystä kielirikasteinen opetus. Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikylvyn tapaan. Tällainen opetus, samoin kuin mahdolliset kestoltaan lyhyemmät kielikylpyohjelmat katsotaan tässä kuuluvaksi muun kaksikielisen opetuksen piiriin.

11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkäntähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

286 Perusopetuslaki 10 §
287 Perusopetuslaki 12 §
288 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 §

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielelle/kohdekielelle asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää[289] opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuella.

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielinen käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen

289 Opetushallituksen määräys 25/011/2005

ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Kyseisestä kielestä käytetään tässä nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3-4 noin 70% ja vuosiluokilla 5-9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuureiden kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu vuosiluokilla 1-2 ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä *kohdekieli*.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi myös vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Osa oppilaista tulee kouluun ulkomailta niin myöhäisessä perusopetuksen vaiheessa, että oppisisältöjen opiskelu suomeksi/ruotsiksi tuottaa heille vaikeuksia. Ellei näitä oppilaita jostakin syystä voida ohjata valmistavaan opetukseen, heille tarjotaan muita tukitoimia (katso luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielellä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi tai ruotsiksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen/ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on usein runsas kielten ja kulttuurien kirjo niin oppilaiden kuin koulun henkilökunnankin keskuudessa. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia tuoda kieliä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus

Kielirikasteinen opetus

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

11.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa kaksikielistä opetusta jossakin muodossa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- kenelle kaksikielinen opetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi oton periaatteet
- mikä on kielikylpykielen/kohdekielen sekä koulun opetuskielen tuntijako
- mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä/kohdekielellä; mikäli tilanne on tarpeen tarkistaa kunkin lukuvuoden osalta erikseen, opetussuunnitelmassa määritellään, miten tarkistus tehdään ja miten asia kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa
- mitkä ovat kielikylpykielellä/kohdekielellä opetettavien oppiaineiden keskeiset kielelliset tavoitteet
- mitkä ovat kielikylpykielen/kohdekielen ja tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain.

Lisäksi varhaisen täydellisen kielikylvyn osalta päätetään ja kuvataan

- mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä.

Lisäksi laajamittaisen kaksikielisen opetuksen osalta päätetään ja kuvataan

- miten järjestetään sellaisten lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus, jotka eivät pysty opiskelemaan opetuskielellä eivätkä kohdekielellä

- käytetäänkö oppilaaksi otossa soveltuvuuskokeita ja mikä niiden vaikutus on oppilaaksi ottoon.

12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusjärjestelmän taustalla olevaan arvo- tai kasvatusfilosofiseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa[290].

12.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva paikallinen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen määrittämissä rajoissa. Opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa perusopetuslain ja -asetusten, tavoitteita ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjän tulee päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa sen lisäksi mitä tämän perusteasiakirjan muissa luvuissa määrätään

- Erityiseen maailmakatsomukseen perustuva opetuksen osalta
  - mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat, perusopetuksen arvoperustaa sekä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä täydentävät näkökulmat
  - miten nämä näkökulmat näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa
  - miten ko. maailmankatsomukseen perustuvia arvoja, tietoja, taitoja ja valmiuksia painottavaa opetusta toteutetaan läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.
- Erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen osalta
  - mitkä ovat erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvat näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä perusopetuksen pedagogisia linjauksia täydentävät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut
  - miten nämä näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa sekä eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.

290 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §

13. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7−9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

13.2. Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista[291]. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle[292].

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (225 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

291 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §
292 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

13.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin jakamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken
- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen
- mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt niillä vuosiluokilla, joilla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
  - mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
  - miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
  - mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
  - miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
  - mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määritellyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

14. Vuosiluokat 1-2

Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeätä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisyys sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeätä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1-2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeätä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämisessä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

14.1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittelemään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat

tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään

tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tvt) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvt:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

14.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen sekä toiselta kolmannelle vuosiluokalle
  - toimintatavat siirtymävaiheessa
  - tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 1-2 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan hyödyntää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 1-2 (perusteiden tavoitekuvauksia voidaan hyödyntää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 1-2
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokalla 1 ja vuosiluokalla 2
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 1-2.

14.3. Oppiaineet

14.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen,

elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

14.3.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa

hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä,

niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.1.1. Saamen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa painopiste on oppilaiden rohkaisemissa ja innostamisessa käyttämään saamen kieltä sekä kehittämään itseilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja yksilöllisten edellytysten pohjalta. Keskeistä on huolehtia kielellisen tietoisuuden, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen sekä monilukutaidon kehittymisestä. Opetuksessa otetaan huomioon erityisesti kuuntelutaitojen ja kuullun ymmärtämisen merkitys puheen, kielen sekä luku- ja kirjoitustaidon perustana. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun ja draamaan sekä monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta alkuopetukseen niin saamen kielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että **äidinkielen** taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt

tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan runsaasti tilaisuuksia ihmetellä, kertoa ja keskustella ryhmässä muun muassa perinteenmukaisen muistelun ja draaman avulla monipuolisesti erilaisissa rooleissa. Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa tarjoamalla kokemuksia erilaisista viestintätilanteista. Mahdollisuuksien mukaan tarjotaan myös tilaisuuksia vierailuihin ja kanssakäymiseen eri-ikäisten saamen kieltä puhuvien kanssa. Opetellaan käyttämään kieltä kohteliaasti ja tilanteen mukaisesti. Osallistutaan draaman sekä muiden vuorovaikutusharjoitusten ja keskustelujen avulla lastenkirjallisuuden, saamelaisten tarinoiden ja lyriikan, satujen, kertomusten, lorujen, tietotekstien, mediatekstien ja pelien käsittelyyn.

S2 Tekstien tulkitseminen

Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia kertovia ja kuvaavia tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan ymmärtämisen strategioita kuten ennen kuuntelua/lukemista, kuuntelun/lukemisen aikana ja sen jälkeen. Keskustellaan teksteistä, pohditaan sanavalintoja, sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Tarjotaan saamelaiseen kulttuuriin liittyviä virikkeitä oppilaita tarinoiden ja tekstien tuottamisen pohjaksi.

S3 Tekstien tuottaminen

Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi, harjoitellaan tekstin suunnittelua ja tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Opetellaan isot ja pienet tekstauskirjaimet ja niillä kirjoittamista sekä näppäintaitoja. Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Opetellaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä tekstuaalisia ja kielellisiä perusrakenteita, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoja, sekä opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä sekä tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tällöin otetaan huomioon oppilaan rinnakkais- ja monikielisyys. Havainnoidaan ja pohditaan saamen kielen piirteitä, sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja sekä niiden merkityksiä. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Harjoitellaan erityisesti sukulaisnimityksiä oppilaan läheisen sukuyhteisön sisältä. Leikitellään kielillä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla tutustuen myös muihin saamen kieliin. Tarjotaan runsaasti tilaisuuksia kuulla tarinointia (*mainâstem, mainstem, máinnasteapmi*) sekä osallistua saamenkieliseen keskusteluun ja saamelaiseen kontekstiin liittyviin tapoihin ja toimintoihin vanhojen ja nykyisten perinteiden, tapakulttuurin ja juhlaperinteiden kautta. Harjoitellaan kertomaan ja kuvaamaan asioita puhuen ja monimuotoisin tekstein. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan kuunnellen ja

lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Kartutetaan ja harjoitellaan eri oppiaineiden sanastoa. Huomioidaan tulevien luokka-asteiden ja oppiaineiden kielelliset haasteet ja tutustutaan käsitteiden muodostamiseen.

Opetuksen tavoitteet

T1 innostaa oppilasta kehittämään taitoaan esittää ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä sekä kysyä ja kuunnella

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 ohjata oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja vahvistamalla kielellistä ja kehollista ilmaisua ja mielikuvitusta sekä ohjata osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman keinoin

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 tukea oppilaan viestijäkuvan rakentamista siten, että oppilas oppii toimimaan saamen kielellä erilaisissa viestintätilanteissa ja ymmärtää ihmisten viestivän eri tavoin

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T5 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 herättää oppilaan kiinnostus omaehtoista lukemista kohtaan tarjoamalla saamelaiseen kulttuuriin liittyviä virikkeitä, luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonjanon tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T7 ohjata oppilasta tuottamaan monimuotoisia tekstejä eri tarkoituksiin ja luoda edellytyksiä myönteisille tekstien tuottamisen, yhdessä tekemisen ja tekstien jakamisen kokemuksille

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 tarjota oppilaalle tilaisuuksia kertoa ja kuvata asioita puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla myös monimediaisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja rakentamaan omia tekstejä, harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata

oppilasta löytämään käyttämästään sähköisestä välineestä saamen kielen fontit

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T10 ohjata oppilasta tekemään havaintoja sanojen ja ilmaisujen merkityksistä, kielenkäytöstä, kielestä ja saamen kielen varianteista

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja ymmärtämään monimuotoiseen saamelaiseen kulttuuriin ja saamen kieleen liittyviä piirteitä

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T12 ohjata oppilasta tutustumaan saamenkieliseen lastenkirjallisuuteen, erilaisiin saamelaisiin perinteisiin ja oman alueen kulttuurimuotoihin ja -tarjontaan sekä ohjata häntä arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria sekä kielten ja kulttuurien monimuotoisuutta

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T13 innostaa oppilasta kehittämään eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä ja hyödyntämään äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T14 tukea oppilasta omaksumaan tiedonhaluinen tapa opiskella

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.1.1. Romanikieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista ja innostaa oppilaita käyttämään romanikieltä sekä edistää heidän ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan yksilöllisten edellytysten pohjalta. Keskeistä on huolehtia lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen sekä monilukutaidon ja kielellisen tietoisuuden kehittymisestä. Opetuksessa huomioidaan erityisesti kuuntelemisen ja kuullun ymmärtämisen merkitys puheen sekä luku- ja kirjoitustaidon perustana.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa

- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kuuntelemista, ääntämistä ja suullista ilmaisua nimeämällä ympäristöä, esineitä ja asioita romanikielellä. Harjoitellaan vuorovaikutus- ja draamataitoja pareittain ja ryhmissä. Tarjotaan kokemuksia monikielisistä viestintätilanteista sekä mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia vierailuihin ja kanssakäymiseen eri-ikäisten romanikieltä puhuvien kanssa. Opetellaan käyttämään kieltä kohteliaasti ja tilanteen mukaisesti. Hyödynnetään satuja, kertomuksia, loruja, tieto- ja mediatekstejä ja pelejä, myös draaman keinoin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan lukemista tutustumalla erilaisiin teksteihin ja keskustellaan niistä. Laajennetaan sana- ja ilmaisuvarantoa. Pohditaan sanavalintoja, sanojen ja sanontojen merkityksiä ja opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä. Hyödynnetään puhuttujen tekstien tulkitsemisessa mahdollisuuksien mukaan romaniyhteisön osaamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan romanikielen kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja opitaan tuottamaan isot ja pienet kirjaimet. Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin tuottamista yksin ja yhdessä sekä keskustellaan teksteistä harjoitellen palautteen antamista ja saamista. Opetellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Kuvataan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla. Tarjotaan romanikulttuuriin liittyviä virikkeitä tarinoiden ja tekstien tuottamisen innostamiseksi.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan romanikielen merkitystä itselle, perheelle, lähipiirille ja koululle. Tutustutaan romanien kerronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista romaniyhteisöä. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla käytetyistä kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Tarjotaan tilaisuuksia kuulla romanikielistä kerrontaa ja musiikkia.

Opetuksen tavoitteet

T1 innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä yksin ja yhdessä

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 ohjata oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T3 tukea oppilaan viestijäkuvan rakentamista siten, että oppilas oppii toimimaan romanikielellä erilaisissa viestintätilanteissa hyödyntäen kieliyhteisön osaamista

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 ohjata ja innostaa oppilasta romanikielen lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T5 kannustaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T6 rohkaista oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja tiedonhaluiseen tapaan opiskella sekä ohjata häntä hankkimaan tietoa eri tavoin

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T7 rohkaista ja innostaa oppilasta kuvaamaan asioita puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T8 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä yhdessä ja yksin, myös monimediaisissa oppimisympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen kirjoitustapaan ja erikoismerkkeihin sekä innostaa häntä harjoittelemaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T10 rohkaista oppilasta arvostamaan romanikieltä ja vahvistaa hänen tietämystään romanien kerronta- ja kulttuuriperinteestä

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja ymmärtämään monimuotoiseen romanikulttuuriin ja romanikieleen liittyviä piirteitä rinnakkais- ja monikielisyyttä hyödyntäen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T12 kannustaa oppilasta arvostamaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuutta, tutustumaan lastenkulttuuriin ja tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.1.1. Viittomakieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa ohjataan oppilasta käyttämään viittomakieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa siten, että aikaisemmin opittu kielitaito otetaan huomioon. Oppilaat oppivat katsomaan viittomista, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja. Oppilaat omaksuvat viittomakielisen keskustelun perustaidot sekä tutustuvat ikätasoaan vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia selviytymään arjen tilanteista viittomakielellä, oppia vertailemaan ja hyödyntämään eri kielten taitoa sekä käyttämään äidinkieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja eri oppiaineissa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Viittomakielen ja kirjallisuuden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Kartutetaan viittomistoa, leikitellään kielellä, kerrotaan omista kokemuksista, havainnoista ja tiedoista. Keksitään omia mielikuvitustarinoita huomioiden kertomuksen peruselementit: tapahtumapaikka ja -aika, juoni ja henkilöt. Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Visuaalista lukutaitoa harjoitellaan tulkitsemalla viittomakielisiä tekstejä ja muita kuvallisia lähteitä. Niiden pohjalta harjoitellaan kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista. Kartutetaan viittomistoa keskustelemalla teksteistä ja jakamalla lukukokemuksia niistä. Työstetään rooli-, draama- ja teatterileikin sekä monimediaisten oppimisympäristöjen avulla erilaisia viittomakielisiä tekstejä.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tekstien tuottamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä. Keskustellaan tuotetuista teksteistä yhdessä ja harjoitellaan palautteen antamista ja saamista. Harjoitellaan sormiaakkoset ja tutustutaan niiden käyttöön. Harjoitellaan viittomakielisiä vuorovaikutustaitoja muun muassa huomion herättämisen tekniikoita, katsekontaktia, viittojien optimaalista sijaintia, puheenvuoron ottamista, vuorottelua keskustelutilanteessa, ajatusten ja mielipiteiden perustelua, aktiivista seuraamista ja kommentointia.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutustutaan erilaisiin kulttuurimuotoihin ja perinteisiin ja havainnoidaan viittomakielisen yhteisön käyttäytymisnormeja ja tapoja. Tutustutaan viittomakielisen yhteisön kulttuuriperinteeseen ja kulttuuritoimintaan.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksessa tutkitaan ja käytetään materiaalina erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa. Järjestetään tilaisuuksia tutkivaan oppimiseen ja vuorovaikutukseen ja tarjotaan monipuolisia oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä monilukutaidon edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään viittomakielellä ja edistää oppilaan ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden esittämisen ja kysymisen taitoja sekä kannustaa häntä kertomaan tarinoita

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 rohkaista oppilasta kehittämään viittomakielisen keskustelun taitoja ja arvioimaan omia vuorovaikutustaitojaan

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 kannustaa oppilasta toimimaan yksin ja ryhmässä vahvistaen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, myös draaman avulla

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 herättää oppilaan kiinnostus viittomakielisiä ja kuvallisia tekstejä kohtaan ja aktivoida oppilasta jakamaan niistä kokemuksia ja ajatuksia

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T5 virittää oppilaan mielikuvitusta ja ajattelutaitoa

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T6 ohjata oppilasta saamaan myönteisiä tuottamisen, yhdessä tekemisen ja jakamisen kokemuksia sekä harjoittelemaan erilaisten esitysten suunnittelua ja toteuttamista

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 tarjota oppilaalle tilaisuuksia kertoa ja kuvata asioita ja tiedonhankinnan tuloksia sekä innostaa häntä tuottamaan monimuotoisia esityksiä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 herätellä oppilaan kielitietoisuutta ja ohjata tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tutustua viittomakielisen ja muun kulttuurin eri muotoihin ja perinteisiin sekä ohjata häntä arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria sekä kielten ja kulttuurien moninaisuutta

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T10 ohjata oppilasta kehittämään viittomakielen taitoaan eri oppiaineissa ja ohjata hyödyntämään äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T11 rohkaista oppilasta omaksumaan tiedonhaluinen tapa opiskella sekä kehittämään monilukutaitoaan

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.1.1. Muu oppilaan äidinkieli

14.3.1.1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri

oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan

huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

14.3.1.1. Suomi saamenkielisille

14.3.1.1. Suomi viittomakielisille

14.3.1.1. Svenska för samisktalande

14.3.1.1. Svenska för teckenspråkiga

14.3.1.1. Svenska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1-2 är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skrivfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttryckssätt och lär sig att lära. Undervisningens syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Under årskurs 1 fokuserar man på att eleverna lär sig lyssna och uttrycka sig och på grundläggande läs- och skrivfärdighet samt laborering med talat språk och dramatiseringar. Eleverna bearbetar och reflekterar kring många slag av barnlitteratur i olika medier.

I1 Att kommunicera

Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

I2 Att tolka texter

Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iaktta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och

strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skrivna texter och berätta för andra om sina iakttagelser.

I3 Att producera texter

Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iaktta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer.

Opetuksen tavoitteet

M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M5 sporra och handleda eleven vid läsinlärningen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse

Tavoitealue

Att tolka texter

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys

Tavoitealue

Att tolka texter

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt

Tavoitealue

Att tolka texter

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser

Tavoitealue

Att tolka texter

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikteroch beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift

Tavoitealue

Att producera texter

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer

Tavoitealue

Att producera texter

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner

Tavoitealue

Att producera texter

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.1.1. Svenska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 ligger undervisningens tyngdpunkt i att skapa en grund för elevernas svenska språk och läs- och skrivfärdigheter samt i att utveckla elevernas studie- och kommunikationsfärdigheter. Undervisningens uppdrag är att väcka elevernas intresse för språk, uttryckssätt och för att tolka och producera olika slags texter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1-2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–2

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna tränar artigt språkbruk, att fråga, svara, begära, berätta, uttrycka åsikter och berätta om sina känslor i olika situationer i vardagen och i skolan. Eleverna övar sig på att lägga märke till hur språket fungerar i olika situationer: artighetsfraser, åsikts- och känsloyttringar, frågeformulering samt att ange nutid och förfluten tid i berättelser. Eleverna tränar uttal, hörförståelse och att lyssna och lära sig av andra. Roll- och teaterlekar samt andra interaktiva övningar utnyttjas i samband med att sagor, berättelser, ramsor och faktatexter behandlas i undervisningen.

I2 Att tolka texter

Elevernas läsfärdigheter och läsförståelse främjas genom användning av begreppen text, bild, rubrik, stycke, mening, punkt, ord, stavelse, bokstav och fonem. Eleverna tränar att läsa gemensamt och individuellt valda skönlitterära texter och faktatexter, undersöker vad de betyder och hur de är uppbyggda samt kopplar det lästa till de egna erfarenheterna och delar med sig av sina läsupplevelser. Eleverna arbetar bland annat med bilder, barnlitteratur och enkla fakta- och medietexter. Eleverna bekantar sig med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och miljö i synnerhet i berättande och beskrivande texter. Eleverna tränar lässtrategier, vidgar ordförrådet och uttrycksförmågan och lär sig att känna igen berättelsens grundelement (huvudperson, plats, tid och händelseförlopp).

I3 Att producera texter

Eleverna bekantar sig med olika textgenrer och deras typiska drag, såsom ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna övar sig på att producera olika slags skrivna och talade texter både individuellt och tillsammans med andra. Skrivfärdigheterna tränas både för hand och på tangentbord.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna reflekterar över språkets och kulturens betydelser i olika kommunikationssituationer i skolan samt i olika texter som eleverna hör eller läser. Eleverna tränas att ge akt på olika språk och talspråkliga varianter i skolan, i medier och på fritiden. Eleverna övar sig att använda språkliga begrepp för att förstå hur en diskussion fungerar. Eleverna söker litteratur som intresserar och bekantar sig med berättelser, lekar och festtraditioner inom olika kulturer.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevens kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Opetuksen tavoitteet

M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttryckssätt som behövs för det

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama

Tavoitealue

Att kommunicera

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd

Tavoitealue

Att tolka texter

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna

Tavoitealue

Att tolka texter

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem

Tavoitealue

Att producera texter

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter

Tavoitealue

Att producera texter

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning

Tavoitealue

Att producera texter

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsskeden

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

14.3.2. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden

kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

14.3.2.1. Finska, A1-lärokurs

Utarbetningen av den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket

Undervisningen i A2-språket kan inledas redan i årskurs 1. Den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket i årskurs 1–2 kan utarbetas utifrån Grunderna för läroplanen för A1-språket i årskurs 1–2 (2019).

Oppiaineen tehtävä

Det särskilda uppdraget i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig finska eller svenska samt att stärka elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk och att modigt använda även det lilla de kan på det andra språket. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja deras förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleverna mångsidiga upplevelser av finska eller svenska och kulturerna som har anknytning till det finska eller svenska språket. **I undervisningen i modersmålsinriktad finska eller svenska** får eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sina kunskaper i finska eller svenska och sin kännedom om särdragen i finsk- eller svenskspråkig kultur. I undervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras egna intressen och de behandlas på ett mångsidigt sätt. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

Oppimisympäristöt ja työtavat

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna lär sig finska också i samband med undervisningen i andra läroämnen.

Med hjälp av arbetssätten ska man handleda elerna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att bekanta sig med det finska språket och lära sig det genom att iaktta språket i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig finska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Det finska språket ska höras och synas i undervisningssituationer och kommunikationssituationer som är bekanta för eleverna. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinlärning och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stödja elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi så att eleven från början vågar använda även det lilla hen kan på det nya språket. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av barnens multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska man erbjuda eleverna möjlighet att bekanta sig med det finska språket och kulturen som hör till språket med hjälp av olika lärmiljöer och i mån av möjlighet genom att till exempel via digitala hjälpmedel ha kontakt med andra som talar finska.

Ohjaus ja tuki

Eleverna ska i undervisningen uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan finska från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Oppilaan oppimisen arviointi

Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar med hjälp av lärarens handledning sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.

I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-språket som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts

upp i läroplanen. Då läraren bedömer elevernas lärande ska hen se till att eleverna kan visa sina kunskaper på olika sätt.

Innehåll som anknyter till målen för undervisningen i A1-lärokursen i finska i årskurserna 1–2

Färdigheter för språkstudier

I3 Eleverna övar att samarbeta och arbeta parvis och i grupper.

Färdigheter för språkstudier

I4 I undervisningen iakttar man huvudsakligen talat språk. Eleverna övar på att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper.

Färdigheter för språkstudier

I5 Eleverna diskuterar och funderar hur och på vilka olika sätt man kan lära sig språk. Eleverna övar olika sätt att lära sig språk. Eleverna övar på att utvärdera både sina egna och sina klasskamraters språkkunskaper med hjälp av till exempel Den europeiska språkportfolion.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I1 I undervisningen reflekterar man tillsammans över vilka språk som talas i skolan, den närmaste omgivningen samt i Finland och Norden och man bekantar sig med de olika kulturerna. Eleverna iakttar vilka likheter och olikheter det finns mellan olika språk.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I2 Eleverna funderar tillsammans den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse och värde har för olika gemenskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I6 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. En central del av innehållet i undervisningen är att använda språket för olika syften, till exempel för att hälsa, säga adjö, berätta om sig själv samt för olika situationer i vardagen. Eleverna tränar ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer. Som en del av kommunikationen tränar eleverna ordförråd samt strukturer och fraser med hjälp av sång, lek, drama och spelifiering.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I7 I undervisningen diskuterar och funderar man över hur man ska agera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Eleverna övar att använda olika hjälpmedel för att kommunicera, till exempel att använda gester och att rita. Eleverna övar att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper. Eleverna lär sig uttryck som behövs då det uppstår svårigheter med att förstå budskapet.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I8 Eleven får vänja sig vid att använda de för språket och kulturen vanligaste artighetsfraserna i vardagliga kommunikationssituationer, till exempel för att hälsa, säga adjö, tacka och be om hjälp. Eleverna övar på olika naturliga sätt att reagera i kommunikationssituationer.

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

I10 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna övar mycket och på ett mångsidigt sätt att uttala och betona ord på finska. Eleverna övar ord och satsstrukturer som en del av kommunikationen i situationer som är bekanta för eleverna med hjälp av till exempel bilder, sång, lek, ramsor, berättelser, drama och spelifiering. Eleverna ges så småningom möjlighet att öva sig att skriva.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

I9 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna får i första hand ta del av talade texter och så småningom även skrivna texter samt språket som hörs och syns i vardagen. Eleverna övar att iaktta uttalet och betoningen av ord på finska. Eleverna över att förstå språket med hjälp av sång, lek, ramsor, berättelser och bilder.

Opetuksen tavoitteet

M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer i skolan, närmiljön samt i Norden. Eleven handleds att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Eleven handleds att känna igen finska och kunna skilja det från andra språk hen kan.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig iaktta olika språk och kulturer i sin vardag samt lär sig känna igen finska och skilja det från andra språk hen kan.

(används inte som bedömningsgrund)

Sisältöalueet

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M2 Handleda eleven att värdesätta sin egen språkliga bakgrund samt språklig och kulturell mångfald.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig värdesätta sin egen språkliga bakgrund och olika språk och kulturer.

(används inte som bedömningsgrund)

Sisältöalueet

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

M3 Erbjuda eleven möjligheter att samarbeta med andra och fungera i grupp.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig samarbeta och fungera i grupp med andra.

Sisältöalueet

Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

M4 Handleda eleven att göra iakttagelser om språket och språkbruket samt att gissa sig till och härleda enskilda ords och uttrycks betydelser.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig gissa och härleda ords och uttrycks betydelser samt att göra iakttagelser om språket och språkbruket.

(används inte som bedömningsgrund)

Sisältöalueet

Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M5 Eleven bekantar sig med olika sätt att lära sig språk och prövar vilka sätt att lära sig som passar hen själv bäst. Eleverna övar tillsammans att ställa upp mål för sina språkstudier.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig känna igen, pröva på och öva samt använda olika färdigheter för språkstudier.

Sisältöalueet

Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M6 Uppmuntra eleven att använda språket på ett mångsidigt sätt i olika kommunikationssituationer.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig använda språket i ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer med stöd av sin samtalspartner.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M7 Handleda eleven att använda olika non-verbala tillvägagångssätt samt olika sätt för att härleda ords betydelse. Uppmuntra eleven att uttrycka sina egna iakttagelser och sina svårigheter att förstå budskapet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig använda non-verbala hjälpmedel, till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att klara av kommunikationssituationer. Eleven lär sig gissa eller härleda enskilda ords betydelse. Eleven lär sig uttrycka att hen har förstått budskapet. Eleven lär sig framföra sina egna iakttagelser.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M8 Uppmuntra eleven att använda finska språket på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig använda ett antal för språket och kulturen vanliga artighetsfraser.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M9 Handleda eleven att förstå målspråkets vanligaste ord och uttryck i kommunikationssituationer som är bekanta för eleven.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig förstå ett antal ord och uttryck som hen hör och ser.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M10 Handleda eleven att i olika situationer som är bekanta för eleven använda de vanligaste orden och uttrycken på finska, särskilt i tal, samt att träna uttalet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig använda de vanligaste orden och uttrycken samt att uttala dem förståeligt

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.2.1. Finska, modersmålsinriktad finska, A1-lärokurs

Utarbetningen av den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket

Undervisningen i A2-språket kan inledas redan i årskurs 1. Den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket i årskurs 1–2 kan utarbetas utifrån Grunderna för läroplanen för A1-språket i årskurs 1–2 (2019).

Oppiaineen tehtävä

Det särskilda uppdraget i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig finska eller svenska samt att stärka elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk och att modigt använda även det lilla de kan på det andra språket. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja deras förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleverna mångsidiga upplevelser av finska eller svenska och kulturerna som har anknytning till det finska eller svenska språket. **I undervisningen i modersmålsinriktad finska eller svenska** får eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sina kunskaper i finska eller svenska och sin kännedom om särdragen i finsk- eller svenskspråkig kultur. I undervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras egna intressen och de behandlas på ett mångsidigt sätt. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

Oppimisympäristöt ja työtavat

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna utvecklar sina kunskaper i både finska och svenska också i samband med undervisningen i andra läroämnen. Elevernas tvåspråkiga bakgrund ska beaktas i undervisningen.

Arbetssätten ska vara mångsidiga för att uppmuntra eleverna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt för att väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla sina färdigheter i finska samt så småningom bekanta sig med finska i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig finska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och att så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Det finska språket ska användas och synas i undervisningssituationer och

kommunikationssituationer. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinlärning och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stöda elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av barnens multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska man med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturidentitet erbjuda eleverna möjlighet att utveckla sitt språk och sin förståelse av den finska kulturen med hjälp av olika lärmiljöer.

Ohjaus ja tuki

Eleverna ska i undervisningen uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av de språkkunskaper eleverna redan har. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan finska från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Oppilaan oppimisen arviointi

Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar med hjälp av lärarens handledning sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.

I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts upp i läroplanen. Då läraren bedömer elevernas lärande ska hen se till att eleverna kan visa sina kunskaper på olika sätt.

Innehåll som anknyter till målen för undervisningen i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurserna 1–2

Färdigheter för språkstudier

I3 Eleverna övar att samarbeta och arbeta parvis och i grupper.

Färdigheter för språkstudier

I4 I undervisningen iakttar man i huvudsak talat språk. Eleverna övar på att härleda nya ords och uttrycks betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen och den egna tvåspråkiga bakgrunden och dubbla kulturidentiteten.

Färdigheter för språkstudier

I5 Eleverna diskuterar och funderar hur och på vilka olika sätt man kan lära sig språk. Eleverna övar olika sätt att lära sig språk. Eleverna övar på att utvärdera både sina egna och sina klasskamraters språkkunskaper med hjälp av till exempel den europeiska språkportfolion.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I1 I undervisningen reflekterar man tillsammans över vilka språk som talas i skolan, närmiljön samt i Finland och Norden, och man bekantar sig med de olika kulturerna. Eleverna iakttar vilka likheter och olikheter det finns mellan olika språk. Eleverna reflekterar över och diskuterar den egna tvåspråkiga bakgrunden och kulturidentiteten.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I2 Eleverna funderar tillsammans på den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för olika gemenskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I6 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna med beaktande av deras tvåspråkiga bakgrund. En central del av innehållet är att använda språket för olika syften och att öva ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer. Eleverna ges möjlighet att använda språket i olika situationer som främjar elevernas språkliga utveckling och ger lämpliga utmaningar med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund. Som en del av kommunikationen utvidgar eleverna ordförråd och strukturer med hjälp av sång, lek, drama och spelifiering.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I7 Eleverna övar att använda olika hjälpmedel för att kommunicera, till exempel att använda gester och att rita samt övar sig på att härleda nya ords och uttrycks betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen och den egna tvåspråkiga bakgrunden och den dubbla kulturidentiteten. Eleverna lär sig utnyttja sin tvåspråkiga bakgrund i olika situationer.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I8 Eleverna övar på olika naturliga sätt att uttrycka sig och reagera i olika vardagliga kommunikationssituationer.

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

I10 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna och med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla språkidentitet. Eleverna utvidgar sitt ordförråd och övar på ett mångsidigt sätt ord och strukturer som en del av kommunikationen i olika situationer med hjälp av aktiverande arbetssätt, digitala hjälpmedel och till exempel sång, lek, ramsor, berättelser, drama och spelifiering. Eleverna får så småningom öva sig på att skriva.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

I9 Innehållen väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna och med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund. Eleven får i första hand ta del av talade texter och så småningom även skrivna texter samt bekanta sig med de språkliga dragen i dessa. Eleverna övar att utnyttja finskspråkigt material och utvecklar

sina färdigheter i finska med hjälp av sång, lek, ramsor, berättelser och bilder. Eleverna övar tillsammans att lyssna, tala och så småningom läsa och skriva på finska utifrån de teman som behandlas i undervisningen.

Opetuksen tavoitteet

M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer i skolan, närmiljön samt i Finland och Norden. Handleda eleven att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Handleda eleven att lägga märke till kännetecknande och kulturella särdrag i finska.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig göra iakttagelser om olika språk och kulturer i sin vardag samt inser nyttan av de språkkunskaper som hen redan har.

(används inte som bedömningsgrund)

Sisältöalueet

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M2 Handleda eleven att värdesätta sin egen tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturidentitet samt språklig och kulturell mångfald.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig värdesätta sin egen språkliga bakgrund och olika språk och kulturer.

(används inte som bedömningsgrund)

Sisältöalueet

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

M3 Erbjuda eleven möjlighet att samarbeta med andra och fungera i grupp med andra samt att använda båda sina språk.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig samarbeta och fungera i grupp med andra.

Sisältöalueet

Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

M4 Uppmuntra eleven att göra iakttagelser om olika språk och språkbruket i både finska och svenska samt att härleda nya ords och uttrycks betydelser och att aktivt använda dem.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig härleda nya ords och uttrycks betydelser samt att göra iakttagelser om språket och språkbruket.

(används inte som bedömningsgrund)

Sisältöalueet

Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

M5 Eleven bekantar sig med olika sätt att lära sig språk och prövar vilka sätt att lära sig som passar hen själv bäst. Eleverna övar tillsammans att ställa upp mål för sina språkstudier.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig känna igen, pröva, öva samt använda olika färdigheter för språkstudier.

Sisältöalueet

Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M6 Uppmuntra eleven att aktivt använda språket på ett mångsidigt sätt och utveckla sina uttrycks- och kommunikationsfärdigheter i olika kommunikationssituationer.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig använda språket i olika kommunikationssituationer

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M7 Handleda eleven att använda olika non-verbala tillvägagångssätt och olika sätt för att härleda ords betydelse. Uppmuntra eleven att uttrycka sina egna iakttagelser och sina svårigheter att förstå budskapet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig använda nonverbala hjälpmedel till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att hantera kommunikationssituationer. Eleven lär sig framföra sina egna iakttagelser.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M8 Uppmuntra eleven att använda finska språket på ett för kommunikationssituationen lämpligt sätt samt känna igen kulturella drag i interaktionen på finska och svenska.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleverna lär sig fungera naturligt i olika kommunikationssituationer.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M9 Handleda eleven att utveckla sina kunskaper i finska språket i olika slags situationer samt att bekanta sig med muntliga och skriftliga åldersenliga texter.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att beskriva och återge företeelser muntligt och med hjälp av olika typer av texter.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

M10 Erbjuda eleven rikliga möjligheter att använda finska, särskilt i tal, i många olika situationer.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att använda finska mångsidigt i olika situationer.

Sisältöalueet

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

14.3.2.1. Ruotsin kieli, A1-oppimäärä

Vuosiluokkien 1-2 A2-kielen paikallisen opetussuunnitelman laatiminen

A2-kielen opetus voi alkaa jo vuosiluokalla 1. Paikallinen opetussuunnitelma A2-kielen oppimääriin vuosiluokille 1–2 voidaan laatia Vuosiluokkien 1–2 A1-kielten opetussuunnitelman perusteiden (2019) mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että ruotsin kielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua ruotsin kieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan ruotsin kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Ruotsin kieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua ruotsin kieleen ja ruotsin kieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden ruotsin kieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Oppilaille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaiden oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Ruotsin kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä, Suomessa ja Pohjoismaissa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Harjoitellaan hahmottamaan ruotsin kielen ääntеitä ja sanapainoa. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen ääntämistä ja sanapainoa. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan vähitellen mahdollisuuksia tutustua kirjoittamiseen.

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaidon perusteella.

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Opetuksen tavoitteet

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Pohjoismaissa on. Ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä. Ohjata oppilasta tunnistamaan ruotsin kieli muista kielistä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan ruotsin kielen muista osaamistaan kielistä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä arvaamaan ja päättelemään yksittäisten sanojen ja ilmausten merkityksiä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvaamaan ja päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T5 tutustutaan erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana joissakin yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 rohkaista oppilasta käyttämään ruotsin kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaalle tutuissa tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään ruotsin kielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa sekä harjoittelemaan ääntämistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.2.1. Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A1-oppimäärä

Vuosiluokkien 1-2 A2-kielen paikallisen opetussuunnitelman laatiminen

A2-kielen opetus voi alkaa jo vuosiluokalla 1. Paikallinen opetussuunnitelma A2-kielen oppimääriin vuosiluokille 1–2 voidaan laatia Vuosiluokkien 1–2 A1-kielten opetussuunnitelman perusteiden (2019) mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että ruotsin ja suomen kielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen. Oppilaiden kaksikielisyys tulee huomioida opetuksessa.

Työtavoilla ohjataan ja kannustetaan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan ja vähitellen oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan ruotsin kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Ruotsin kieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan ja havaintojaan ruotsin kieleen liittyvästä kulttuurista huomioiden oppilaiden kaksikielisyys ja identiteetti.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että

se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaiden oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Äidinkielenomaisen ruotsin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Opetuksessa tehdään havaintoja kielistä, joita puhutaan koulussa, lähiympäristössä, Suomessa ja Pohjoismaissa sekä pohditaan kielten välisiä samankaltaisuuksia ja eroja. Pohditaan oppilaan kaksikielistä taustaa ja kulttuuri-identiteettiä sekä keskustellaan niistä.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Oppilaat pohtivat yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa huomioiden oppilaiden kaksikielinen tausta. Keskeinen osa sisältöä on käyttää kieltä eri tarkoituksiin ja harjoitella kohteliasta kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus harjoitella erilaisia kielenkäyttötilanteita, jotka tarjoavat sopivia haasteita kielelliselle kehittymiselle huomioiden oppilaan kaksikielinen tausta. Osana vuorovaikutusta oppilaat laajentavat sanavarastoaan, kielen rakenteiden hallintaa ja fraasien käyttöä laulun, leikin, draaman ja pelillistämisen avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Oppilaat harjoittelevat erilaisia viestinnässä tarvittavia apukeinoja, kuten eleitä ja piirtämistä sekä sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai oman kaksikielisen taustan ja kulttuuri-identiteetin perusteella. Oppilaat oppivat hyödyntämään kaksikielistä taustaansa eri tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Oppilaat harjoittelevat luontevia tapoja reagoida ja ilmaista itseään arjen vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja omat kiinnostuksen kohteet huomioiden oppilaiden kaksikielinen tausta. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä tutustuu niiden kielellisiin piirteisiin. Oppilaat harjoittelevat hyödyntämään ruotsinkielistä materiaalia ja kehittävät ruotsin kielen taitoaan laulun, leikin, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla. Oppilaat harjoittelevat yhdessä kuuntelemaan, puhumaan ja vähitellen lukemaan ja kirjoittamaan ruotsiksi opetuksessa käsiteltävien aiheiden pohjalta.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Yhdessä oppilaiden kanssa valittujen sisältöjen lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden oppilaiden kaksikielinen tausta ja identiteetti. Oppilaat laajentavat sanastoa ja harjoittelevat monipuolisesti sanoja ja rakenteita osana viestintää erilaisissa vuorovaikutus tilanteissa. Hyödynnetään aktivoivia työtapoja ja digitaalisia apuvälineitä sekä esimerkiksi laulua, leikkiä, loruja, kertomuksia, tarinoita ja pelillisyyttä. Oppilaat saavat vähitellen harjoitella kirjoittamista.

Kielenopiskelutaidot

S3 Oppilaat harjoittelevat tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Opetuksessa havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Oppilaat harjoittelevat uusien sanojen ja merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai kaksikielisen taustansa ja kulttuuri-identiteettinsä perusteella.

Kielenopiskelutaidot

S5 Oppilaat pohtivat, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Oppilaat harjoittelevat erilaisia tapoja oppia kieltä. Oppilaat harjoittelevat arvioimaan omaa kielitaitoa sekä antamaan palautetta muiden oppilaiden kielitaidosta itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Opetuksen tavoitteet

T1 tutustutaan eri kieliin ja kulttuureihin koulussa, lähiympäristössä, Suomessa ja Pohjoismaissa. Ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin asema kansalliskielinä. Ohjata oppilasta huomaamaan ruotsin kielelle ominaisia ja kulttuurisia erityispiirteitä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan eri kieliä ja kulttuureja sekä ymmärtämään olemassa olevan kielitaitonsa hyödyn.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T2 ohjata oppilasta arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita sekä omaa kaksikielistä taustaansa ja kulttuuri-identiteettiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä sekä hyödyntää kaksikielisyyttään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T4 kannustaa oppilasta tekemään havaintoja eri kielistä sekä ruotsin ja suomen kielten käytöstä, päättelemään uusien sanojen ja ilmaisujen merkityksiä sekä käyttämään niitä aktiivisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii päättelemään uusien sanojen ja ilmaisujen merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T5 tutustutaan erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä aktiivisesti ja monipuolisesti sekä kehittämään vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kieltä eri vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta

ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään non-verbaalisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen erilaisista vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii esittämään omia huomioitaan.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 kannustaa oppilasta käyttämään ruotsin kieltä vuorovaikutustilanteeseen sopivalla tavalla ja tunnistaa kulttuurisia piirteitä ruotsin- ja suomenkielisissä vuorovaikutustilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan luontevasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta kehittämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa sekä tutustumaan ikätasolle sopiviin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kuvailemaan ja välittämään havaitsemiaan asioita suullisesti ja erilaisten tekstien avulla

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 tarjota oppilaalle runsaasti mahdollisuuksia käyttää ruotsia suullisesti monissa erilaisissa tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään ruotsia monipuolisesti eri tilanteissa

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.3. Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

14.3.3.1. Saamen kieli, A1-oppimäärä

Vuosiluokkien 1-2 A2-kielen paikallisen opetussuunnitelman laatiminen

A2-kielen opetus voi alkaa jo vuosiluokalla 1. Paikallinen opetussuunnitelma A2-kielen oppimääriin vuosiluokille 1–2 voidaan laatia Vuosiluokkien 1–2 A1-kielten opetussuunnitelman perusteiden (2019) mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään

monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri

tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Saamen kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen

ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Opetuksen tavoitteet

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekielen muista osaamistaan kielistä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvaamaan ja päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.3.1. Vieras kieli, A1-oppimäärä

Vuosiluokkien 1-2 A2 -kielen paikallisen opetussuunnitelman laatiminen

A2-kielen opetus voi alkaa jo vuosiluokalla 1. Paikallinen opetussuunnitelma A2-kielen oppimääriin vuosiluokille 1–2 voidaan laatia Vuosiluokkien 1–2 A1-kielten opetussuunnitelman perusteiden (2019) mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu

käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Vieraan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja

arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Opetuksen tavoitteet

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekielen muista osaamistaan kielistä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvaamaan ja päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.4. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus

ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1−2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapa. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiselle ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoittelemiseen. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Opetuksen tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

Tavoitealue

Merkitys, arvot, asenteet

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Geometria ja mittaaminen

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Geometria ja mittaaminen

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Geometria ja mittaaminen

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Geometria ja mittaaminen

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Geometria ja mittaaminen

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S3 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S3 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

14.3.5. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana[293] ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita

293 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 §

ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan

omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen

terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Opetuksen tavoitteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkityksellisiksi itselleen

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestävällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

14.3.6. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden

tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Adventistinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Adventistisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista ja siinä huomioidaan kunnioittavasti erilaiset perheet. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin sekä kristilliseen jumala- ja ihmiskäsitykseen. Tarkastellaan kristillisten vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyvien juhlien sisältöä ja merkitystä sekä tutustutaan juhlien ja pyhäpäivien viettoon kristinuskossa, erityisesti adventismissa. Tutustutaan Jeesuksen elämää sekä luomista ja Vanhan testamentin keskeisiä henkilöitä koskeviin raamatunkertomuksiin.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä vaikuttaviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon kristittyjen yhteys, kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään Raamatun kertomusten pohjalta elämän kunnioittamisen, ihmisarvon, vapauden ja vastuullisuuden merkitystä. Pohditaan syntymän ja kuoleman kysymyksiä ja tarkastellaan kristillistä näkökulmaa niihin. Tutustutaan Jeesuksen keskeisiin opetuksiin: kultaiseen sääntöön ja rakkauden kaksoiskäskyyn. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja pohditaan niiden merkitystä oppilaan omassa elämässä. Käsitellään minäkuvaan ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviä kristillisiä periaatteita, kuten anteeksiantoa, kunnioittamista ja lähimmäisenrakkautta. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Opetuksessa otetaan huomioon kokonaisvaltainen ihmiskäsitys ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Bahá'í-uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Bahá'í-uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa pohditaan, miten bahá'í-usko vaikuttaa perheiden arkeen sekä ihmisten toimintaan ja valintoihin. Opetuksessa tutustutaan bahá'í-uskon opetukseen siitä, että ihmisen olemassaolon tarkoitus on Jumalan tunteminen ja palvominen, joka toteutuu ensisijaisesti palvelemalla ihmiskuntaa. Opetuksessa käsitellään bahá'í-uskon vuosikalenteria, pyhäpäiviä sekä niiden yhteydessä vietettäviä juhlia.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus ja uskonnottomuus. Pohditaan erilaisuuden kohtaamista. Tutustutaan bahá'í-uskon käsitykseen ihmiskunnan historiasta yhtenäisenä sivistysprosessina, jota kaikki maailmanuskonnot ovat edistäneet ja jossa bahá'í-uskolla on oma roolinsa. Käsitellään sitä, miten bahá'ít kunnioittavat Kristusta ja Muhammedia ja muiden maailmanuskontojen keskushahmoja. Tutustutaan bahá'í-yhteisön toimintaan, jossa edistetään palvelemisen kulttuuria ruohonjuuritasolla.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan bahá'í-uskon näkökulmaa niihin. Pohditaan uskontoa elämälle merkitystä antavana tekijänä. Tutustutaan bahá'í-uskon opetuksiin toisten ihmisten kohtelun periaatteista. Pohditaan itsekurin ja itsensä hallitsemisen taitoja osana moraalista käyttäytymistä. Pohditaan ihmisarvoa ja sen pyhyyttä, luonnon ja eläinten kunnioittamista sekä ihmisen omaa vastuuta teoistaan ja elämästään. Tarkastellaan bahá'í-uskon käsitystä siitä, että ihmisen hyvän elämän eväät ovat oman itsen ja perheen eteen tehdyssä työssä sekä yhteisön ja ihmiskunnan palvelemisessa. Tutustutaan bahá'í-neuvotteluperiaatteisiin jonkin arkeen liittyvän tilanteen avulla. Pohditaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Buddhalainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Buddhalaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista sekä pohditaan buddhalaisuuden merkitystä oppilaan omassa lähipiirissä. Käsitellään alustavasti buddhalaisuuden eri muotoja. Tutustutaan keskeisiin vuodenkierron juhliin ja elämänkaareen liittyviin seremonioihin. Käsitellään keskeisiä buddhalaisia käsitteitä ja symboleja sekä harjoitusmenetelmiä, kuten meditaatiota ja mantranlausuntaa. Tutustutaan tarinan muodossa esitettyihin buddhalaisiin opetuksiin ja Buddhan elämään.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin tapoihin ja juhliin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus ja uskonnottomuus. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä ja toisten kunnioittamista niin buddhalaisten perinteiden kuin eri uskontojen ja uskonnottomuuden osalta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan, mitä tarkoittaa elämän ja luonnon kunnioittaminen sekä elävien olentojen hyvinvointi. Pohditaan syntymän ja kuoleman kysymyksiä ja tarkastellaan buddhalaista näkökulmaa niihin. Käsitellään buddhalaisia eettisiä harjoitusohjeita, myötätuntoa, meditatiivista mielentilaa ja viisautta. Tarkastellaan buddhalaisia opetuksia karmasta, jälleensyntymisestä, syy–seuraus -suhteista ja olemassaolon keskinäisestä riippuvuudesta. Tutustutaan lapsen oikeuksiin ja pohditaan niiden merkitystä oppilaan omassa elämässä.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan

ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppilaan oppimisen arviointi

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Helluntailiikkeen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Helluntailiikkeen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista ja siinä huomioidaan kunnioittavasti erilaiset perheet. Tutustutaan helluntailaisuuteen oman perheen kautta. Käsitellään vuodenkierron ja elämänkaaren juhlia helluntaikirkossa ja muissa kirkkokunnissa. Pohditaan perheiden erilaisia perinteitä. Tarkastellaan kristillisen uskon keskeisiä sisältöjä ja käsitteitä, kuten Jumala, Raamattu, usko, kaste ja seurakunta. Tutustutaan

Raamatun kertomuksiin Jeesuksen elämästä ja keskeisistä opetuksista. Tutustutaan kristilliseen symboliikkaan sekä rukoushuoneeseen kokoontumispaikkana.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, kirkkokuntiin ja herätysliikkeisiin sekä niiden juhlaperinteisiin. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus ja uskonnottomat juhlat. Opetuksessa käsitellään lähialueen kirkkoja ja rukoushuoneita.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tutustutaan kultaiseen sääntöön ja kymmeneen käskyyn sekä niiden merkitykseen hyvän elämän eettisenä perustana kristinuskossa. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta. Pohditaan syntymän ja kuoleman kysymyksiä ja tarkastellaan kristillistä näkökulmaa niihin. Tutustutaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen ja pohditaan lapsen oikeuksia ja velvollisuuksia perheen ja kouluyhteisön jäsenenä. Pohditaan elämän kunnioittamista ja ihmisarvoa. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Islam

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Islamilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Juutalainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Juutalaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan juutalaisuuteen oman perheen kautta. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat juhlat, niiden suhde juutalaiseen kalenteriin, elämänkaareen liittyvät perinteet sekä juutalaisuuden opin perusteet: Jumalan ykseys, Toora, Tanach ja muut merkittävät uskonnolliset kirjat ja usko näkymättömään. Tutustutaan juutalaiseen seurakuntaan ja tarkastellaan juutalaisuuden monimuotoisuutta ilmiönä. Perehdytään synagogaan juutalaisten elämän keskuksena.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin ja juhlaperinteisiin, oman alueen pyhiin rakennuksiin sekä uskonnottomuuteen perinteiden keskellä.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaareen liittyvät asiat. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan juutalaista näkökulmaa niihin. Tärkeitä pohdittavia kysymyksiä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä toisen asemaan eläytyminen. Opetuksessa tutustutaan juutalaisuuteen perhe-elämässä sekä oman perheen tapakulttuuriin ja hyvän elämän perusteisiin juutalaisuudessa. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Katolinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan

ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Katolisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Krishna-uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Krishna-uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista.

Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus, uskonnottomuus ja erilaiset jumalakäsitykset. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä. Tutkitaan yhtäläisyyksiä Krishna-tietoisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

S3 Hyvä elämä

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.6.1. Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Ortodoksisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Opetuksen tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.7. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä

koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 elämänkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämänkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

Sisältöalueet

S2 Erilaisia elämäntapoja

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

Sisältöalueet

S2 Erilaisia elämäntapoja

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

Sisältöalueet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.8. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat tutustuvat musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon

sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

Tavoitealue

Osallisuus

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

Tavoitealue

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

Tavoitealue

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

Tavoitealue

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

Tavoitealue

Oppimaan oppiminen musiikissa

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

14.3.9. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan

kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessa
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessa.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä

sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

Tavoitealue

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

Tavoitealue

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

14.3.10. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä

opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoittelemiseen. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että kokonaisen käsityön prosessi toteutuu ja erilaiset materiaalit ja työtavat tulevat tutuksi. Työskennellään yhteisten ilmiöiden parissa useiden oppiaineiden kanssa.

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Kokeilu

S3 Suunnittelu

S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Kokeilu

S3 Suunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Kokeilu

S3 Suunnittelu

S4 Tekeminen

S5 Dokumentointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

Sisältöalueet

S2 Kokeilu

S3 Suunnittelu

S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Kokeilu

S3 Suunnittelu

S4 Tekeminen

S5 Dokumentointi

S6 Arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

14.3.11. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan

emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

Tavoitealue

Sosiaalinen toimintakyky

Sisältöalueet

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

Tavoitealue

Sosiaalinen toimintakyky

Sisältöalueet

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

14.3.12. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoittelemiseen ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

15. Vuosiluokat 3-6

Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja

koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

15.1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa;

erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktion, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-

aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävistä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tvt:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tvt:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen*: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tvt:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

15.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä toiselta kolmannelle vuosiluokalle sekä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle
  - toimintatavat siirtymävaiheessa
  - tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 3-6 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 3-6 (perusteiden tavoitekuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 3-6
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 3-6.

15.3. Oppiaineet

15.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

15.3.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja

aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ryhmäviestinnän taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Esiintymisen taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan viestijänä. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa monipuolista palautetta.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Lukutaidon kehit-tyminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa ohjatusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa lukijana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemistaan ja kuvata itseään lukijana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida itseään lukijana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa lukea monenlaisia ikä-tasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien erittely ja ymmärtäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä. Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin yksinkertaisille tekstilajeille tyypillisiä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien joistakin kielellisistä ja visuaalisista piirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa kuvata ohjatusti tavallisimpien kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien keskeisiä kielellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediaisissa ympäristöissä.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen. Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö. Oppilas osaa kuvata pintapuolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja -aika. Oppilas osaa kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä. Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, oh-jaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielen tarkastelun kehittyminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa median ja kulttuuripalvelujen käytöstään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.

15.3.1.1. Saamen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti omalla äidinkielellään erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään sanastoa ja käsitteistöä monipuolistamalla, ohjaamalla oppilaita tarkastelemaan kielen keskeisimpiä ominaispiirteitä, vahvistamalla tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja sekä tarjoamalla ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja työskentelytapoja monimediaisissa oppimisympäristöissä. Äidinkielen taitojen kehittämisessä ja oppimistaitojen monipuolistamisessa

käytetään muun muassa oppiainerajojen ylittävää eheyttävää opetusta. Opetus kehittää oppilaiden taitoa arvioida omaa oppimistaan.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman

suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, käyttää omaa ääntään, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan positiivisen ja kohteliaan ilmaisun keinoja. Harjoitellaan kuuntelemisen, ideoinnin, päätöksenteon, ongelmanratkaisun sekä projektityöskentelyn taitoja sekä spontaania ja harjoiteltua puheviestintää tutulle yleisölle. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Harjoitellaan toimimista erilaisissa saamenkielisissä viestintäympäristöissä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien sekä kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien lukutaitoa, tekstin ymmärtämisen ja lukemisen strategioita ja tulkinnan taitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä sekä harjoittelemalla käsitteiden, kuten aiheen ja teeman, ymmärtämistä ja käyttämistä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien, kuten mielipidetekstien ja mainosten, kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan tekstejä tutkimalla oppilaiden tietoja kielen piirteistä. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Tutkitaan tekstien yhteydessä kielen kuvallisuutta sekä puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja sanatasolla. Tutustutaan selostamisen, vertailun ja mielipiteen esittämisen keinoihin. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittuja lapsille ja nuorille suunnattuja tekstejä ja kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan monimuotoisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta sujuvoittaen käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan kertomista, kuvaamista sekä ohjaavaa ja kantaa ottavaa ilmaisua. Harjoitellaan otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa oman tekstin tuottamisessa. Harjoitellaan tekstin elävöittämisen ja muuntelun keinoja sekä sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Tarkastellaan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja

Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja sekä tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyypit sekä lauseke ja lauseen pääjäsenet, ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, jäsentämistä, muokkaamista, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista, kuten tiivistämistä ja muistiinpanojen tekoa sekä lähteiden käyttöä ja merkintää tekstissä. Tarjotaan monipuolisesti tilaisuuksia kertoa, selostaa ja kuvata tapahtumia ja ilmiöitä sekä esittää omia näkemyksiään puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla myös monimediaisissa ympäristöissä. Opitaan toimimaan verkkoympäristöissä eettisesti oikein yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä (intertekstuaalisuus) monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan saamelaisen kulttuurin lisäksi muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan omaa saamen kieltä muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin: Saamen kielen piirteistä tutustutaan teksteissä esiintyviin johdoksiin, luokitteluun lauseyhteyden ja merkityksen perusteella (sanaluokat) sekä pohditaan ja harjoitellaan sanojen taipumista. Havainnoidaan äänne- ja astevaihtelun esiintymistä. Tutustutaan eri saamen kieliin ja niillä julkaistuun lasten- ja nuortenkirjallisuuteen sekä kansanperinteeseen ja sen nykytulkitsijoihin. Opitaan tuntemaan perinteistä saamelaista elämää ja elinkeinoja sekä vapaa-ajan viettotapoja. Opitaan ymmärtämään saamen kielen käytön vaikutuksia omaan elämään ja ympäristöön. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kulttuuritapahtumia, kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä myös yhteistyössä saamelaisyhteisön eri toimijoiden kanssa. Kannustetaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa omakielistä luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta sekä pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja eettisten kysymysten pohdintaan

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sanallisesti ja ei-sanallisesti sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita ja omien kielellisten valintojen vaikutusta

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Ryhmäviestinnän taidot

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.

T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Esiintymisen taidot ja saamen kielen taidon hyödyntäminen

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa asettaa ohjatusti itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.

T4 ohjata oppilasta lukutaidon sujuvoittamiseen ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä havainnoimaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Lukutaidon kehittyminen

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa lukijana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää ohjatusti jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa arvioida omaa lukemistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T5 ohjata oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoa sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien erittely ja ymmärtäminen

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

T6 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa joitakin saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta. Oppilas osaa tunnistaa joitakin saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä. Oppilas osaa tunnistaa saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä. Oppilas osaa pohtia saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.

T7 kannustaa oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T8 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvuutta ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kirjoitustaidon kehittäminen ja kirjoitetun kielen hallinta

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan sekä taitoaan arvioida omia tekstejään ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistään. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja, ohjata tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vah-vistamaan kielitie-toisuuttaan, tutki-maan ja

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielen tarkastelun kehittyminen

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa tilaisuudet käyttää saamen kieltä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista saamen kielen käyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tunnistaa tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa luoda saamen kielen käyttötilanteita. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla monipuolisesti erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.

T11 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja oman perinteen arvostamisessa sekä saamen kielen/kielten merkityksen ymmärtämisessä itselleen ja yhteisölleen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan saamen kielen/kielien merkitystä itselleen ja yhteisölleen.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa ohjatusti kuvata saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin merkitystä arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin merkitystä arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin pääpiirteistä ja nimetä sen tavallisimpia ilmenemismuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin merkitystä omassa lähipiirissään.

T12 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja innostaa lukemaan ja arvostamaan saamenkielistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä ohjata media- ja kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa, media- ja kulttuuritarjontaa.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Saamenkielisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa monipuolisesti.

T13 innostaa oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntämään taitoaan kaikessa oppimisessa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää ja monipuolistaa eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntää taitoaan kaikessa oppimisessa.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eri oppiaineiden kielen havainnointi

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin piirteitä eri oppiaineiden tavasta käyttää kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tunnistaa joitakin piirteitä eri oppiaineiden tavasta käyttää kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tunnistaa eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja pystyy hyödyntämään kielitaitoaan oppimisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja osaa hyödyntää kielitaitoaan kaikessa oppimisessa.

15.3.1.1. Romanikieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa pyritään erityisesti rohkaisemaan oppilasta toimimaan aktiivisesti romanikielellä erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään sanastoa ja käsitteistöä monipuolistamalla, ohjaamalla oppilaita tarkastelemaan kielen keskeisimpiä ominaispiirteitä, vahvistamalla tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja sekä tarjoamalla ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja työskentelytapoja monimediaisissa oppimisympäristöissä. Opetus kehittää oppilaan taitoa arvioida omaa oppimistaan.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. **Äidinkielen** oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja

vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista sekä rakentavan palautteen antamista ja saamista. Harjoitellaan positiivisen ja kohteliaan ilmaisun keinoja. Harjoitellaan ideoinnin, päätöksenteon ja ongelmanratkaisun sekä projektityöskentelyn taitoja. Harjoitellaan erilaisia viestintätapoja ja draaman toimintamuotoja. Harjoitellaan toimimista erilaisissa romanikielisissä ja monikielisissä viestintäympäristöissä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien, kuvaa ja tekstiä yhdistävien ja mediatekstien lukutaitoa. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien piirteitä. Tutkitaan puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja sanatasolla. Tutustutaan selostamisen, vertailun ja mielipiteen esittämisen keinoihin. Harjoitellaan muista teksteistä lainattujen tekstien tunnistamista. Etsitään tietoa eri lähteistä ja harjoitellaan arvioimaan lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan monimuotoisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä sujuvoittaen käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan kertomisen, selostamisen, kuvaamisen ja mielipiteen ilmaisun piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin elävöittämisen ja muuntelun keinoja sekä sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Tarkastellaan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja ilmaisutapojen tasolla. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja sekä tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyypit. Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, jäsentämistä, muokkaamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan toimimaan verkkoympäristöissä eettisesti oikein yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä sekä puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sanatasolla. Tutustutaan romanikielen piirteisiin ja murre-eroihin. Keskustellaan romanikielen kansainvälisestä asemasta ja merkityksestä. Etsitään romanikielillä julkaistua lasten- ja nuortenkirjallisuutta. Opitaan tuntemaan romanien kerronta-, käsityö- ja musiikkiperinnettä. Suunnitellaan ja toteutetaan omia romanikielisiä esityksiä.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun, arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä. Hän oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta muille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa hyödyntää saamaansa palautetta ja antaa monipuolista palautetta muille.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ryhmäviestinnän taidot

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.

T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Oman viestinnän havainnointi ja romanikielen taidon hyödyntäminen

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa asettaa ohjatusti itselleen tavoitteita hyödyntää romanikielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita hyödyntää romanikielen taitoaan.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan, havainnoimaan lukemistaan ja tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Lukutaidon kehittyminen

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa lukijana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää ohjatusti jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa arvioida omaa lukemistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien erittely ja ymmärtäminen

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

T6 opastaa oppilasta hankkimaan romanikielistä tietoa ja käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan romanikielistä tietoa ja käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

T7 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T8 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintä-teknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan sekä taitoaan arvioida omia tekstejään ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistään. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan havainnoida kieltä ja käyttää kieleen liittyviä käsitteitä

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielen tarkastelun kehittyminen

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kielellisten valintojen vaikutuksia. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla monipuolisesti erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.

T11 tukea oppilasta oman kulttuurisen ja kielellisen identiteetin vahvistamisessa ja romanien kulttuuriperinteen ja historian tuntemisessa sekä romanikielen merkityksen ymmärtämisessä oppilaalle itselleen ja yhteisölleen

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan romanikielen merkitystä itselleen ja yhteisölleen.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa ohjatusti kuvata romanikielen ja -kulttuurin merkitystä arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata romanikielen ja -kulttuurin merkitystä arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa romanikielen ja -kulttuurin pääpiirteistä ja nimetä sen tavallisimpia ilmenemismuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia romanikielen ja -kulttuurin merkitystä omassa lähipiirissään.

T12 kannustaa oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja oppii käyttämään kirjastoa sekä media- ja kulttuuritarjontaa.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä kirjaston ja media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kokonaisen kaunokirjallisen tekstin tai tietotekstin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää, media- ja kulttuuritarjontaa ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa monipuolisesti.

15.3.1.1. Viittomakieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 työskentelyn painopisteenä on oppia toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa viittomakielellä. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään viittomistoa ja käsitteistöä monipuolistamalla. Oppilaat pystyvät osallistumaan eri oppiaineisiin ja arjen tilanteisiin liittyviin keskusteluihin. Oppilaat tarkastelevat kielen keskeisimpiä ominaispiirteitä ja oppivat hyödyntämään kielitietoaan. Tavoitteena on oppia arvioimaan omaa oppimista.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja

vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Osallistutaan erilaisiin keskusteluihin, joissa harjoitellaan päätöksentekoa, ongelmanratkaisua ja pienimuotoista projektityöskentelyä. Tutustutaan viestinnän perustekijöihin ja sovelletaan tietoa käytännössä pienelle, tutulle yleisölle esiintyen. Havainnollistetaan esitystä ja harjoitellaan oman tuotoksen elävöittämistä ja kielen erilaisten ilmaisukeinojen tiedostamista tutustumalla improvisaation perusasioihin ja sovelletaan niitä aiempaa monipuolisemmin ajatusten ja ideoiden ilmaisemisessa. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan tulkitsemaan monipuolisesti esityksiä ja esitelmiä, erityyppisiä viitottuja, suomenkielisiä ja kuvallisia tekstejä eri medioista visuaalista lukutaitoa kehittäen. Harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita, kuten ennustamista, tekstin silmäilyä, tiivistämistä ja kysymysten ja johtopäätösten tekemistä. Opetellaan tiedonhankinnan perusteita myös sähköisiä lähteitä käyttäen. Ohjataan oman ymmärtämistavan tarkkailuun ja arviointiin. Harjoitellaan lähdetietoisuutta ja opastetaan erilaisten tietolähteiden käyttöön sekä arvioimaan lähteiden käyttökelpoisuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sekä fiktiivisten että ei-fiktiivisten tekstien tuottamista ja esittämistä yleisölle. Tutustutaan kertomiselle, selostamiselle, kuvaamiselle ja mielipiteen ilmaisulle tyypillisiin piirteisiin. Tutkitaan tekstien rakenteita ja tauotusta sekä opitaan käyttämään niitä oman tekstin suunnittelussa ja tuottamisessa. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja pohditaan viittomavalintojen, sanontojen ja viittomajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, tekstin jäsentämistä ja muokkaamista sekä palautteen antamisen ja vastaanoton taitoa. Luomisprosessin eri vaiheita ja viittomista harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista, esimerkiksi tiivistämistä sekä lähteiden käyttöä ja merkintää tekstissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opitaan tarkastelemaan kielen ilmiöitä. Tutustutaan viittoman osiin, aikajanoihin ja muihin ajan ilmaisemisen tapoihin, roolinvaihtoon ja lukumäärien ilmaisemiseen. Syvennetään viittomakielisiä vuorovaikutustaitoja, ajatusten ja mielipiteiden perustelua sekä tutkitaan viittomakielisen yhteisön käyttäytymisnormeja ja tapoja. Osallistutaan aktiivisesti viittomakielisen yhteisön kulttuuriperinteeseen ja kulttuuritoimintaan. Opitaan etsimään erilaisia tekstejä internetistä. Tutustutaan muihin viittomakieliin sekä verrataan viittomakieliä puhuttuihin kieliin. Vertaillaan suomalaisen viittomakielen erityispiirteitä muihin viittomakieliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tutkitaan ja käytetään materiaalina erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata ja rohkaista oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä toimimiseen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa toimia viittomakielisessä ja monikielisessä yhteisössä, myös draaman toimintamuotoja käyttäen

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.

T2 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuaan ja kehittämään myönteistä viestijäkuvaansa sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa vuorovaikutus- ja ilmaisukykyään

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnollistamaan ja elävöittämään esitystään tutustumalla viittomakielen erilaisiin ilmaisukeinoihin ja improvisaation perusasioihin.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ilmaisun kehittyminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä sekä ohjata keskustelemaan niistä käsite- ja viittomavarantoaan laajentaen

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu tulkitsemaan monipuolisesti esityksiä ja erityyppisiä viitottuja, suomenkielisiä ja kuvallisia tekstejä visuaalista lukutaitoaan kehittäen sekä laajentaa käsite- ja viittomavarantoaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien erittely ja tulkinta

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia viittomia ja käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien viittomien ja käsitteiden merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien viittomien ja käsitteiden merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

T4 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia tekstiympäristöjä tiedonhankinnassa ja tulkitsemisessa sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Hän oppii tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ymmärtämistapaansa.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään kielen perusrakenteiden tuntemusta ja tekstin tuottamisen prosesseja

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T6 rohkaista oppilasta kokemusten ja ajatusten ilmaisemiseen erilaisissa viestintäympäristöissä, tarjota tilaisuuksia kertoa ja selostaa tapahtumia, kuvata ilmiöitä ja esittää omia näkemyksiään erilaisten esitysten ja esitelmien avulla yksin ja yhteisöllisesti

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana. Hän oppii elävöittämään tekstiä ja pohtimaan viittomavalintojen, sanontojen ja viittomajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Oppilas oppii tekstin tuottamisen vaiheet: ideointi, suunnittelu, tekstin jäsentäminen ja muokkaaminen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.

T7 ohjata oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu viittomiseen ja tekstin tuottamisen prosessin eri vaiheisiin tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T8 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa oppilaista käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista voidaan keskustella

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja tarkastelemaan kielen ilmiöitä sekä ymmärtämään viittoman osat, ajan ja lukumäärien ilmaisemisen tavat.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielen tarkastelun kehittyminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.

T9 rohkaista oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja ohjata arvostamaan muita kieliä ja kulttuureita, ohjata oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin, tarjoten tilaisuuksia osallistua itse niiden tuottamiseen sekä innostaa oppilasta seuraamaan ja arvostamaan lasten- ja nuortenkulttuuria

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii syventämään viittomakielisen vuorovaikutuksen osaamistaan ja havainnoimaan viittomakielisen yhteisön käyttäytymisnormeja ja tapoja sekä osallistuu yhteisön kulttuuriperinteeseen ja -toimintaan.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuuripalvelujen käyttöä arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti vertailla viittomakieliä puhuttuihin kieliin. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.

T10 tarjota mahdollisuuksia harjoitella viittomakielen tulkin käyttöä

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään viittomakielen tulkkausta.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Viittomakielen tulkkauksen kanssa toimiminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti käyttää viittomakielen tulkkausta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta asiallisesti mutta rajoitetusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käytää viittomakielen tulkkausta sujuvasti.

T11 rohkaista oppilasta kehittämään käsitteiden ymmärtämistään eri oppiaineissa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita materiaalina rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Eri oppiaineiden kielen havainnointi

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mallien ja apukysymysten avulla havainnoida eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti havainnoida eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa havainnoida ja käyttää ohjatusti eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa havainnoida ja käyttää eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.

15.3.1.1. Muu oppilaan äidinkieli

15.3.1.1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa

opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas ilmaisee omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, ilmaisee ajatuksiaan ja perustelee mielipiteitään.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutuksessa toimiminen ja kuultujen tekstien ymmärtäminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas ymmärtää pääosan opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti. Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen, käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa. Oppilas täydentää suullista ilmaisuaan kehollisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää erilaisia sanallisia ilmaisun keinoja ja ottaa huomioon puhekumppaninsa. Oppilas pitää valmistellun puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen. Oppilas pitää valmistellun ja sisällöltään monipuolisen puhe-esityksen.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista. Oppilas tunnistaa keskeisimpiä tekstilajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas lukee sujuvasti erilajisia tekstejä. Oppilas käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas lukee monipuolisesti erilajisia tekstejä. Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkinta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Oppilas käyttää jossain määrin tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tekemään päättelevää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittymättöminä osina. Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hallitsee riittävän sana- ja käsitevarannon voidakseen tehdä päätelmiä lukemastaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivaltavan tekstien tulkinnan.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsin kirjoittaminen ja näppäintaidot

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taitojen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot voivat hidastaa tekstien tuottamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kirjoittaa yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kirjoittaa itsenäisesti yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vaihtelevaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Kieliopillisissa rakenteissa voi olla horjuvuutta. Oppilas noudattaa pääpiirteissään kirjoitetun kielen normeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kieliopilliset rakenteet ovat pääsääntöisesti oikein. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tarkastelee ohjatusti tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa vähäistä palautetta muille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas arvioi tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa palautetta muille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella. Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä sekä puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että kirjoitettu ja puhuttu kieli ovat erilaisia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa joitakin keskeisiä kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä tapoja luoda merkityksiä. Oppilas kuvailee kielen tilanteista vaihtelua.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä niiden käyttöä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen vuorovaikutuksessa.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja oppii lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistuu lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee lyhyitä tekstejä. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn keskustelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas keskustelee ja kirjoittaa lukukokemuksestaan ja kokemuksistaan lasten- ja nuortenkulttuurista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas tarkastelee lukemaansa eri näkökulmista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta, saa tukea monikielisen ja -kulttuurisen identiteettinsä kehittymiseen sekä oppii hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi ja oman monikielisen identiteetin ja kielirepertuaarin vahvistaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää joitakin piirteitä omasta monikielisyydestään ja kulttuurisesta moninaisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää joitakin piirteitä lähiympäristönsä monikielisyydestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee omaa ja lähiympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuvailee monikielisyyden sekä kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas vertailee eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Oppimistavoitteiden asettaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eri oppiaineiden kielen ymmärtäminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää ikätasonsa mukaista oppiaineiden kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä. Oppilas kuvailee, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn kuuntelemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää lähdetietoa kopioimatta sitä suoraan. Oppilas edistää yhteistä työskentelyä. Oppilas tekee havaintoja lähteiden luotettavuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti. Oppilas valitsee ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä. Oppilas arvioi lähteiden luotettavuutta.

15.3.1.1. Suomi saamenkielisille

15.3.1.1. Suomi viittomakielisille

15.3.1.1. Svenska för samisktalande

15.3.1.1. Svenska för teckenspråkiga

15.3.1.1. Svenska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i svenska och litteratur att befästa elevens kommunikativa färdigheter, förmåga att lär sig, läsintresse och en flytande läs- och skrivfärdighet. I funktionella sammanhang, då eleverna tolkar och producerar texter, övar de sig även i att laborera med språkliga strukturer och litteratur ur olika perspektiv. Eleverna läser allt längre texter och hela verk och delar med sig av sina läserfarenheter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3-6

Bedömningen och återkopplingen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentering av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbeten, presentationer och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. Ett viktigt mål är att eleven läser frivilligt, vilket stöds och bedöms i relation till respektive elevs läs- och skrivfärdigheter.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i läroämnet modermål och litteratur genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i ifrågavarande lärokurs. Bedömningen i årskurs 3–6 ska fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena i modersmål och litteratur och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

I1 Att kommunicera

I årskurs 3-6 övar sig eleverna i att i olika kommunikationssituationer dela med sig av sina tankar, erfarenheter och åsikter och övar sig att ta och ge konstruktiv respons som kommunikatörer i olika kommunikationsmiljöer. Eleverna observerar sitt eget sätt att kommunicera och tränar sig till exempel i att visa respekt, kommunicera målinriktat, uttrycka sina egna åsikter och motivera dessa samtidigt som de lyssnar till andra. De övar sig i att fungera i olika slag av kommunikations- och rollsituationer och att använda sig av retoriska verktyg och drama som kommunikationsverktyg då man behandlar litteratur och aktuella teman. Eleverna får möjlighet att medverka i kulturproduktioner i skolan och i planeringen av dessa.

I2 Att tolka texter

Eleverna lär sig tillämpa lässtrategier och kognitiva strategier (tankestrategier) som är lämpliga för olika situationer. De övar sig att läsa flytande olika slag av texter, såsom skönlitteratur, faktatexter och medietexter som kombinerar ord och bild. De observerar och utvärderar sin egen läsfärdighet. Eleverna fördjupar sin textanalytiska förmåga genom att laborera med och jämföra många olika slag av texter. De övar sig att förklara, jämföra och reflektera över ord, synonymer, metaforer,

ordspråk och talesätt och olika begrepp. Eleverna lär sig identifiera de typiska språkliga och textuella dragen i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter.

Eleverna tolkar och laborerar med texter genom att använda sig av sin kunskap om språkliga strukturer och klassificerar ord enligt form och innehåll (ordklasser).

Tillsammans läser de och lyssnar till barn- och ungdomslitteratur som de själva är med och väljer. De övar sig att använda även nya begrepp såsom berättare, motiv och tematik när de tolkar skönlitteratur. Eleverna får handledning i att förklara, jämföra och reflektera över innebörden i ord och begrepp. De utvärderar sin egen läsförståelse och vidgar sina kunskaper genom de texter de läser. De söker information i olika källor och skaffar sig nya kunskaper genom att läsa. De använder skolbiblioteket och andra bibliotekstjänster och övar sig i att bedöma texters och källors tillförlitlighet.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar både fiktiva texter och faktatexter multimodalt, utgående från egna upplevelser, tankar och iakttagelser och från andras texter. De reflekterar över skrivandets idé och hur texters syften syns i de språkliga val man gör. Eleverna skriver textade bokstäver för hand och övar sig att skriva obehindrat digitalt. Eleverna undersöker språkliga drag och textuppbyggnad i olika texter och lär sig att använda rubriker, textstrukturer och styckeindelning i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter som de själva producerar. Medvetenheten om språkets uppbyggnad utvecklas genom övningar i språkanalys av de texter eleverna själva skriver.

Tillsammans undersöker de språkstrukturer och meningsbyggnad: stavningsregler, skiljetecken, ordklasser, böjningsformer, huvudsatser och bisatser. Språkliga element i svenska språket jämförs med andra språk som är bekanta för eleverna.

Eleverna övar sig att producera texter steg för steg från idé till planering, utkast, skrivande, respons, bearbetning, finslipning och publicering. De övar sig i grundläggande rättskrivning och undersöker valet av ordval, uttryck och ordföljd i relation till textens betydelse. De lär sig skilja mellan skriftspråkliga och talspråkliga uttryckssätt och att känna igen huvudsats och bisats och de centrala satsdelarna (subjekt och predikat) i en sats och att använda denna kunskap då de producerar texter.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Inom detta delområde arbetar eleverna med det talade och skrivna språket och dess strukturer, med kulturell mångfald samt med litteratur och kultur. De undersöker språkets variation enligt situation och textinnehåll och funderar över olika betydelser i ord, texter och talesätt. De undersöker relationer mellan texter i multimodala sammanhang. Därtill bekantar sig eleverna med övriga språk och kulturer i Finland och med de nordiska grannspråken och nordisk kultur. De möter moderna kulturformer som berör barnens värld. Det lokala kultur- och medieutbudet, till exempel bibliotek, film, teater och museer utnyttjas i undervisningen. Eleverna reflekterar över olika mediekulturella uttryck och diskuterar mediernas roll i sin vardag. De medverkar i skolans kulturevenemang och i planeringen av dessa. Eleverna uppmuntras till att aktivt och mångsidigt använda bibliotekstjänster, hitta intressant läsning och att läsa och skriva på fritiden. Inom litteraturundervisningen läser eleverna finländsk, svensk, nordisk och annan internationell barn- och ungdomslitteratur inom olika genrer och de diskuterar och bearbetar teman och frågor som litteraturläsningen väcker.

Opetuksen tavoitteet

M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter i välbekanta kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.]

M2 stödja eleven att i sin kommunikation ta hänsyn till mottagarens behov och de egna språkvalens betydelse vid kommunikation i grupp

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på ett för situationen lämpligt sätt.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan använda sig av sin röst och kan rikta sitt budskap och ta kontakt i olika kommunikationssituationer samt modifiera sin kommunikation efter behov och ta andra i betraktande.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.]

M3 uppmuntra eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer, även genom drama

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt när hen framträder.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan ge uttryck för sina idéer och tankar i grupp, kan hålla en kort förberedd presentation eller ett diskussionsinlägg och deltar i dramaverksamhet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan på ett mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.]

M4 sporra eleven att stärka sitt självförtroende som kommunikatör och viljan och sin förmåga att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan identifiera någon av sina kommunikativa styrkor eller utvecklingsområden.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor eller utvecklingsområden.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan ta emot och ge respons på sin egen och andras kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan utvärdera egna kommunikationsfärdigheter. Eleven kan ta till sig och dra nytta av respons samt ge mångsidig respons.]

M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan långsamt läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan under handledning använda någon enkel läsförståelsestrategi. Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan rätt flytande läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan iaktta sin egen läsning och beskriva sig själv som läsare.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven läser många olika slag av texter flytande, använder sig av grundläggande lässtrategier samt iakttar och utvärderar sin egen läsfärdighet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan flytande läsa olika slag av texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt.]

M6 stödja eleven i att utveckla elevens färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av flera olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i texter. Eleven kan under handledning identifiera några typiska drag för enkla textgenrer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring några språkliga och visuella särdrag för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven känner igen vissa typiska språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleven kan använda textanalys för att utveckla sitt ord- och begreppsförråd.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.]

M7 handleda eleven att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och under handledning söka information i dem. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven använder olika medier och textmiljöer samt lämpliga strategier vid informationssökning och kan i någon mån bedöma källors tillförlitlighet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan på ett mångsidigt sätt använda olika källor.]

M8 stödja eleven i att öka sin litteraturkunskap och att utveckla sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur och medietexter samt ge möjlighet till positiva läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsupplevelser även i multimediala miljöer.

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan under handledning återge intrigen i en enkel fiktiv text. Eleven kan med hjälp av stödfrågor berätta om sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan beskriva dragen i fiktiva texter med hjälp av begreppen intrig och person. Eleven kan ytligt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven känner i någon mån till barn- och ungdomslitteratur, medietexter och andra texter och kan dela med sig av sina läserfarenheter, även i multimediala miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan redogöra för fiktiva texter med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan mångsidigt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser och reflektera över dem.]

M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter. Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven uttrycker sina erfarenheter och tankar med hjälp av texter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt utvärdera sig själv som textproducent.]

M10 uppmuntra och handleda eleven i att återge och redogöra för sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter, även i multimediala lärmiljöer

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttryckssätt som är typiska för dem.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan med hjälp av handledning använda sig av det språk som är typiskt för berättande, beskrivande och enkla argumenterande texter. Eleven behärskar styckeindelning och rubriksättning och kan reflektera över sina ordval.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.]

M11 stödja eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan skriva korta begripliga och sammanhängande texter för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttryckssättet har tydliga talspråkliga drag.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan skriva texter relativt smidigt både för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven skriver flytande och läsligt för hand och har den digitala kompetens som skolarbetet kräver, känner till normerna för grundläggande rättstavning och skriftspråkets strukturer och kan använda dem vid textproduktion.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.]

M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons samt lära eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att tillämpa etiska regler, sekretess och normer för upphovsrätt på internet

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och sin förmåga att producera text tillsammans, utvärdera sina egna och andras texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan under handledning planera och producera text individuellt och i grupp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Hen kan ge knapphändig respons på andras texter. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven känner till och kan beskriva grundläggande textproduktionsprocesser, kan utvärdera sina egna texter, producera texter stegvis både individuellt och tillsammans med andra och kan ge och ta emot respons. Eleven kan ange sina källor samt känner till normerna för upphovsrätt på nätet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.]

M13 stödja eleven i att utveckla språklig medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka språket och dess olika varianter samt ge eleven

möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.

]

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några språkliga situationer. Eleven kan nämna några drag och strukturer i språk och text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan göra iakttagelser om olika språkliga situationer. Eleven kan nämna flera drag och strukturer i språk och text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan göra iakttagelser om språkliga drag i texter och använder sig av språkanalytiska begrepp vid muntlig och skriftlig textanalys.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.]

M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.

]

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven har läst något kort skönlitterärt verk och faktabok som är lämplig för hens ålder.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven har läst en del av de skönlitterära eller facklitterära verk man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven kan använda bibliotekstjänster under handledning.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven läser de barn- och ungdomsböcker man har kommit överens om och diskuterar och delar med sig av sina läsupplevelser.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen. Eleven kan använda bibliotekstjänster mångsidigt.]

M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens

intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.

]

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna några språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan berätta om sin egen användning av medier och kulturtjänster.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna flera språk som talas i de nordiska länderna och hör skillnaden mellan några av dem. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen själv.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven har kunskap om sin egen och andras språk och kultur och kan beskriva och reflektera över likheter och skillnader mellan olika språk och kulturer. Eleven medverkar i och planerar egna framträdanden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i de nordiska grannspråken. Eleven kan reflektera över medie- och kulturutbudets betydelse mer omfattande än enbart utgående från sin egen erfarenhet.]

15.3.1.1. Svenska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 är det särskilda målet att stödja utvecklingen av elevernas svenska språk samt att värna om att elevernas läs- och skrivfärdigheter vidareutvecklas och blir mångsidigare. Undervisningen ska beakta elevernas språkfärdigheter och styrkor. Då eleverna tolkar och producerar texter handleds de samtidigt i att observera språkliga drag och litterära medel. Repertoaren vidgas gradvis till längre texter och eleverna lär sig olika sätt att dela med sig av sina läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3-6

Bedömningen och återkopplingen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentering av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbeten, presentationer och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. Ett viktigt mål är att eleven läser frivilligt, vilket stöds och bedöms i relation till respektive elevs läs- och skrivfärdigheter.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i läroämnet modermål och litteratur genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i ifrågavarande lärokurs. Bedömningen i årskurs 3–6 ska fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena i modersmål och litteratur och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet ska formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna övar tillsammans att berätta, uttrycka och beskriva åsikter utgående från olika ämnesområden och texter. Eleverna handleds att uttrycka sig mångsidigt och att utnyttja drama som ett arbetssätt. Eleverna undersöker och använder språket som en del av den dagliga verksamheten med fokus på situationsbundna fraser och uttryck, tidsuttryck i berättelser, modalitet, jämförande beskrivningar samt indirekt anföring och hur man hänvisar till någon annans tal. Eleverna ges träning i att uttala, lyssna och lära sig av det hörda. Eleverna deltar i att planera och genomföra den egna klassens och skolans interaktiva och kulturella verksamhet.

I2 Att tolka texter

Eleverna tränar att läsa skönlitteratur och olika fakta- och medietexter flytande samt att utnyttja för situationen och ändamålet lämpliga lässtrategier. Undervisningen ska främja kännedomen om olika textgenrer och litterära grundbegrepp. Eleverna lär sig att känna igen språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleverna övar sig att urskilja åsikter, värderingar och informationskällor i texter och att bedöma informationens tillförlitlighet. Eleverna övar att uppfatta delarna i en mening (sats, förhållandet mellan huvudord och bestämning, satsdel) som stöd för läsförståelsen. Eleverna klassificerar ord utgående från betydelse och form. Eleverna reflekterar över hur ordböjning påverkar betydelsen och lär sig hur man böjer verb i olika tidsformer. Eleverna tränar att beskriva, jämföra och reflektera över betydelser och hierarkier hos ord, synonymer, språkliga bilder, talesätt och begrepp. Eleverna ges också träning i att ge akt på hur person och tid uttrycks i en text. Ord- och begreppsförrådet vidgas.

I3 Att producera texter

Eleverna tränar att skriva flytande, grunderna i att producera och behandla texter samt behärskning av språknormer. Eleverna tränar både individuellt och tillsammans med andra. Eleverna producerar för åldern lämpliga berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter och tränar samtidigt ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna bekantar sig med skrivprocessens faser och bearbetar texter utifrån respons.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker hur olika situationer och ämnen skapar variationer i språket genom att iaktta kommunikationssituationer i skolan och på fritiden samt hur variationer kommer till uttryck i olika typer av talade och skrivna texter. Eleverna reflekterar över betydelser hos ord, fraser och texter och bekantar sig samtidigt med olika sätt att klassificera dem. Eleverna bekantar sig med kännetecken för svenskt tal- och skriftspråk. Eleverna lär sig centrala lagbundenheter i språket (ordklasser och satser, böjning av substantiv och verb, sammansättning och avledning) och olika sätt att skapa betydelser. Eleverna bekantar sig med skön- och faktalitteratur, filmer och medietexter riktade till barn och unga och stiftar samtidigt bekantskap med biblioteket som en resurs. Eleverna bekantar sig också med nya och gamla arter av olika kulturtraditioner som har anknytning till barnens och de ungas värld.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna lär sig att dela upp läs-, skriv-, lyssnande- och talprocesser i mindre delar och att träna delfärdigheter samt olika skriv- och lyssnartekniker. Eleverna tränar att känna igen och använda viktiga begrepp och uttryck i olika läroämnen. I undervisningen används digitala verktyg för att lära eleverna att söka information inom olika kunskapsområden och för att eleverna ska lära sig utvärdera sitt lärande i förhållande till målen för undervisningen. Eleverna vägleds att handla etiskt med respekt för upphovsrätt och integritet. I undervisningen stärks elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål som ett stöd för allt lärande.

Opetuksen tavoitteet

M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven deltar i kommunikationssituationer oftast genom att lyssna.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven ger uttryck för sina åsikter genom att svara på frågor.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven deltar i olika kommunikationssituationer, utnyttjar sina språkkunskaper och kan diskutera och arbeta utgående från olika teman och texter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven deltar genom att ta initiativ i olika kommunikationssituationer, uttrycker sina åsikter och motiverar dem.]

M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan delta i en kommunikationssituation genom att lyssna och förstår tydligt visualiserat tal.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan själv agera muntligt i en kommunikationssituation. Eleven förstår varierande lärarens kommunikation och andra muntliga texter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven förstår lärarens kommunikation och annat tal då en situation eller ett ämne är bekant eller då läraren ger handledning. Eleven kan agera ansikte mot ansikte i kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan på ett konstruktivt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven kan urskilja det viktigaste i lärarens kommunikation och annat som hen hör.]

M3 handleda eleven att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra.

]

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan uttrycka sig verbalt i olika vardagliga situationer. Eleven kan komplettera sin verbala kommunikation icke-verbalt.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan delta i en diskussion kring ett ämne som står hen nära. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven uttrycker sig mångsidigt genom att använda olika uttryckssätt och kan ta hänsyn till sin samtalspart.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan uttrycka sig på ett ändamålsenligt sätt genom att använda olika verbala uttryckssätt. Eleven kan hålla ett förberett och till innehållet mångsidigt anförande.]

M4 handleda eleven att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra.

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven övar på att läsa flytande. Eleven kan identifiera de mest centrala textgenrerna.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven läser texter till största del flytande. Eleven kan identifiera en berättelse, facktext och en värderande text. Eleven övar på att använda sin kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven läser olika texter flytande. Eleven känner igen en berättelse, en faktatext och en värderande text och tränar tillämpning av kunskap om genretypiska drag i tolkningen och bedömningen av texter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven läser mångsidigt olika textgenrer. Eleven redogör för texter utgående från innehåll, struktur och språkliga drag samt bedömer tillförlitligheten i texten.]

M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer.

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan läsa och förstå enkla och språkligt sett konkreta talade och skrivna texter. Eleven kan endast i liten grad utnyttja läs- och läsförståelsestrategier.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan till största del förstå talade och skrivna texter och kan uppfatta texten som helhet. Eleven övar på olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven deltar i olika situationer där språk används och har en förmåga att tolka skrivna och talade texter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan självständigt göra iakttagelser och dra slutsatser om talade och skrivna texter. Eleven kan använda ändamålsenliga läs- och läsförståelsestrategier.]

M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga repertoaren av ord och begrepp

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet.

]

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven uppfattar texten som lösryckta delar. Eleven har ett begränsat ord- och begreppsförråd.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven uppfattar texten som en helhet. Eleven kan utnyttja texter för att vidga ord- och begreppsförrådet.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven har en relativt stor ord- och begreppsrepertoar och kan identifiera textbetydelser som kräver slutledning.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Elevens ord- och begreppsförråd möjliggör en självständig och insiktsfull tolkning av texter.]

M7 motivera eleven att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och digitalt, både individuellt och tillsammans med andra

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med hjälp av digitala verktyg, både individuellt och i grupp.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan skriva texter som till sin struktur och språkligt och innehållsmässigt sett är begränsade och enkla. Elevens bristande kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan bromsa textproduktionen.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan skriva texter som genremässigt sett kan identifieras som berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan i någon mån bromsa textproduktionen.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan under handledning använda språk som kännetecknar berättande, beskrivande och enkla argumenterande texter. Eleven kan skriva svenska för hand och har tillägnat sig färdigheter att skriva med hjälp av tangentbord.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan självständigt skriva sammanhängande berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kan smidigt skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg.]

M8 hjälpa eleven att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och tillsammans med andra samt att lära eleven att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och i grupp samt att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan skriva om bekanta ämnen. Texten kan vara icke-koherent, relativt svårläst och ha ett begränsat ordförråd.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan skriva texter som är förståeliga trots grammatikaliska brister. Ordförrådet kan vara begränsat. Eleven kan i varierande grad följa skriftspråksnormer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan skriva hela texter och uppvisar kännedom om rättskrivning i sina texter. Eleven behärskar rubriksättning, styckeindelning och fäster uppmärksamhet vid ordval.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan skriva mångsidiga texter både till innehåll och språk. Den grammatikaliska strukturen är i huvudsak korrekt. Eleven har en etablerad förmåga att följa skriftspråksnormer.]

M9 handleda eleven att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons.

]

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan ta emot respons på sina texter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan under handledning granska sina texter utgående från responsen. Eleven kan ge knapphändig respons åt andra.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan bedöma sina egna texter, är medveten om styrkor och utvecklingsbehov i sitt skrivande och kan ge och ta emot respons.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan bedöma och bearbeta sina texter utgående från responsen. Eleven kan ta emot och ge konstruktiv respons åt andra.]

M10 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk.

]

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan identifiera att talat och skrivet språk är olika.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan identifiera skillnader mellan talat och skrivet språk. Eleven kan uppfatta några centrala språkliga strukturer och lagbundenheter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven känner igen lagbundenheter i språket och kan med hjälp av gängse begrepp beskriva hur språket varierar i olika situationer. Eleven kan ge exempel på språk och dialekter i sin omgivning.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan förstå språkliga strukturer och lagbundenheter samt hur de används. Eleven kan förstå betydelsen av språkliga val i kommunikationssituationer.]

M11 motivera eleven att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsupplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsupplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare.

]

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven läser korta texter. Eleven deltar i litterära diskussioner genom att lyssna.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven läser barn- och ungdomsböcker. Eleven berättar om det hen läst.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven läser barn- och ungdomslitteratur och kan delta i diskussioner om sina läsupplevelser och om övrig barn- och ungdomskultur.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven läser mångsidigt barn- och ungdomsböcker. Eleven granskar det hen läst ur olika synvinklar.]

M12 handleda eleven att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen, stödja elevens flerspråkiga och multikulturella identitet samt uppmuntra eleven att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen samt får stöd för att utveckla sin flerspråkiga och kulturella identitet och lär sig att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar.

]

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna några drag i sin egen flerspråkighet och kulturella mångfald.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan nämna några drag i närområgivningen som visar på flerspråkighet och kulturell mångfald.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i sitt eget liv och i sin omgivning.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan beskriva betydelsen av flerspråkighet och kulturell mångfald. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i olika språk och kulturer.]

M13 motivera eleven att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet.

]

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan göra iakttagelser om sitt sätt att lära sig språk och sitt lärande.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan under handledning ställa upp mål för sitt lärande.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan under handledning ställa upp mål för lärandet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan ställa upp utmanande mål för sitt eget lärande och främja gemensamt lärande.]

M14 handleda eleven att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen.

]

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan behandla innehållet i olika läroämnen med ett vardagligt språk.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan förstå huvuddragen i olika läroämnestexter samt av vilka delar texter är uppbyggda.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven läser med hjälp av stöd texter eller delar av texter som används i olika läroämnen och kan beskriva hur de är uppbyggda.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan självständigt förstå när hen läser texter från olika läroämnen. Eleven kan beskriva av vilka delar texter är uppbyggda.]

M15 uppmuntra eleven att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera information självständigt och tillsammans med andra

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera information självständigt och i grupp.

]

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan söka enskild information i givna källor. Eleven deltar i det gemensamma arbetet genom att lyssna. Eleven vet att all information inte är tillförlitlig information.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan söka information i bekanta eller givna källor, men använder informationen genom att upprepa den. Eleven deltar i det gemensamma arbetet. Eleven känner till tillförlitliga källor.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan söka information om ett visst ämne och producera en strukturerad muntlig eller skriftlig presentation av ämnet självständigt eller i grupp. Eleven kan under handledning välja ett sätt att söka information som är lämpligt med tanke på sammanhanget och ämnet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan, på basis av den information hen fått fram, självständigt producera en disponerad muntlig eller skriftlig text. Eleven kan under handledning välja ett för situationen och ämnet lämpligt sätt att hämta information. Eleven främjar ändamålsenligt det gemensamma arbetet. Eleven kan bedöma källornas tillförlitlighet.]

15.3.2. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

15.3.2.1. Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun

tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä. Hän oppii ruotsin kielen merkityksestä avainkielenä pohjoismaisiin kieliin ja kulttuureihin.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja hänen lähiympäristössään käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa esimerkin suomenruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriin kuuluvasta asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja hänen lähiympäristössään ja Pohjoismaissa käytetyistä kielistä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaiselle ja pohjoismaiselle kulttuurille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa taustatekijöistä, jotka vaikuttavat siihen, miksi Suomessa puhutaan ruotsia, sekä siitä, mitä muita pohjoismaisia kieliä on ja missä niitä puhutaan. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä maissa tulee ymmärretyksi ruotsin kielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta Suomessa. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, mihin tarvitsee ruotsin kieltä tulevaisuudessa.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

[Arvioinnin kohteet oppiaineessa]

[Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja jonkin eron ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsinkielisen aineiston löytäminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta ruotsinkielisestä aineistosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista ruotsinkielisistä aineistoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsinkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä sekä hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ruotsin kielen taitonsa kehittämisessä ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan rohkeasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1:Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä, konkreettisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

15.3.2.1. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä

oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi ja miksi ruotsia opiskellaan Suomessa. Tutustutaan yhdessä siihen, missä ruotsia kuulee ja näkee. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kieliympäristöjä. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset kieli- ja kulttuuriympäristöt, Pohjoismaat ja niiden kielet.

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien ja vakiintuneiden sanontojen opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään hänelle entuudestaan tuttuja kieliä ruotsin kielen oppimisessa. Tarkastellaan ja verrataan ruotsin ja suomen kielen ja oppilaalle entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti monenlaisissa, rutiininomaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset lyhyet asiointitilanteet. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan hahmottamaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan erilaisissa luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta. Käytetään tavoitteelliseen kielenopiskeluun ja monipuoliseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan löytämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsinkielisiin toimintaympäristöihin. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään sekä miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Opetuksen tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta havaitsemaan, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin sekä Pohjoismaihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi.
- Oppilas oppii tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas tutustuu suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja oppii tuntemaan niiden kieliympäristöjä.
- Oppilas oppii nimeämään ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä. Pohjoismaiden ja pohjoismaisten kielten nimeäminen.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa antaa esimerkin siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa kertoa kielellisistä ja kulttuurisista ominaispiirteistä suomenruotsalaisissa tai ruotsalaisissa kieliympäristöissä.

Tavoite 2 (vuosiluokat 3-6), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä sekä rohkaista tekemään havaintoja kielistä ja ohjata oppilasta huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja ruotsin kielen sekä muiden kielten välillä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii havainnoimaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä.
- Oppilas oppii päättelemään sanojen ja ilmauksien merkityksiä osaamiensa kielten avulla.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja harjoittelee löytämään itselleen sopivia tapoja.
- Oppilas oppii käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten ruotsin kielen opiskelustrategioiden löytäminen.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa pääsääntöisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4 (vuosiluokat 3-6), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja ohjata oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen osana omaa oppimistaan

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä osana omaa oppimistaan.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa kertoa, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa pohtia, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.

Tavoite 5 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite 6 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite 7 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Tavoite 8 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokat 3-6), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi omaan itseen, perheeseen ja vapaa-aikaan. Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.1/A1.2, Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

15.3.2.1. Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Äidinkielenomaisessa ruotsin kielen opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin kielen taitoaan ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan.

Äidinkielenomaisen ruotsin kielen opetus toteutetaan A1- tai A2- kielen opetuksena ja samoin vähimmäistuntimäärin kuin A1- ja A2- kieli. A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä

oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat saavat tilaisuuksia tutustua pohjoismaisiin verkostoihin. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti ja rohkeasti, laajentamaan sanavarastoaan, omaksumaan uusia käsitteitä, pukemaan ajatuksiaan sanoiksi ja kehittämään vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita kannustetaan lukemaan kirjallisuutta ja muita omalle kielitaidon tasolleen sopivia tekstejä, heitä ohjataan soveltamaan luetunymmärtämisstrategioita, käyttämään sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös nopeammin edistyville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin äidinkielenomaisessa A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin varianttien eroja. Pohditaan

omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Pohditaan omaa kaksikielistä kulttuuri-identiteettiä. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kiinnitetään huomiota siihen, mikä on yhteistä kaikille kielille ja miten voi käyttää ja kehittää omaa kielitaitoaan. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään (esim. tiedotusvälineet, netti) hyödyntämään sitä ja kehittämään omaa ruotsin taitoaan sen avulla. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on kiinnostus ja ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien yhteydessä. Sisältöjen valinnassa edistetään oppilaiden kielitaidon kehittymistä ottaen huomioon oppilaiden kaksikielinen ja kaksikulttuurinen tausta. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, ja niin edelleen.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta, auttaa oppilasta löytämään omaa oppimistaan tukevaa ruotsinkielistä materiaalia sekä ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteisiin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa sekä havainnoimaan ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden hahmottaminen sekä ruotsinkielisen aineiston löytäminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa löytää ruotsinkielistä aineistoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteistä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteistä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa. Oppilas osaa kuvailla Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka tukee omaa oppimista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla yksityiskohtaisemmin Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka kehittää omaa oppimista.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa, suomen ja ruotsin asemaa kansalliskielinä ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa, ymmärtämään suomen ja ruotsin aseman ja merkityksen kansalliskielinä sekä kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä syistä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä. Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja vertailla niiden asemaa ja merkitystä. Oppilas osaa pohtia, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä herättää oppilaan uteliaisuus omaa kaksi- tai monikielisyyttään ja kaksikulttuurisuuttaan kohtaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä. Hän oppii kielellistä päättelykykyä kieli- ja kulttuuritaustansa avulla ruotsin kielen opiskelussaan.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin sopivasta tavasta kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa kertoa sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia tapoja kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.

T4 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

T5 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan monipuolisesti ja aktiivisesti esimerkiksi etsimällä itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan sekä käyttämään erilaisia tapoja kielten opiskelussaan, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielenoppimistapojen löytäminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii osallistumaan aktiivisesti eri viestintätilanteisiin.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa sekä käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2: Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2: Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä ja opettelemaan myös tulkittavien tekstien käyttämistä tuottamiseen,

jakamiseen ja julkaisemiseen, perustason ja hiukan vaativampienkin rakenteiden hallintaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen vaativampaakin sanastoa ja rakenteita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti ikäkaudelleen tyypillisiä ja jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1: Oppilas osaa kertoa keskeisimmistä, itseä kiinnostavista jokapäiväiseen elämään liittyvistä todellisista tai kuvitteellisista asioista. Oppilas käyttää melko laajaa sanastoa ja vaativia rakenteita sekä idiomaattisia ilmauksia. Oppilas osaa soveltaa ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

15.3.2.1. Finska, A-lärokurs

Oppiaineen tehtävä

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant som möjligt för eleverna. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta

självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Ohjaus ja tuki

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Oppilaan oppimisen arviointi

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska. Att diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, som t.ex. att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. genom att använda den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att

använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att erbjuda eleven möjlighet att öva sig i att använda finska också i språkligt mer krävande situationer. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation.

Opetuksen tavoitteet

M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö. Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna några språk som används i hens närmiljö och vilka nationalspråken i Finland är. Eleven kan nämna enskilda kulturella drag i finskan.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan berätta vilka språk som används i hens närmiljö samt om finskans betydelse i hens närmiljö. Eleven kan ge några exempel på kulturella drag i finskan. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan nämna orsaker till varför man talar svenska och finska i Finland.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hens närmiljö. Eleven kan jämföra de kulturella dragen i finska med andra språk. Eleven kan jämföra finskans ställning i Finland i relation till andra språk.]

M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

[

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan finska och andra språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelser mellan finskan och modersmålet eller andra språk hen kan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.]

M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt finskspråkigt material.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge exempel på finskspråkigt material som är intressant för hen själv.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva i vilka sammanhang man kan läsa och höra finska.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan jämföra finskspråkiga material som är intressanta och lämpliga för hen själv.]

M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[

Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

]

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå sina mål. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.]

M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.

]

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg och utvecklar och utvärderar sina kunskaper.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.]

M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.]

M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel ges-ter, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel ge-nom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).]

M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tilllämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.]

M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.]

M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Uttalar inövade uttryck begripligt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tilllämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.]

15.3.2.1. Finska, B1-lärokurs

Oppiaineen tehtävä

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Ohjaus ja tuki

Eleverna ska i språkundervisningen uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Oppilaan oppimisen arviointi

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i B1-lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att analysera och jämföra de viktigaste likheterna och skillnaderna mellan finska och andra språk som är bekanta från tidigare. Att t.ex. med hjälp av digitala verktyg bekanta sig med Finlands och Sveriges gemensamma historia ur språklig synvinkel och med några av finskans släktspråk.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att ställa upp mål och planera arbetet gemensamt. Att ta reda på var kunskaper i finska behövs och används. Att lära sig iaktta hur finskan syns i olika vardagliga sammanhang.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor. Att tillsammans med eleverna

välja för dem intressanta temaområden för språkanvändningen. Att lära sig de viktigaste finska fonetiska tecknen som avviker från svenskan eller något annat modersmål och kunna uttala dem naturligt. Att träna olika kommunikationssituationer.

[Färdigheter för språkstudier]

[
Att reflektera över betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser. Att ta reda på i vilka olika sammanhang kunskaper i finska behövs och kan användas idag och i framtiden. Att bekanta sig med olika finskspråkiga sammanhang och miljöer. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var det finska språket kan används och utnyttjas samt hur finskan syns i olika situationer och sammanhang.

]

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika rutinmässiga situationer som anknyter till elevens livsområden, som till exempel att hälsa, att fråga hur det går, att berätta om det egna eller någon annans liv och att uträtta olika korta ärenden. Att öva olika kommunikationssituationer genom aktiverande sätt, till exempel med hjälp av sånger, lekar, drama och spelifiering. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

]

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

]

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

]

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv, till exempel jag själv, min familj, skolan, fritid och hobbyer. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att bilda sig en uppfattning om och öva finskans uttal, betoning och intonation.

]

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna, till exempel jag själv, min familj, skolan, fritid och hobbyn. Att rikligt och mångsidigt öva finskans uttal, betoning och intonation. Att öva sig att använda fonetiska tecken då man lär sig uttal.

]

Opetuksen tavoitteet

M1 hjälpa eleven att forma sin uppfattning om det inbördes sambandet mellan alla språk hen studerar

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att det i Finland finns två nationalspråk, finska och svenska. Eleven lär sig att känna igen det finska språket i olika språkliga sammanhang och miljöer. Handleda eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan ge något exempel på var man kan se och höra finska.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt något om finskans ställning som nationalspråk. Eleven kan ge några exempel på i vilka sammanhang hen kan se och höra finska. Eleven kan ge något exempel på språkliga och kulturella särdrag i det finska språket.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven har en uppfattning om finskans släktspråk och kan nämna något av dessa samt ge exempel på finska lånord.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan berätta varför Finland har två nationalspråk samt om finskans ställning som nationalspråk. Eleven kan berätta i vilka sammanhang man kan se och höra finska. Eleven kan berätta om språkliga och kulturella särdrag hos det finska språket.]

M2 hjälpa eleven att se historiska och kulturella beröringspunkter mellan Finland och Sverige och att bekanta sig med finskans och svenskans ställning som nationalspråk

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga. Eleven lär sig att lägga märke till likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att med hjälp av de språk hen kan eller studerar härleda betydelsen av olika finska ord och uttryck.

]

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

M3 ge eleven möjligheter att också med hjälp av digitala verktyg träna sina kommunikativa färdigheter i en tillåtande studieatmosfär, att ta ansvar för sina studier och att utvärdera sina kunskaper

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att hitta olika och för hen lämpliga sätt att lära sig finska även tillsammans med andra. Eleven lär sig att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven tar under handledning sporadiskt ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven tar ofta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven tränar sina kunskaper i finska tillsammans med gruppen också med hjälp av digitala verktyg, tar ansvar för sina hemuppgifter och deltar på ett tillmötesgående sätt i arbetet i gruppen. Eleven kan utvärdera sina kunskaper i finska relativt realistiskt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven tar ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt använda för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig finska även tillsammans med andra.]

M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av livslångt lärande och utökade språkresurser och uppmuntra hen att söka och utnyttja finska lärmiljöer också utanför skolan

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser. Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska även i framtiden. Eleven lär sig att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet.

]

Sisältöalueet

[Färdigheter för språkstudier]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan ge något exempel på sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge några exempel på sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska. Eleven kan ge några exempel på vilken nytta hen har av kunskaper i finska idag och i framtide]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan nämna några sammanhang där finska används.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan reflektera över olika sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska. Eleven kan reflektera över vilken nytta hen har av kunskaper i finska idag och i framtiden.]

M5 handleda eleven att mångsidigt träna huvudsakligen muntlig kommunikation

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att kommunicera i olika, i synnerhet muntliga, kommunikationssituationer.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven klarar under handledning eller med stöd av sin samtalspartner av någon av de vanligaste och ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationerna.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.]

M6 uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att använda olika kommunikationsstrategier för att förstå och för att nå fram med sitt budskap i olika kommunikationssituationer.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven behöver väldigt mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet) då hen deltar i kommunikation.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Behöver mycket hjälpmedel. Kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.]

M7 handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig olika artighetsfraser.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven kan under handledning använda någon av de för språket eller kulturen mest typiska artighetsfraserna (hälsa, säga adjö, tacka).]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.]

M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i tal eller text som är förutsägbara och för åldersgruppen vanliga eller lämpliga

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven förstår under handledning en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Kan urskilja enskilda fakta i en text.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.]

M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i mycket enkla och för åldern relevanta situationer

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ord och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven kan under handledning uttrycka sig i tal och skrift med hjälp av enskilda ord och uttryck som till exempel anknyter till att berätta om sig själv, familj och fritid. Eleven uttalar några ord begripligt.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket kortfattat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Uttalar några inövade uttryck begripligt. Kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.]

15.3.2.1. Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs

Oppiaineen tehtävä

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

I den modersmålsinriktade lärokursen i finska ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen.

Den modersmålsinriktade lärokursen undervisas som A1-språk eller som A2-språk. Undervisningen i A1- och A2-lärokursen i modersmålsinriktad finska har samma mål. Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg

ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Ohjaus ja tuki

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper, utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Eleverna ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbt.

Oppilaan oppimisen arviointi

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den. Man bör i bedömningen speciellt ta hänsyn till att referensramen är anpassad för språkundervisningen i främmande språk och att elever som undervisas enligt den modersmålsinriktade lärokursen har relativt goda muntliga kunskaper i finska redan vid skolstarten, medan elevens kunskaper i de övriga delområdena kan variera stort.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med olika varianter av talad och skriven finska i klassen, skolan eller omgivningen och att jämföra finska och svenska texter. Att fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk inklusive finska och svenska och hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att uppmuntra eleverna att lägga märke till och utnyttja det finska språket i omgivningen (t.ex. via medier, nätet) för att utveckla sina kunskaper i finska. Att utveckla effektiva lärstrategier i språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda

olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper, t.ex. med hjälp av den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet ska väljas utifrån intresse och aktualitet och perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter och att genom text- och ämnesval främja elevernas språkliga utveckling med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturarv. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att ge eleverna möjlighet att träna mera krävande språksituationer.

Opetuksen tavoitteet

M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hens lärande. Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan hitta finskspråkigt material. Eleven kan ge exempel på karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material. Eleven kan berätta om karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva karaktäristiska drag inom den finskspråkiga kulturen och berätta var hen kan finna för hen intressant finskspråkigt material.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material som utvecklar det egna lärandet. Eleven kan mer detaljerat beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.]

M2 motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människorfördomsfritt

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt ge exempel på deras ställning och betydelse. Eleven kan ge exempel på orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina egna erfarenheter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt jämföra deras ställning och betydelse. Eleven kan reflektera över varför man talar finska och svenska i Finland.]

M3 vägleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hens nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin dubbla kulturbakgrund

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan ge ett exempel på något lämpligt sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan ge några exempel på lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelser mellan finskan och modersmålet eller andra språk hen kan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.]

M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

]

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan förtydliga mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.]

M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.

]

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg, utvecklar och utvärderar sina kunskaper och finner finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.]

M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hens åldersgrupp i relation till livserfarenheten

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar en aktuell händelse.]

M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck.]

M8 hjälpa eleven att känna igen kulturella drag i interaktionen på målspråket finska och på svenska och att stödja hens växande förmåga i interkulturell kommunikation

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna.]

M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och relativt långsamt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.]

M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hens vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer

krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Föremål för bedömningen i läroämnet

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Använder sig av ett ganska omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom. Kan tillämpa flera grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck. Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.]

15.3.3. Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä

opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

15.3.3.1. Englanti, A-oppimäärä

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä

oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Englannin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut englannin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan englannin kielen asemaa globaalin viestinnän kielenä.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä englannin kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa monipuolisesti lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa englanninkielistä aineistoa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Englanninkielisen aineiston löytäminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta englanninkielisestä aineistosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä itseään kiinnostavista englanninkielisistä aineistoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englanninkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kertomaan englannin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Englannin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen englannin kielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa englannin kielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään englannin kielen taitoaan rohkeasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen englannin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään englannin kielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

15.3.3.1. Muu vieras kieli, A-oppimäärä

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Vieraan kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa lähiympäristössä ja maailmassa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kohdekielisen aineiston löytäminen

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta kohdekielisestä aineistosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista kohdekielisistä aineistoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kertomaan kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kohdekielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan asettamalla tavoitteita opiskelulleen. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kohdekielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa ottaa paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Vieraan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoiteltuja sanoja ja tavallisimpia opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin tuttuja erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

15.3.3.1. Saamen kieli, A-oppimäärä

Saamen kielen A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Nämä ovat yleiset saamen kielen opetuksen perusteet. Opetuksen järjestäjä laatii näiden perusteiden mukaan paikallisen sovelluksen pohjoissaameen, inarinsaameen tai kolttasaameen.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Saamen kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Saamen kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää saamen kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut saamen kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saamen kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saamen kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan saamen kieliä sekä suomen kieltä ja joitakin muita suomalais-ugrilaisia kieliä yhdistäviin keskeisiin piirteisiin. Keskustellaan kielten sukulaisuussuhteista erityisesti luokassa tai koulussa puhuttujen tai opiskeltujen kielten osalta. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa saamen kielten puhuma-alueesta ja saamen kielten asemasta. Tutustutaan paikalliseen saamelaiskulttuuriin. Kiinnitetään huomiota siihen, mikä on yhteistä kaikille kielille ja miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen. Ohjataan oppilaita huomaamaan saamenkielinen kieliympäristö.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saamen kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saamenkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa sekä saamen kielen puhuma-alueella ja saamelaisten kotiseutualueella. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen ja avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään saamenkielistä aineistoa. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja puhumista.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön, saamelaisalueen, Suomen ja Pohjoismaiden kielellinen ja kulttuurinen runsaus, ja herättää oppilaassa kiinnostusta hänen omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa kohtaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan lähiympäristönsä, saamelaisalueen, Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kiinnostumaan omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan saamen kielten asemaa alkuperäiskansan kielinä sekä tutustuttaa oppilasta paikalliseen, elävään saamelaiskulttuuriin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hahmottamaan saamen kielten aseman ja merkityksen alkuperäiskansan kielinä sekä tuntemaan paikallista, elävää saamelaiskulttuuria.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Saamen kielten aseman ja merkityksen hahmottaminen alkuperäiskansan kielinä sekä paikallisen, elävän saamelaiskulttuurin tunteminen

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin saamen kieliä. Oppilas osaa antaa jonkun esimerkin paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin saamelaisalueella puhuttuja saamen kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan saamea ja tuntee saamen kielten moninaisuutta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miksi saamelaisalueella puhutaan saamea. Oppilas osaa kuvailla saamen kielten moninaisuutta. Oppilas osaa vertailla paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisiä asioita.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron saamen kielten ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista saamen kielten ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista saamen kielten ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja saamen kielten ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

T4 ohjata oppilasta löytämään saamenkielistä aineistoa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa saamenkielistä aineistoa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Saamenkielisen aineiston löytäminen

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta saamenkielisestä aineistosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista saamenkielisistä aineistoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa saamenkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla saamenkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kertomaan saamen kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Saamen kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen saamen kielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä saamen kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa saamen kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa saamen kielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta saamen kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa saamen kielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään saamen kielen taitoaan rohkeasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen saamen kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna vastuuta saamen kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta saamen kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta saamen kielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa paljon vastuuta saamen kielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä ja muita kieliä.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään saamen kielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen saamen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstiä, taito tuottaa tekstiä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Saamen kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoiteltuja sanoja ja tavallisimpia opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin tuttuja erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

15.3.3.1. Vieras kieli, B1-oppimäärä

Vieraan kielen B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6.vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Vieraan kielen B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Pohditaan kohdekielen asemaa ja merkitystä yhtenä maailman kielistä. Tutustutaan yhdessä siihen, missä kohdekieltä kuulee ja näkee. Havainnoidaan kohdekielen eri varianttien eroja ja yhtäläisyyksiä. Keskeisiä aiheita ovat kohdekieliset kieli- ja kulttuuriympäristöt sekä maat, joissa kohdekieltä puhutaan ja niiden kielet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia kohdekieltä. Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Kohdekielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään hänelle entuudestaan tuttuja kieliä kohdekielen oppimisessa. Tarkastellaan ja verrataan kohdekielen ja suomen kielen ja oppilaalle entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti monenlaisissa, rutiininomaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset lyhyet asiointitilanteet. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan hahmottamaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan erilaisissa luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä,

sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta kohdekielen opiskelusta. Käytetään tavoitteelliseen kielenopiskeluun ja monipuoliseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia kohdekieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan löytämään itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan kohdekielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä kohdekielen taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Tutustutaan erilaisiin kohdekielisiin toimintaympäristöihin. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä kohdekieltä käytetään ja hyödynnetään sekä miten kohdekieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Opetuksen tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta hahmottamaan opiskeltavan kielen asemaa maailmassa ja sen levinneisyyttä, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan kohdekieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas kohdekielen kieliympäristöihin, kulttuureihin ja maihin, joissa kohdekieltä puhutaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaa, merkitystä ja levinneisyyttä maailmassa.
- Oppilas oppii tunnistamaan kohdekieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas tutustuu kohdekieleen liittyvän kulttuurin ominaispiirteisiin ja oppii tuntemaan kohdekielisiä kieliympäristöjä.
- Oppilas oppii nimeämään kohdekielellä maat, joissa kohdekieltä puhutaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kohdekielen aseman, merkityksen ja levinneisyyden hahmottaminen. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen kohdekielen kieliympäristöissä ja maissa, joissa kohdekieltä puhutaan. Niiden maiden nimeäminen, joissa kohdekieltä puhutaan.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kohdekielellä joitain maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa esimerkin siitä, missä kohdekieltä voi kuulla ja nähdä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielellä useimmat maat, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä kohdekieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin kohdekielisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen asemasta ja merkityksestä yhtenä maailman kielistä. Oppilas osaa nimetä kohdekielellä maat, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, missä kohdekieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kohdekielen asemasta ja merkityksestä yhtenä maailman kielistä. Oppilas osaa kertoa, missä maissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa kertoa kielellisistä ja kulttuurisista ominaispiirteistä kohdekielisissä kieliympäristöissä ja maissa, joissa kohdekieltä puhutaan.

Tavoite 2 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta, tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, rohkaista oppilasta tekemään havaintoja kielistä ja ohjata oppilasta huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen kielen, kohdekielen ja muiden kielten välillä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii havainnoimaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä.
- Oppilas oppii päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä osaamiensa kielten avulla.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan, asettamaan tavoitteita opiskelulleen, kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään kohdekielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii eri tapoja oppia kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja harjoittelee löytämään itselleen sopivia tapoja.
- Oppilas oppii käyttämään ja kehittämään kohdekielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja monipuolisten kohdekielen opiskelustrategioiden löytäminen.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa pääsääntöisesti vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4 (vuosiluokat 3-6), kannustaa oppilasta ymmärtämään kohdekielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja ohjata oppilasta kohdekielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen osana omaa oppimistaan

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä kohdekielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään kohdekielisiä toimintaympäristöjä osana omaa oppimistaan.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kohdekielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin siitä, missä hän voi käyttää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä hän voi käyttää kohdekielen taitoaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, mitä hyötyä hänelle on kohdekielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa siitä, missä hän voi käyttää kohdekielen taitoaan. Oppilas osaa kertoa, mitä hyötyä hänelle on kohdekielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, missä hän voi käyttää kohdekielen taitoaan. Oppilas osaa pohtia, mitä hyötyä hänelle on kohdekielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.

Tavoite 5 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite 6 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite 7 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Tavoite 8 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokat 3-6), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi omaan itseen, perheeseen ja vapaa-aikaan. Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.1/A1.2, Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksi
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

15.3.4. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3−6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Matematiikan oppimisen arvioimisessa keskeistä on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista, ja palaute on ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esiintuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tulosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää matematiikan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut matematiikan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen

arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista osaamisen näyttötilanteissa.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Tavoitealue

Merkitys, arvot, asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Hän pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik]

Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havaitsee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla ja selittää havaintojaan.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Opittujen asioiden yhteydet

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas havaitsee ohjattuna oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havaitsee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä ja antaa ohjattuna esimerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ja selittää, mistä hänen oppimiensa asioiden väliset yhteydet johtuvat.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas esittää kysymyksiä ja osaa tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas havaitsee, mihin tarvitsee apua. Oppilas osaa ohjattuna tehdä havaintoja ja koota tietoa tehdäkseen päätelmiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee matemaattisten kysymysten esittämistä. Oppilas osaa ohjattuna esittää perusteluja päätelmilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Oppilas antaa perusteluja päätelmilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää opiskeltavaa aihetta tukevia kysymyksiä. Oppilas osaa esittää selkeitä perusteluja päätelmille.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan eri ilmaisukeinoja käyttäen.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas pystyy kertomaan päättelystään ja esittää ratkaisujaan ohjattuna jollakin ilmaisukeinolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan jollakin ilmaisukeinolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tilanteeseen sopivalla ilmaisukeinolla.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää eri strategioita ongelmanratkaisussa.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ongelmanratkaisutaidot

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjattuna käyttää jotakin tapaa ongelman ratkaisemiseksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kokeilee oikeaa lopputulokseen johtavaa tapaa ongelman ratkaisemiseksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida ratkaisutapansa toimivuutta ja tehokuutta.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvioi ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Taito arvioida ratkaisua

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjattuna hahmottaa saadun tuloksen järkevyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kriittisesti ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja perustelee ratkaisua sekä tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää ja ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Geometria ja mittaaminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjattuna matemaattisia käsitteitä ja harjoittelee merkintöjä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tuntee matematiikan käsitteitä ja käyttää pääsääntöisesti oikeita merkintöjä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää matemaattisia käsitteitä ja oikeita merkintöjä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää ja käyttää oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen.

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa toisistaan kokonaislukujen suuruusluokkia ja tunnistaa ohjattuna desimaaliluvun lukuyksiköt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä desimaaliluvusta lukuyksiköt ja käyttää kymmenjärjestelmää luonnollisten lukujen laskutoimituksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hyödyntää kymmenjärjestelmää paikkajärjestelmänä laskutoimituksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän olevan yksi paikkajärjestelmistä.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää positiivisen rationaaliluvun ja negatiivisen kokonaisluvun käsitteet ja prosenttiluvun yhteyden murtolukuun.

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Lukukäsite

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa asettaa negatiiviset luvut suuruusjärjestykseen ja ohjattuna vertailee murtolukujen suuruuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa asettaa murtolukuja suuruusjärjestykseen ja osaa antaa esimerkkejä negatiivisten lukujen käytöstä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja osana ongelmanratkaisua.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia.

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia kahdella luonnollisella luvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee useamman kuin yhden laskutoimituksen sisältäviä laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla ja osaa ohjattuna hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas laskee sujuvasti useita laskulausekkeita sisältäviä laskuja ja osaa hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia laskutapoja.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havainnoi ja kuvailee kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia ja tuntee geometrian peruskäsitteet sekä tuntee suoran ja pisteen suhteen symmetriat.

Sisältöalueet

S4 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää yleisimmät geometriset kuviot ja kappaleet sekä niiden osat. Oppilas osaa piirtää yleisimmät geometriset kuviot.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havainnoi ja kuvailee pisteen, janan, suoran ja kulman välisiä yhteyksiä. Oppilas tunnistaa suoran suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas osaa ohjattuna suurentaa tai pienentää kuviota. Oppilas osaa merkitä annetun pisteen koordinaatistoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi ja kuvailee kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia. Oppilas piirtää pisteen tai suoran suhteen symmetrisiä kuvioita koordinaatistoa hyödyntäen. Oppilas osaa käyttää annettua mittakaavaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa hyödyntää kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa piirtää pienennöksiä ja suurennoksia kuvioista ja määrittää mittakaavan annettujen mittojen pohjalta.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvioi mittauskohteen suuruuden ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen ja tuloksen ilmoittamiseen sopivan mittayksikön. Hän arvioi mittaustuloksen järkevyyttä.

Sisältöalueet

S4 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Mittaaminen

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas suorittaa mittauksen annetulla mittavälineellä ja ilmoittaa, kuinka monta mittavälineen yksikköä hän sai tulokseksi. Oppilas osaa ohjattuna muuttaa pituusyksikön toiseksi pituusyksiköksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suorittaa mittauksen valitsemallaan mittavälineellä ja osaa ilmoittaa mittaustuloksen pyydetyssä yksikössä. Oppilas osaa muuttaa vetomittojen (l, dl, jne.) yksiköitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa havainnoida mittauskohteen suuruutta ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen. Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pohtii mittaustuloksen järkevyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää mittaustuloksen tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä ja valita oikean mittayksikön. Oppilas osaa muuttaa pinta-alojen mittayksiköitä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laatii ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja sekä käyttää tilastollisia tunnuslukuja. Hän määrittää onko tapahtuma varma, mahdollinen vai mahdoton.

Sisältöalueet

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Havaintoihin perustuvan jakauman kuvailu ja klassinen todennäköisyys

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa taulukoida havainnot ja lukea pylväsdiagrammia. Oppilas osaa poimia taulukosta tai diagrammista yleisimmän havainnon ja ohjattuna laskea lukujen keskiarvon. Oppilas tunnistaa varman tapahtuman.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tulkita erilaisia diagrammeja. Oppilas osaa määrittää tyyppiarvon ja laskea keskiarvon. Oppilas osaa laskea kysyttyjen vaihtoehtojen lukumäärän ja kaikkien vaihtoehtojen lukumäärän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa laatia käyttökelpoisen kuvailun joko taulukolla tai diagrammilla. Oppilas osaa päätellä, mikä vaihtoehdoista on todennäköisin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää taulukoita, diagrammeja sekä tyyppiarvoa ja keskiarvoa. Oppilas osaa määrittää tapahtuman avulla vastatapahtuman.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laatii toimintaohjeen (ohjelman) graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas testaa valmista ohjelmaa ja tunnistaa, mitä eri komennot saavat aikaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa lisätä valmiiseen ohjelmaan ehto- tai toistorakenteen sekä etsiä ohjelmointivirhettä ja korjata ohjelmaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjelmoida graafisessa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää graafista ohjelmointia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa arvioida ohjelmaa ja muokata sitä tiettyyn tarkoitukseen käyttökelpoiseksi.

15.3.5. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana[294] ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja

294 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 §

suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Ympäristöopin osaamisen arvioimisessa keskeistä on tutkimisen ja työskentelyn arviointi ympäristöopin eri tiedonalojen tiedollisen osaamisen arvioinnin ohella. Ympäristöopin eri tiedonaloja yhdistetään kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperustansa. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin

tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ympäristöopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ympäristöopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ympäristöopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkokäsityksiä, vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä rohkaistaan kannustamaan toisia oppimisessa. Oppimista ohjataan kysymysten, rakentavan palautteen ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti työskentelytaitojen ja motivaation kehittymistä.

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä

ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ylläpitää kiinnostustaan ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä kokee kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ympäristöopin opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas asettaa omia opiskelutavoitteita ja työskentelee pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi ja tunnistaa ympäristöopin osaamistaan.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas asettaa yksittäisen tavoitteen ohjatusti ja osallistuu yhteiseen työskentelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ohjatusti, ja työskentelee ohjatusti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja arvioi niiden saavuttamista, ja työskentelee oma-aloitteisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää ympäristötietoisuuttaan sekä toimii ja vaikuttaa ympäristössään ja yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi. Hän ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen itselle ja maailmalle.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa esimerkin ihmisen aiheuttamasta muutoksesta ympäristössä. Oppilas nimeää myönteisiä asioita, joita hän voi tehdä ympäristön ja yhteisön hyväksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla ympäristön tilaa ja mainitsee joitakin kestävää tulevaisuutta uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvailee keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseksi ja kehittämiseksi sekä osallistuu ohjatusti yhteiseen vaikuttamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvailee ja tunnistaa erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu yhteiseen vaikuttamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa perusteltuja esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevista ja uhkaavista tekijöistä. Oppilas kuvailee perustellen erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu aktiivisesti

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas muodostaa kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttää niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kysymysten muodostaminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu aiheeseen liittyvien kysymyksien muodostamiseen yhdessä toisten kanssa tai hän tunnistaa aiheita, joihin voidaan kehittää kysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa ohjatusti kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä ja kehittää niitä tutkimuksen ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia sekä tekee havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu havainnointiin, mittaamiseen ja tulosten dokumentoimiseen ja kertoo näistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti pieniä tutkimuksia. Oppilas tekee ohjatusti havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa. Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa. Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia eri oppimisympäristöissä tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita, tekee johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee ohjatusti tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia käyttäen tutkimuksessa kerättyä tietoa tai tehtyjä havaintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tekee ohjatusti yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas esittää tuloksiaan ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas esittää tuloksiaan selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuvailee syy-seuraussuhteita ja esittää johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä kokeilee, keksii ja luo uutta yhdessä toimien.

Sisältöalueet

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee jonkin arjen teknologisen sovelluksen käyttötarkoitusta. Oppilas osallistuu ohjatusti kokeiluun ja keksimiseen ryhmässä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa joitakin esimerkkejä arjen teknologisten sovellusten käyttötarkoituksista ja toimintaperiaatteista. Oppilas työskentelee ohjatusti kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas toimii kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuvailee ja selittää useiden teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden käyttökohteista. Oppilas toimii aloitteellisesti kokeiluissa ja keksimisessä. Oppilas auttaa tarvittaessa muita kokeiluissa ja keksimisessä.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas edistää hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja ympäristössään sekä toimii turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää jonkin hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvän tekijän. Oppilas nimeää jonkin toimintatavan turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää useita hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas nimeää toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja huomioi niitä ohjatusti oppimistilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas kuvailee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja osaa käyttää niitä pääosin asianmukaisesti oppimistilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee, miten keskeiset tekijät vaikuttavat hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Oppilas kuvailee ja perustelee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja käyttää niitä asianmukaisesti oppimistilanteissa.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutkii ja toimii sekä liikkuu ja retkeilee luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.

Sisältöalueet

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ulkona oppimiseen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja ohjatusti luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas osallistuu ohjatusti tutkimuksen tekemiseen joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toimii ryhmässä erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, ilmaisee itseään ja kuuntelee muita. Hän tunnistaa, ilmaisee ja säätelee tunteitaan.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas työskentelee erilaisissa ryhmissä ohjatusti. Oppilas nimeää ohjatusti tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee ryhmän antaman tehtävän mukaisesti ja antaa pyydettäessä toiminnasta palautetta. Oppilas nimeää tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi antaen ja vastaanottaen palautetta. Oppilas kuvailee tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja oma-aloitteisesti erilaisissa rooleissa antaen, vastaanottaen ja hyödyntäen palautetta. Oppilas kuvailee perustellen tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja ja soveltaa niitä eri tilanteissa ja rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Tavoitealue

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas osallistuu digitaalisen tuotoksen tekemiseen ja esittämiseen. Oppilas nimeää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyvän tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää itsenäisesti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon han-kinnassa. Oppilas toimii aktiivisesti digitaalisen tuotoksen tekemisessä ja esittämisessä. Oppilas nimeää tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyviä tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas kuvailee tieto- ja viestintä-teknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee perustellen ja käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä sekä tukee muita ryhmän jäseniä. Oppilas kuvailee perustellen tieto- ja viestintätekno-logian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hahmottaa ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Hän kehittää käsiterakenteita ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Käsitteiden käyttö

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin ympäristöopin tiedonalojen käsitteitä ja osaa yhdistää niitä ympäristöön, ihmisen toimintaan ja niihin liittyviin ilmiöihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä joillakin ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää toisiinsa liittyviä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas käyttää ja yhdistää käsitteitä toisiinsa niin, että ne muodostavat loogisia kokonaisuuksia.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, käyttää ja tekee erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Mallien käyttäminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että malli on todellisuuden yksinkertaistus. Oppilas nimeää ohjatusti jonkin annetun mallin keskeiset osat.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ja tekee ohjatusti malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää ja tekee malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ja tekee tarkoituksenmukaisia malleja sekä selittää perustellen niiden avulla ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hankkii luotettavaa tietoa, ilmaisee perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsee ja arvioi kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee ohjatusti tietoa annetuista tietolähteistä. Oppilas nimeää jonkin tietolähteen luotettavuuteen liittyvän tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa ohjatusti erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi ohjatusti tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee ohjatusti erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee monipuolisesti tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi monipuolisesti tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja vertailee eri näkökulmia.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutkii luontoa, tunnistaa eliöitä ja elinympäristöä sekä osaa ajatella ekologisesti. Hän ymmärtää ihmisen rakennetta, elintoimintoja ja kehitystä.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Biologian tiedonala: luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen; ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti joitakin eliöitä, elinympäristöjä ja elottoman luonnon tekijöitä. Oppilas tunnistaa joitakin ihmisen rakenteita ja elintoimintoja sekä ihmisen kehittymisen vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas nimeää elottoman ja elollisen luonnon tekijöitä, joita eliöt tarvitsevat ympäristöstään. Oppilas nimeää joitakin ihmisen rakenteita ja antaa esimerkkejä ihmisen elintoiminnoista ja kehityksen vaiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas nimeää eliöitä ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas antaa esimerkkejä elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksesta. Oppilas nimeää ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen elintoimintoja ja kehitystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas nimeää monipuolisesti eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas kuvailee eliöiden ja elottoman luonnon välisiä vuorovaikutussuhteita. Oppilas nimeää monipuolisesti ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen rakenteiden ja elintoimintojen välisiä yhteyksiä.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hahmottaa omaa lähiympäristöä ja koko maailmaa maantieteellisten käsitteiden ja paikannimien avulla. Hän osaa käyttää karttaa ja muita geomedialähteitä.

Sisältöalueet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Maantiedon tiedonala: maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää joitakin maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita. Oppilas käyttää joitakin maantieteellisiä käsitteitä ja nimeää pääilmansuunnat. Oppilas käyttää ohjatusti karttoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas antaa esimerkkejä alueiden piirteistä maantieteellisiä käsitteitä käyttäen ja nimeää ilmansuunnat. Oppilas käyttää ohjatusti karttoja tai muita geomedialähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas nimeää maanosat sekä valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas kuvailee alueita ja niiden sijaintia osoittaen maantieteellisten käsitteiden ja alueiden piirteiden tuntemusta. Oppilas käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas nimeää ja tunnistaa maanosat sekä monipuolisesti valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esi-merkkejä kartalta. Oppilas vertailee alueiden piirteitä ja sijaintia käyttäen maantieteellistä käsitteistöä. Oppilas tulkitsee käyttämiään karttoja ja muita geomedialähteitä sekä arvioi niitä kriittisesti.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä ymmärtää energian säilymisen periaatteen.

Sisältöalueet

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Fysiikan tiedonala: fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja jostakin fysikaalisesta ilmiöstä ja kuvailee sitä käyttäen ohjatusti fysiikan käsitteitä. Oppilas nimeää joitakin energialähteitä ja -lajeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää ohjatusti joitakin yksinkertaisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa. Oppilas nimeää eri energialähteitä ja lajeja ja osaa antaa yksittäisiä esimerkkejä energian muuntumisesta eri lajeihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää joitakin näistä ilmiöistä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas havainnoi, tutkii ja selittää fysikaalisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä erilaisissa tilanteissa. Oppilas selittää, miten energian säilymisen periaate ilmenee erilaisissa annetuissa tilanteissa.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä ymmärtää aineen säilymisen periaatteen.

Sisältöalueet

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Kemian tiedonala: kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää aineen kolme olomuotoa ja tunnistaa esimerkiksi veden olomuotoja eri tilanteissa. Oppilas luokittelee tai kuvailee aineita jonkin ominaisuuden perusteella. Oppilas antaa esimerkkejä aineiden kierrätyksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havainnoi ja tutkii ohjatusti olomuotoja ja joidenkin tuttujen aineiden ominaisuuksia. Oppilas kuvailee esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätyksen ideaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä. Oppilas kertoo, mitä tapahtuu kemiallisessa reaktiossa. Oppilas selittää esimerkiksi veden olomuodon muutokset veden kiertokulussa sekä kierrättämistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee olomuotojen ja aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä täsmällisesti. Oppilas kertoo, mitä tapahtuu kemiallisissa reaktioissa. Oppilas selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua ja aineiden kierrättämisen merkitystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Tavoitealue

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Hän saa valmiudet soveltaa terveysosaamista erilaisissa tilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Terveystiedon tiedonala: terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen sekä ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää jonkin terveyden osa-alueen ja terveyttä edistävän elintavan. Oppilas nimeää jonkin lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyvän tunnuspiirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää terveyden osa-alueita ja kuvailee yksittäistä terveyttä edistävää elintapaa. Oppilas nimeää lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyviä tunnuspiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja keskeisiä terveyttä edistäviä elintapoja. Oppilas kuvailee lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä niiden välisestä yhteydestä. Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten elintavat vaikuttavat terveyteen. Oppilas selittää perustellen lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niihin liittyvää yksilöllistä vaihtelua.

15.3.6. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja

suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut uskonnon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Adventistinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Adventistisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Tutustutaan adventtikirkon ja muiden kristillisten suuntausten keskeisiin oppeihin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalveluksiin ja seurakuntien toimintaan. Tutustutaan kristillisiin kirkkotiloihin ja niihin liittyvään symboliikkaan. Tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä. Tutustutaan kristinuskon kasvuun alkuseurakunnasta maailmanlaajuiseksi uskonnoksi. Tutustutaan Raamatun vaikutukseen kristilliseen kulttuuriin, tapoihin ja taiteeseen. Opetuksessa otetaan huomioon hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa pohditaan, mitä merkitsee pyhyys omassa ja muissa uskonnoissa. Tutustutaan koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Pohditaan uskontojen erilaisia tapoja ja niiden arvostamista. Käsitellään Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa, erityisesti kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin merkitystä sekä uskonnottomuutta. Tutustutaan alustavasti kristittyjen yhteistyöhön ja uskontodialogiin sekä uskontojen näkymiseen mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan kristinuskon keskeisiä eettisiä ohjeita: kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä. Pohditaan Raamatun kertomusten avulla elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja. Opetuksessa tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Lapsen oikeuksien sopimus, ihmisoikeusetiikka, ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja niihin vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot, yhteisöllisyys, kokonaisvaltainen hyvinvointi ja muiden hyväksi toimiminen.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Bahá'í-uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Bahá'í-uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa käsitellään bahá'í-uskon opetusta siitä, että olemassaolon tarkoitus on Jumalan tunteminen ja palvominen, ensisijaisesti ihmiskuntaa palvelemalla. Tutustutaan bahá'í-yhteisön pyrkimyksiin ja toimintaan, joilla edistetään palvelemisen kulttuuria sekä henkistä, moraalista, sosiaalista ja aineellista hyvinvointia erityisesti ruohonjuuritasolla. Tarkastellaan bahá'í-uskon käsitystä ihmiskunnan historiasta alati etenevänä sivistymisprosessina sekä opetusta siitä, että Jumalan ihmiskunnalle tarkoittama kehitys on kasvatusprosessi, jota ovat toteuttaneet ihmiskunnan suuret opettajat kuten Krishna, Buddha, Zarathustra, Abraham, Mooses, Kristus, Muhammed, Báb ja Bahá'u'lláh. Pohditaan pyhyyden käsitettä ja näkemystä pyhyyden ilmenemistä luonnossa, ihmisessä sekä suurten opettajien elämässä ja opetuksissa. Tutustutaan bahá'í-uskon tärkeimpiin lähteisiin sekä Bábin, Bahá'u'lláhin ja 'Abdu'l-Bahán elämäntyöhön. Tarkastellaan Bahá'u'lláhin keskeisiä opetuksia, lakeja ja kieltoja. Tutkitaan bahá'í-kirjoituksia pyrkien hahmottamaan niiden kokonaisajatusta sekä tutustutaan bahá'í-uskon kirjoitusten lukemisen ja kertomisen tapoihin. Tutustutaan rukouksen ja mietiskelyn merkitykseen bahá'í-uskossa. Tutustutaan bahá'í-uskon pyhiin paikkoihin, pyhiinvaelluskohteisiin, Israelin Haifassa sijaitsevaan bahá'í-yhteisön maailmankeskukseen sekä bahá'í-temppeleihin eri puolilla maailmaa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista historiaa ja nykytilaa pääpiirteissään. Tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskushenkilöihin, keskeisiin opetuksiin ja kertomuksiin. Tutustutaan koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Pohditaan, mitä pyhyys merkitsee eri uskonnoissa ja miten erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa toimitaan kunnioittavasti. Tutkitaan eri uskontojen eettisten periaatteiden yhtäläisyyksiä sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa oppilaita ohjataan etsimään tietoa uskonnoista eri lähteistä ja arvioimaan tiedon lähteitä ja luotettavuutta. Opetuksessa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kultaista sääntöä yleisenä uskontoja yhdistävänä eettisenä periaatteena. Tarkastellaan ihmisarvoa ja elämän kunnioittamista bahá'í-uskon eettisten periaatteiden ja YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen näkökulmasta. Käsitellään YK:n Lasten oikeuksien sopimusta ja sen merkitystä. Pohditaan luonnon vaalimista bahá'í-uskon eettisten periaatteiden, globaalien ympäristöongelmien ja kestävään kehitykseen liittyvien haasteiden näkökulmasta. Tarkastellaan bahá'í-uskon käsitystä uskonnon merkityksestä hyvälle elämälle sekä käsitystä moraalista tietoisuutena korkeammasta, Jumalasta. Käsitellään bahá'í-uskon opetusta ihmisen olemuksen hengellisestä, rationaalisesta ja eläimellisestä puolesta. Pohditaan päättäväisyyden, yhteisen tahdon ja neuvottelun sekä suunnitelmallisen toiminnan merkitystä jalojen päämäärien toteutumisen kannalta. Tutustutaan bahá'í-ajatteluun koskien neuvottelun ja yhdessä päättämisen periaatteita ja pohditaan yhdessä tehtyihin päätöksiin sitoutumisen merkitystä. Harjoitellaan kysymysten muotoilemista ja esittämistä sekä vastausten etsimistä neuvottelun periaatteen avulla.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Buddhalainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Buddhalaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan olemassaolon ja ihmisenä olemisen luonnetta buddhalaisesta näkökulmasta sekä sitä, miten buddhalaisia opetuksia painotetaan eri suuntauksissa. Tutustutaan buddhalaisuuden syntyhistoriaan, keskeisiin lähteisiin ja pyhiin kirjoihin sekä eri buddhalaisten perinteiden historialliseen taustaan, huomioiden myös länsimaissa kehittyneitä moderneja suuntauksia ja interbuddhalaista toimintaa. Opitaan tuntemaan Suomessa olevia buddhalaisia keskuksia, luostareita, temppeleitä ja muistomerkkejä sekä niihin liittyviä rituaaleja. Opetellaan tunnistamaan buddhalaisia elementtejä taiteessa, kirjallisuudessa, arkkitehtuurissa, musiikissa, vaatetuksessa ja käytöstavoissa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa kiinnittäen huomiota erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisältöihin ja vaikutuksiin sekä buddhalaisuuden asemaan. Tutustutaan koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Pohditaan, miten pyhyys ja hiljentyminen ilmenevät eri uskonnoissa ja miten erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa toimitaan kunnioittavasti. Pohditaan tieteellisen ja uskonnollisen maailmankuvan piirteitä sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Tarkastellaan buddhalaisuuden suhdetta muihin uskontoihin, kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen nykymaailmassa. Opetuksessa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa perehdytään buddhalaisiin käsityksiin taitavista ja taitamattomista teoista ja niiden seurauksista. Tutustutaan eri buddhalaisten suuntausten opetuksiin hyvän elämän ihanteista ja niiden saavuttamisen keinoista. Tarkastellaan arkielämän eettisiä valintoja oman toiminnan

ja ihmissuhteiden näkökulmista sekä pohditaan tapoja vahvistaa elämäntaitoja, itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta ja sen merkitystä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppilaan oppimisen arviointi

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia

arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Helluntailiikkeen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen

yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Helluntailiikkeen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa käsitellään ikäkauteen sopivia Raamatun kertomuksia luomisesta, Israelin kansan vaiheista, profeetoista sekä ensimmäisestä helluntaista ja kristillisen seurakunnan synnystä. Tutustutaan Uuden testamentin syntyyn. Tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Perehdytään helluntaikirkon keskeisiin opetuksiin ja opillisiin erityispiirteisiin, erityisesti oppiin Pyhästä Hengestä. Tutustutaan karismaattisuuden käsitteeseen sekä pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta. Käsitellään helluntaikirkon suhdetta tieteeseen ja taiteeseen. Tarkastellaan helluntaikirkon opetuksia ja käytänteitä suhteessa muihin kristillisiin kirkkoihin. Tarkastellaan helluntaikirkkoa Suomessa, helluntaiseurakuntien kirkkorakennuksia sekä hengellistä musiikkia osana jumalanpalvelusta, evankeliumin julistusta ja kristillistä elämää.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsitellään Suomen ja Euroopan uskonnollista nykytilaa ja sen taustaa, erityisesti kristinuskon jakautumista eri kirkkokuntiin ja Martin Lutherin merkitystä reformaattorina. Tarkastellaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja sekä vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Tutustutaan koulun lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden väliseen yhteistyöhön. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus ja ateismi sekä uskontojen näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan omasta elämästä nousevista kysymyksistä ja rohkaistaan eettiseen pohdintaan. Perehdytään kristillisen etiikan perusteisiin, kuten kymmeneen käskyyn sekä Jeesuksen opetuksiin ja Vuorisaarnaan. Käsitellään helluntaikirkon eettistä opetusta ja tarkastellaan sitä suhteessa muihin katsomusperinteisiin. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä. Tutkitaan YK:n Lapsen oikeuksien julistuksen sisältöä ja pohditaan sen merkitystä ja toteutumista. Pohditaan ihmisen ainutlaatuisuutta, itsensä hyväksymistä ja arvostamista, myötäelämisen taitoa sekä ihmisen ja luonnon

suhdetta. Tutustutaan helluntaikirkon käsitykseen kristillisestä elämäntavasta sekä pohditaan sen merkitystä yksilöllisestä, yhteisöllisestä ja globaalista näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Islam

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Islamilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Juutalainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Juutalaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan Tooraan, Tanachiin, perimätietoon ja juutalaisuuden opilliseen perustaan. Perehdytään juutalaisen tradition vaikutukseen eurooppalaiseen kulttuuriin ja tieteisiin. Opetuksessa tarkastellaan juutalaisuuden pyhiä paikkoja ja niiden merkitystä. Opetukseen valitaan juutalaisen perinteen ikäkauteen sopivia uskonnollisia opetuksia ja kertomuksia. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta sekä Tooran erityisasemaa. Perehdytään uskonnollisiin symboleihin ja juutalaisen kalenterin juhliin, juutalaisuuden monimuotoisuuteen sekä juutalaisuuteen Suomessa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään uskontoja yhdistäviin henkilöihin, tapahtumiin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin sekä vaikutukseen eurooppalaisessa kulttuurissa. Tarkastellaan erityisesti juutalaisuuden historiaa Euroopassa ja perehdytään oppilaiden lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja uskontodialogin merkitykseen. Opetuksessa otetaan huomioon uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa ja uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat juutalaisen etiikan perusteet ja elämän arvo. Perehdytään uskonnollisten käskyjen eli mitzvojen jakoon kiellettyihin ja vaadittaviin tekoihin. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Tutkitaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä, juutalaisen kielen terminologiaa ja sen yhdistävää vaikutusta juutalaisessa maailmassa. Opetuksessa tärkeitä sisältöjä ovat juutalaisuuden vaikutus arkielämän käyttäytymiseen, myötäelämisen taito ja oppilaiden elämästä nousevat eettiset kysymykset.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Katolinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Katolisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Krishna-uskonto

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Krishna-uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.6.1. Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Ortodoksisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.7. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu

ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissä otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Elämänkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämänkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämänkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut elämänkatsomustiedon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämänkatsomustiedon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai

heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämänkatsomustiedon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu eettisen ajattelun taidoissa. Hän osaa soveltaa eettisiä periaatteita arjen tilanteissa ja valinnoissa.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kyky eettiseen ajatteluun ja eettisten periaatteiden soveltamiseen

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti jonkin eettisen periaatteen tai arjessa tehtävän eettisen valinnan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla ja perustella yhden eettisen periaatteen ja yhden arjessa tehtävän eettisen valinnan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa kuvailla ja perustella, miten voi soveltaa eettisiä periaatteita arjessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa selittää ja perustella eettisten periaatteiden johdonmukaista soveltamista eri tilanteissa.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havaitsemaan väitteitä ja tunnistamaan sekä arvioimaan niiden perusteluita.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti keskustelusta tai tekstistä väitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä väitteen ja sille perustelun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä keskeisiä väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja erilaisista teksteistä keskeisiä väitteitä perusteluineen. Oppilas osaa pohtia monipuolisesti perusteluiden asiaankuuluvuutta.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita, tunnistaa virheellistä päättelyä sekä kehittyy ajattelun taidoissa.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ajattelun taidot

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja asioiden välisistä suhteista tai virheellisestä päättelystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja asioiden välisistä suhteista ja virheellisestä päättelystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita. Oppilas osaa tunnistaa virheellistä päättelyä ja välttää sitä omassa ajattelussaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita monipuolisesti ja tunnistaa virheellistä päättelyä. Oppilas osaa hyödyntää näitä taitoja omassa ajattelussaan.

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas osaa kantaa vastuuta itsestä, toisista ja luonnosta.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vastuullisen toiminnan ymmärtäminen

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden tavan kantaa vastuuta itsestä, toisista ihmisistä tai luonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla yhden tavan kantaa vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kertoa, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ja perustella, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kuvata erilaisin esimerkein, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Sisältöalueet

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tietojen ja käsitteiden hallinta

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mainita ohjatusti yhden kulttuurivähemmistön. Oppilas osaa nimetä ohjatusti yhden kulttuuriperintökohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tietää, että on erilaisia kulttuureja, ja osaa mainita yhden kulttuurivähemmistön ja siihen liittyvän piirteen. Oppilas osaa nimetä yhden kulttuuriperintökohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa nimetä ja selittää useita kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa kuvailla yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurista moninaisuutta ja pohtia sen merkitystä.

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa katsomusten ja kulttuurien peruspiirteitä sekä tunnistaa ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Tietojen ja käsitteiden hallinta

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen, kulttuurin tai katsomuksellisen käsitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin sekä siihen liittyviä piirteitä. Oppilas tietää ainakin yhden katsomuksellisen käsitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomuksia ja kulttuureja sekä kertoa ja antaa niistä esimerkkejä katsomuksellisia käsitteitä käyttäen.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havainnoi omaa katsomuksellista osaamistaan ja asettaa sen pohjalta tavoitteita sekä arvioi katsomuksellista oppimistaan.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppimisen taidot

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa asettaa ohjatusti yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa osaamistaan ja asettaa ainakin yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselleen. Oppilas suunnittelee ja arvioi ohjatusti opiskeluaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas arvioi monipuolisesti tavoitteiden toteutumista.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ilmaisee katsomustaan ja toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenenä.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuuntelee muiden katsomuksellisia kannanottoja asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tuo ohjatusti esille omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään. Oppilas toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään rakentavasti. Oppilas toimii positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään monipuolisesti. Oppilas toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet sekä tietää, mikä on YK:n ihmisoikeuksien julistus ja millaisia oikeuksia lapsilla on.

Sisältöalueet

S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikan tunteminen

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden keskeisen lapsen oikeuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tietää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa ihmisoikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen. Oppilas tietää, että on olemassa lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta. Oppilas tietää, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä kaksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää ja osaa selittää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä ainakin kolme ihmisoikeutta. Oppilas tietää ja osaa perustella sen, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä ainakin kolme.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tietää, että on olemassa kansainvälisesti sovittuja kestävän kehityksen tavoitteita. Hän osaa toimia omassa lähiympäristössään vastuullisesti.

Sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

S2 Erilaisia elämäntapoja

S3 Yhteiselämän perusteita

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vaikuttamisen keinojen tunteminen

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa ohjatusti yhden tavan toimia vastuullisesti omassa lähiympäristössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla yhden kestävän kehityksen tavoitteen. Oppilas osaa kuvailla yhden tavan toimia vastuullisesti lähiympäristössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tietää, että kestävän kehityksen tavoitteita on erilaisia, ja osaa kuvailla ja perustella niistä kaksi. Oppilas osaa antaa esimerkkejä oman toiminnan vastuullisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tietää, että kestävän tulevaisuuden tavoitteisto on laaja kokonaisuus. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kolme kestävän kehityksen tavoitetta. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kaksi tärkeää tapaa toimia vastuullisesti lähiympäristössä ja kertoa, miten niissä voisi olla aloitteellinen.

15.3.8. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus mennyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 3–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja senmerkityksestä identiteetille.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia]

Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Tavoitealue

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa erilaisia historian lähteitä.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Historian tietolähteiden tunnistaminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin historian lähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä historian alkuperäislähteistä opiskeltavilta aikakausilta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä, miten alkuperäislähteet eroavat toisen käden lähteistä opiskeltavilla aikakausilla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Tavoitealue

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havaitsee historiatiedon tulkinnallisuuden.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista ja tulkinnoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä samaan tapahtumaan tai ilmiöön liittyvistä erilaisista tulkinnoista.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää tapoja jakaa historia aikakausiin ja niihin liittyviä käsitteitä.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kronologian ymmärrys

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja (vanha aika, keskiaika, uusi aika; esihistoria, historia; eaa, jaa).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja ja sijoittaa eri aikakausien tapahtumia aikajärjestykseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja sekä antaa esimerkkejä eri aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuvailee asioita, joiden perusteella tehdään historiallisia aikakausijakoja.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan motiiveja erilaisissa historiallisissa tilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Historiallinen empatia

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeää tämän toiminnan motiiveja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja tarkastelee, miten hänen yhteiskunnallinen asemansa vaikuttaa hänen toimintaansa.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa historiallisille tapahtumille ja ilmiöille syitä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn tai seurauksen menneisyydessä tapahtuneelle asialle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn ja siitä johtuvan seurauksen menneisyydessä tapahtuneille asioille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa erilaisia syitä (suoria ja epäsuoria) ja seurauksia (lyhyt- ja pitkäkestoisia) menneisyydessä tapahtuneille asioille.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa muutoksia ja niiden merkityksiä eri ihmisille ja ymmärtää, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Muutoksen hahmottaminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa asioita, jotka ovat muuttuneet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa muutoksia menneisyydessä ja antaa esimerkin muutoksen merkityksestä eri ihmisille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisryhmille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä tilanteista, joissa eri ihmisille tai ihmisryhmille muutos ei ole sama asia kuin edistys.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hahmottaa jatkuvuuksia historiassa.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvuuden tunnistaminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa jonkin menneisyyden asian näkymisen tässä päivässä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää asioita, joissa näkyy jatkuvuutta aikakaudesta toiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kertoo syitä, miksi jokin asia ei ole muuttunut eri aikoina.

T9 ohjata oppilasta esittämämään muutoksille syitä

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas osaa esittää muutokselle syitä.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa jonkin syyn muutokseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä muutokseen johtaneista syistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas vertailee erilaisten syiden vaikutuksia muutokseen.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas osaa selittää, miten tulkinnat menneisyydestä saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tulkintojen selittäminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kertoo esimerkin tilanteesta, josta on erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää yhden esimerkin avulla, miten uudet lähteet saattavat muuttaa historian tapahtuman tai ilmiön tulkintaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat saattavat muuttaa historian tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas vertailee samasta historian tapahtumasta tai ilmiöstä tehtyjä tulkintoja ja kertoo, miten lähteiden valinta vaikuttaa tulkintaan.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas selittää ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.

Sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

S3 Keskiaika

S4 Uuden ajan murrosvaihe

S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ihmisen toiminnan selittäminen

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa, miten jokin ihmisen toiminnan motiivi näkyy tämän toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi ihmisten toiminnan motiiveja ja esittää kuvauksen siitä, miten yhteiskunnallinen asema vaikuttaa ihmisten toimintaan.

15.3.9. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäseninä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 3–6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilasta ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut yhteiskuntaopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kiinnostuu ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii harjaannuttamaan inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin liittyvää eettistä arviointikykyään.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära]

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Tavoitealue

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Yhteisten sääntöjen, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa esimerkkejä yhteisistä säännöistä. Oppilas tunnistaa ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon liittyviä asioita arkielämässä. Oppilas tunnistaa ohjatusti keskeisiä oikeudellisia periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kertoo, miksi tarvitaan yhteisiä sääntöjä. Oppilas kuvailee tasa-arvon ja ihmisoikeuksien merkitystä. Oppilas antaa esimerkin oikeusjärjestelmän toiminnasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen myös käytännössä. Oppilas perustelee, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan. Oppilas antaa esimerkkejä oikeusjärjestelmän toiminnasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee yhteisten sääntöjen, oikeusjärjestelmän ja ihmisoikeuksien merkitystä yhteiskunnan toiminnalle ja sen jäsenille.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Tavoitealue

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Median roolin tarkastelu

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, miten media vaikuttaa hänen omassa elämässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä erilaisista tavoista, joilla media vaikuttaa hänen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee median erilaisia tapoja vaikuttaa yhteiskunnassa ja tarkastelee median käyttöä ja merkitystä kriittisesti.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Tavoitealue

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa palkkatyön ja yrittäjyyden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä palkkatyön ja yrittäjyyden piirteistä ja nimeää niitä edustavia ammatteja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee työnteon ja yrittäjyyden merkitystä perheen toimeentulon lähteenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä lähiyhteisössään.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Tavoitealue

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään, että yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia ja tarkoitusperiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas antaa esimerkkejä eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyvistä näkökulmista ja tarkoitusperistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä rakentavaa keskustelua.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa demokratiassa asioihin, jotka koskevat häntä ja muita yhteisön jäseniä. Oppilas antaa esimerkin tavasta vaikuttaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää joitakin demokraattisen vaikuttamisen keinoja. Oppilas kuuntelee toisia ja perustelee omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kannan ottamista, sitoutumista enemmistön päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja. Oppilas arvioi omaa ja yhteisönsä toimintaa demokraattisen vaikuttamisen näkökulmasta.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä niihin liittyviä taitoja.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa esimerkkejä kuluttamisesta ja säästämisestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä kestävästä rahankäytöstä ja kulutusvalintojen vaikutuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas arvioi erilaisia tapoja käyttää rahaa ja kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä kertoo, millaisia vaikutuksia hänen kulutuspäätöksillään on muihin ihmisiin ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee yksilön rahankäytön ja kuluttamisen vaikutuksia lähiyhteisöön, ympäristöön ja yhteiskuntaan.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja käyttämään mediaa turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Osallistuminen ja mediataidot

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa esimerkin median turvallisesta käyttämisestä. Oppilas osaa ohjatusti antaa esimerkin median käyttämisestä yhteiskunnallisen toiminnan välineenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä median turvallisesta käyttämisestä ja tunnistaa median käyttöön liittyviä riskejä. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineinä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas pohtii median käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia ja käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi erilaisia median käyttötapoja sekä vaikuttamisen että median turvallisen käytön näkökulmasta.

15.3.10. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3-6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat opintojen aikaista ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää perusteissa määriteltyjä musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 musiikin opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen musiikin opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikin 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien

perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Tavoitealue

Osallisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan yksilöllisen ohjauksen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu musisointiin ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin rakentavasti huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekäkeho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten soittotaitojaanmusisoivan ryhmän jäsenenä.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Äänenkäyttö, laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee äänenkäytön ja soittamisen mahdollisuuksia yksilöllisen ohjauksen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä ja osallistuu yhteislauluun. Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittamista. Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kehittää äänenkäyttöään ja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan sekä osallistuu yhteislauluun ja -soittoon sujuvasti.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia ja taiteen maailmaa musiikkiliikunnallisuuden keinoin.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Musiikkiliikunta

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Musiikin kuuntelu

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja esittää kuulemastaan huomioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja keskustelee havainnoistaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin äänillä leikkien, kokeillen ja improvisoiden sekä säveltäen tai työskentelemällä taiteidenvälisesti. Hän käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan yksilöllisen ohjauksen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosessissa. Oppilas osaa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Tavoitealue

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tarkastelee musiikillisia kokemuksiaan sekä musiikillisen maailman monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Musiikin merkitysten havainnointi

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kertoo musiikillisista havainnoistaan sekä tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kertoo ja esittää näkemyksiä musiikillisista havainnoistaan sekä musiikin esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää perusteltuja näkemyksiä ja osallistuu keskusteluun musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettisiä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Tavoitealue

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja ja osaa musisoida niiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoidessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ja soveltaa opiskeltuja musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Tavoitealue

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas huolehtii musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. Hän tunnistaa musiikin ja ääniympäristön vaikutuksia mielialaan ja hyvinvointiin.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Soitinten ja laitteiden turvallinen käyttö. Lisäksi oppilasta ohjataan pohtimaan ääneen ja musiikkiin liittyviä kokemuksiaan, mutta tätä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas noudattaa kulloinkin annettavia turvallisuusohjeita käyttäessään laitteita ja soittimia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas toimii turvallisuusohjeiden mukaisesti käyttäessään laitteita ja soittimia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti ja huolehtia musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Tavoitealue

Oppimaan oppiminen musiikissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä harjoittelee tavoitteiden asettamista ja edistymisen arviointia yhteismusisoinnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja edistymisen arviointiin yhteismusisoinnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa tavoitteita musiikilliselle osaamiselleen ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

15.3.11. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja

käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkitsemisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla.

Kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 kuvataiteen lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 kuvataiteen

tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen kuvataiteen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Kuvataiteen 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteereissä alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Hän käyttää kuvailmaisun välineitä ja keinoja havaitsemisen apuna.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee ohjatusti havaintoja kokeilemalla jotain kuvallista välinettä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tekee havaintoja käyttämällä joitakin kuvallisia välineitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä useita kuvallisia välineitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja eri aistein ja käyttämällä tarkoituksenmukaisesti kuvallisia välineitä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan toisten kanssa. Hän harjoittelee näkemystensä perustelemista yksin ja ryhmän jäsenenä.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas jakaa ohjatusti jonkin havaintonsa suullisesti tai kirjallisesti. Oppilas harjoittelee havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisessä keskustelussa. Oppilas harjoittelee näkemystensä perustelemista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tuo havaintojaan ja ajatuksiaan aktiivisesti yhteiseen keskusteluun. Oppilas osaa perustella näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun oma-aloitteisesti ja muiden näkemyksiä huomioon ottaen. Oppilas osaa esittää näkemyksiään pääosin selkeästi perustellen.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Hän harjoittelee käyttämään kuvailmaisussaan myös muuta kuin näköaistiin perustuvaa tietoa.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee ohjatusti havaintojaan ja ajatuksiaan kuvailmaisun välineillä ja keinoilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä kuvailmaisun välineitä ja keinoja. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä monipuolisesti kuvailmaisun välineitä ja keinoja. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvailmaisun välineillä ja keinoilla. Oppilas hyödyntää kuvailmaisussaan tavoitteellisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu erilaisiin kuvailmaisun välineisiin ja keinoihin sekä oppii käyttämään niitä monipuolisesti. Hän oppii harjoittelemaan ja kehittämään kuvan tekemisen taitojaan pitkäjänteisesti.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttäminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kokeilee ja harjoittelee erilaisten kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttöä. Oppilas käyttää niistä joitakin tehdessään kuvia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvailmaisussaan. Oppilas kehittää kuvan tekemisen taitojaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja tarkoituksenmukaisesti kuvallisessa tuottamisessaan. Oppilas harjaannuttaa kuvan tekemisen taitojaan pääosin tavoitteellisesti.

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään tavoitteellisesti kuvailmaisuaan yksin ja yhteistyössä.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kuvailmaisun taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee ohjatusti työskentelyä oman tai yhteisen suunnitelman pohjalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee tavoitteiden asettamista yksin tai yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää yksittäisiä kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden suuntaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa asettaa tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan pääasiallisesti tavoitteiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa asettaa johdonmukaisesti tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden mukaisesti.

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin vaikuttamisen keinoa kuvissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee ja käyttää joitakin vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan näkemyksiään kuvissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan näkemyksiään kuvissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia vaikuttamisen keinoja kuvissaan. Oppilas ilmaisee näkemyksiään kuvissaan ja osallistuu niillä keskusteluun.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tarkastelee monipuolisesti erilaisia kuvia. Hän oppii pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kuvien tarkastelu

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tarkastelee ohjatusti kuvia sekä pohtii todellisuuden ja fiktion suhdetta jossakin kuvassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tarkastelee erilaisia kuvia ja huomioi ohjatusti niiden lähtökohtia ja yhteyksiä. Oppilas ilmaisee näkemyksiään todellisuuden ja fiktion suhteesta joissakin kuvissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa kuvissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tarkastella monipuolisesti sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa kuvissa perustellen näkemyksiään.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tarkastelee visuaalisen kulttuurin merkityksiä eri näkökulmista. Hän oppii käyttämään kuvatulkinnan menetelmiä.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kokeilee ja harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä. Oppilas käyttää ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä. Oppilas kertoo kuvista teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas käyttää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti kuvatulkinnan menetelmiä tulkitessaan kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmasta. Oppilas hyödyntää tulkintojaan perustellessaan näkemyksiään kuvista keskusteltaessa.

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin. Hän oppii käyttämään niitä omassa kuvailmaisussaan.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja käyttäminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tutustuu ja kokeilee ohjatusti jotakin kulttuurista kuvailmaisun tapaa tehdessään kuvia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee joitakin kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää erilaisia kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa soveltaa kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Tavoitealue

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjoittelee omien näkemysten esittämistä visuaalisesta kulttuurista ja oppii keskustelemaan siinä ilmenevistä arvoista.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Arvojen tarkasteleminen ja niistä keskusteleminen

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee ohjatusti visuaalisessa kulttuurissa ilmenevien arvojen tarkastelemista ja niistä keskustelemista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee ja tuo keskusteluun joitakin näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee aktiivisesti näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa kantaa visuaalisen kulttuurin arvoista käytävään keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Tavoitealue

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuuriseen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kuvailmaisun valinnat omien näkemysten esittämisessä

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tuo ohjatusti esille jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävän kehityksen näkökulman.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas huomioi joissakin kuvailmaisunsa sisällöissä tai toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomioi kuvailmaisunsa sisällöissä ja toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia. Oppilas kertoo kuvailmaisun valinnoillaan näkemyksistään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas huomioi kuvailmaisunsa sisällöissä ja toimintatavoissa tavoitteellisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia. Hän perustelee näkemyksiään ja ratkaisujaan.

15.3.12. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten

kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa, oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa sekä koko käsityöprosessia koskevaa. Käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan käsityöprosessia kokonaisuudessaan, käsityöhön soveltuvien materiaalien kokeilemista, testaamista, eri materiaalien työstämisen tapoja, taitoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten sisältöalueiden oppimisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa käydään yhdessä läpi oppilaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan tai ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja tarkastella, jolloin oppilaat oppivat asioiden selkeää ja jäsenneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin oppiaineen tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 käsityön opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen käsityön opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin

lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 käsityön lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Käsityön 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Suunnittelu

S3 Kokeilu

S4 Tekeminen

S5 Soveltaminen

S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd]

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin, johon sisältyy oman työn suunnittelu, valmistus ja työskentelynaikainen arviointi. Hän dokumentoi prosessia.

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Suunnittelu

S3 Kokeilu

S4 Tekeminen

S5 Soveltaminen

S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin osat. Oppilas toteuttaa jonkin käsityöprosessin osan opettajan konkreettisesti ohjaamana ja dokumentoi sen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas toteuttaa käsityöprosessin keskeiset osat opettajan ohjaamana. Oppilas dokumentoi joitakin käsityöprosessin vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja dokumentoi sen eri vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin itsenäisesti ja dokumentoi käsityöprosessin vaiheet. Oppilas pohtii omaa työskentelyään.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas suunnittelee ja valmistaa yksin tai ryhmässä käsityötuotteen tai teoksen, jossa toteutuu perustellut, esteettiset ja tekniset ratkaisut.

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Suunnittelu

S3 Kokeilu

S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tuotteen valmistaminen

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas suunnittelee tai valmistaa tuotetta tai teosta opettajan konkreettisesti ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus. Oppilas arvioi ja perustelee tuotteen esteettisiä tai toiminnallisia ratkaisuja.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä ja tuntee erilaisia käsityön materiaaleja. Hän työstää tarkoituksenmukaisesti erilaisia materiaaleja ja valitsee niihin sopivia valmistusmenetelmiä.

Sisältöalueet

S3 Kokeilu

S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistusmenetelmien valinta, yhdistäminen ja työstäminen.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan konkreettisesti ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja nimeää käsityön käsitteistöä ja käyttää käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä monipuolisesti. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää taitavasti eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä soveltaen niitä tarkoituksenmukaisesti.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toimii pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti ja työskentelee työturvallisuusohjeita noudattaen. Hän valitsee ja käyttää työhön sopivaa välineistöä.

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Suunnittelu

S3 Kokeilu

S4 Tekeminen

S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Työskentelytaidot.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee pitkäjänteistä ja turvallista työskentelyä opettajan konkreettisesti ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää työvälineitä opettajan konkreettisesti ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuullisesti ja turvallisesti opettajan ohjaamana. Oppilas harjoittelee tavoitteellista työskentelyä. Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystään sekä toimii pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuuntuntoisesti, pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas huomioi työturvallisuuden omassa ja toisten kanssa työskentelyssä. Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa valita niistä tarkoituksenmukaisimmat.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Suunnittelu

S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa jonkin käsityöprosessin vaiheen aikana opettajan konkreettisesti ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opettajan ohjaamana käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjeistuksen mukaisesti käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää itsenäisesti oman käsityöprosessinsa eri vaiheisiin ja niiden dokumentointiin sopivia tieto- ja viestintäteknologian välineitä.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvostaa omaa ja muiden työtä sekä tarkastelee omaa käsityöprosessiaan ja tarvittaessa muuttaa työskentelyään. Hän antaa vertaispalautetta käsityöprosessista.

Sisältöalueet

S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Oman työn ja käsityöprosessin tarkastelu, vertaispalautteen antaminen.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee oman työn ja käsityöprosessin tarkastelua sekä vertaispalautteen antamista opettajan konkreettisesti ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun sekä vertaispalautteen antamiseen opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu rakentavasti oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun. Oppilas osallistuu tarkoituksenmukaisesti vertaispalautteen antamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tarkastelee realistisesti omaa työtään ja käsityöprosessiaan. Oppilas antaa aktiivisesti rakentavaa vertaispalautetta käsityöprosessista.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tarkastelee kulutus- ja tuotantotapoja monipuolisesti. Hän valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.

Sisältöalueet

S1 Ideointi

S2 Suunnittelu

S3 Kokeilu

S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan konkreettisesti ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas pohtii kulutus- ja tuotantotapoja opettajan ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tarkastelee monipuolisesti kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti ja perustelee valintojaan.

15.3.13. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut liikunnan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä,

joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas toimii liikuntatunneilla satunnaisesti ja valikoiden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas toimii liikuntatunneilla kokeillen erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan opettajan ohjaamana sekä hyödyntää niitä omassa toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan sekä hyödyntää niitä toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas sopeuttaa liikkumistaan ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja havaintojensa mukaan.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan ja kehittämään fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa harjoittaa fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, millä tavalla fyysisiä kunto-ominaisuuksia voi mitata ja osaa harjoittaa joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan, asettaa omia tavoitteita sekä kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Uima- ja pelastautumistaidot

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa uida 10 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa uida 50 m ja hypätä uintisyvyiseen veteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa uida 100 m kahta uintitapaa käyttäen sekä pelastautua vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmaista, miten toimitaan turvallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä opettajan ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Tavoitealue

Sosiaalinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.

Sisältöalueet

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy opettajan ohjaamana toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee valikoimatta kaikkien kanssa sekä toimii useimmiten yhteisesti sovitulla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitealue

Sosiaalinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Sisältöalueet

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmaista reilun pelin periaatteita ja kantaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja pyrkii edistämään sitä.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Itsenäisen työskentelyn taidot

Liikunnan arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmaista, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii yleensä opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

[Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik]

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

15.3.14. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

16. Vuosiluokat 7-9

Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävän elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävän kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

16.1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulleen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan.

Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan

onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoittelemiseen.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tvt:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestävään kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta*: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä.

Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely*: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen*: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäseninä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

16.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle sekä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen
  - toimintatavat siirtymävaiheessa
  - tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 (perusteiden tavoitekuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 7-9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

16.3. Oppiaineet

16.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista

äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman

osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

16.3.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–

9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja

symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toiminta vuorovaikutusitilanteissa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ryhmäviestinnän taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnäs-sään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Esiintymisen taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuuli-joilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoiman omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia teks-tinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessien hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden kehittyminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista moni-muotoisuutta. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

16.3.1.1. Saamen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden saamen kielen taitoa. Oppilaat tutustuvat erilaisiin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde saamenkieliseen kirjallisuuteen, kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan. Oppilaiden arvostus saamen kieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat ymmärtävät saamen kielen aseman ja oman mahdollisuutensa kielen ylläpitäjänä ja edistäjänä.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman

osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja arkielämässä ja toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kuten ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä, yleisön huomioon ottamista, palautteen antamista ja vastaanottamista. Arvioidaan ja kehitetään omia vuorovaikutustaitoja sekä havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Syvennetään draaman toimintamuodoin oppilaiden kykyä käyttää itsensä ilmaisemisessa puheen ja kokonaisilmaisun keinoja. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua teatteriin taidemuotona ja harjoittaa omia esiintymistaitoja.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään lukutaitoa ja tekstien tulkinnan taitoja lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan, tutustumalla eri tekstilajeihin sekä hyödyntämällä tekstin ymmärtämisen strategioita. Tutustutaan monimuotoisiin, erityisesti pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin. Harjoitellaan kriittistä lukutaitoa ja kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta erilaisin kriteerein. Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Opitaan tunnistamaan ja tulkitsemaan saamen kielen kuvallisuutta, metaforia ja symboliikkaa. Tutustutaan muiden alkuperäiskansojen teksteihin ja tulkitaan niitä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Opiskellaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien, pohtivien ja kantaa ottavien tekstien tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä sekä tekstin tuottamisen vaiheita. Tutkitaan monimuotoisten tekstien elementtejä kuten otsikointia, kappalejaon perusteita, erilajisten tekstien tyypillisiä kokonaisrakenteita ja tekstin sidosteisuutta sekä sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä, konventioista ja erilaisista tavoista ilmaista aikaa. Opitaan hyödyntämään opittua tietoa omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja opitaan kielen käsitteitä. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan saamen kielelle tyypillisiin piirteisiin. Tutustutaan saamen kielten kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin ja saamen kielten vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja saamelaiskulttuurin ilmenemismuotoihin sekä tarjotaan mahdollisuuksia myös itse osallistua kulttuurin tuottamiseen. Pohditaan kielen, kulttuurin ja identiteettien välistä suhdetta ja eri kulttuurien heijastumista monimuotoisiin teksteihin. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin sekä yleisen, suomalaisen ja saamelaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan saamelaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja saamelaista nykykirjallisuutta. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan sekä saamenkielisen median hyödyntämiseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Syvennetään ja sovelletaan eri oppiaineiden sanaston ja käsitteistön osaamista muun muassa tutkimalla, tuottamalla ja tulkitsemalla sekä erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntämällä.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja perustelemaan mielipiteitään tarjoamalla monimuotoisia tilaisuuksia vuorovaikutuksen harjoitteluun

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja mielipiteitään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Itsensä ilmaiseminen, mielipiteen ilmaisu ja perustelu

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia eettisesti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa ja monikielisissä vuorovaikutustilanteissa

T2 rohkaista oppilasta kehittämään sosiaalisia taitojaan ohjaamalla monipuoliseen vuorovaikutukseen sekä taitoon antaa ja vastaanottaa palautetta

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitoaan antaa ja vastaanottaa palautetta.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella ja ottaa muut huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa vastaanottaa palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua sekä antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa antaa ja vastaanottaa palautetta tilanteeseen sopivalla tavalla.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan viestintätaitojaan erilaisissa puheviestintäympäristöissä ohjaamalla kulttuurienväliseen dialogiin ja toimimaan monenlaisten ihmisten kanssa erityisesti saamen kielellä

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja monipuolistaa kokonaisilmaisuaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestintätaidot, esiintymisen taidot

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa puhe-esityksen sekä kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa, yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa puhe-esityksen sekä kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää sekä spontaanin että valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

T4 rohkaista oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tekstien erittely ja tulkinta

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

T5 ohjata oppilasta monipuolistamaan tekstimaailmaansa, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia tekstejä, media- ja asiatekstejä ja käyttämään niitä tiedonhankintaan, elämysten saamiseen ja lukuinnon tukemiseen

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan saamenkielisiä kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstitaidot tekstien tulkitsemisessa ja tiedonhankinta

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita erilajisia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan lukutaitoaan ja havaitsemaan sen kehittämistarpeita harjoittelemalla itselleen sopivia luku- ja opiskelustrategioita

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Oman lukutaidon analysointi ja lukustrategiat

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan ja tulkitsemaan kirjallisuutta sekä käyttämään siinä tarvittavia käsitteitä sekä tekemään havaintoja saamelaisten ja muiden alkuperäiskansojen teksteistä ja tulkitsemaan niitä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan ja monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden analysoiminen ja tulkinta

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa fiktion kielen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion kielen ja ilmaisutapojen monitulkintaisuutta.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ja perustelemaan näkemyksiään monimuotoisten tekstien avulla erilaisissa viestintäympäristöissä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstitaidot tekstien tuottamisessa

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan tekstilajien tuntemustaan tarjoamalla tilaisuuksia erityisesti kantaa ottavien, ohjaavien ja pohtivien monimuotoisten tekstien tuottamiseen sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta, tekstien tuottaminen, omien taitojen havainnointi

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

T10 tukea oppilasta sujuvoittamaan kirjoittamistaan ja auttaa häntä valitsemaan kuhunkin tekstilajiin, kohderyhmälle ja tilanteeseen sopiva ilmaisutapa sekä vahvistaa kirjoitetun yleiskielen hallintaa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kirjoittamisen sujuvuus ja kirjoitetun yleiskielen hallinta

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa yksinkertaista tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa tekstiä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tekstiä, joka on helposti ymmärrettävää ja sujuvaa. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti sekä kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Oppilas noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen keskeisiä käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti. Oppilas käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita ja kiinnittää huomiota tekstin tyyliin. Oppilas noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T11 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tuottamaan tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta, innostaa vahvistamaan tiedon hankinnan ja arvioinnin taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä omassa tekstissä tekijänoikeuksia, eettistä verkossa viestimistä ja yksityisyyttä kunnioittaen

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessien hallinta, tiedon hankinta ja eettinen viestintä

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

T12 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja ohjata häntä kiinnostumaan saamen kielen ilmiöistä ja tunnistamaan kielen eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä sekä ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden kehittyminen

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä sekä eri rekisterien ja tyylien eroja. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien eroja. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

T13 ohjata oppilasta tiedostamaan saamelaisuus voimavarana saamelaisen kulttuurin ja kielen monimuotoisuuden kautta sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään ymmärtämällä saamen kielen merkitystä ja juuria

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu saamelaisuuden kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, saamen kielten taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä saamen kieliä. Oppilas osaa nimetä jonkin saamen kielelle tai kielille tyypillisen piirteen. Oppilas osaa kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä keskeisiä saamen kielelle tai kielille tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla saamen kielten monimuotoisuutta ja saamen kielten asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa eritellä saamen kielelle tai kielille tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä saamen kielelle tai kielille tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin. Oppilas osaa pohtia äidinkielen käsitettä ja merkitystä identiteettien rakentumisen kannalta.

T14 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, saamenkieliseen kirjallisuuteen ja mediaan sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan, saamenkieliseen kirjallisuuteen ja mediaan.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa erottaa toisistaan kirjallisuuden päälajeihin kuuluvia tekstejä. Oppilas on lukenut muutaman kaunokirjallisen teoksen, esimerkiksi novelleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä ja nimetä muutaman keskeisen teoksen. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta ja nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen niihin. Oppilas on lukenut itse valitsemiaan teoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia. Oppilas on hankkinut monipuolisia lukukokemuksia kirjallisuuden eri lajeista.

T15 kannustaa oppilasta monipuolistamaan eri oppiaineissa tarvittavaa kielitaitoa sekä hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään saamen kieltä eri tiedonaloille sopivalla tavalla ja oppii hyödyntämään saamen kielen taitoaan kaikessa oppimisessa.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eri tiedonaloilla käytettävän kielen hallinta

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla, miten eri tiedonaloilla tarvitaan erilaista kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joidenkin tiedonalojen yksinkertaista kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää kieltä eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla ja hahmottaa niiden yhteyden arkikieleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kieltä eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla ja eritellä käyttämäänsä kieltä.

T16 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan saamen kielellä ja muilla kielillä tapahtuvassa tiedonhaluisessa, osallistuvassa ja tutkivassa oppimisessa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii etsimään erityisesti saamenkielistä tietoa monipuolisesti eri lähteistä, suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa työskentelyään yksin ja ryhmässä.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen

Saamen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä tietoa tutuista lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan työskentelyään mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä tietoa itselle uusista lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan työskentelyään ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa etsiä tietoa eri lähteistä sekä pystyy itsenäisesti suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä tietoa itsenäisesti luotettavista ja monipuolisista lähteistä sekä pystyy aktiivisesti suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

16.3.1.1. Romanikieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden romanikielen taitoa. Oppilaat tutustuvat erilaisiin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde romanikieliseen kirjallisuuteen, kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan. Oppilaiden arvostus romanikieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat ymmärtävät romanikielen aseman ja oman mahdollisuutensa kielen ylläpitäjänä ja edistäjänä.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. **Äidinkielen** oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. **Äidinkielen ja kirjallisuuden** opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan

myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja arkielämässä ja toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä, yleisön huomioon ottamista, palautteen antamista ja sen vastaanottamista. Arvioidaan ja kehitetään omia

vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja. Tarjotaan mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen draaman keinoin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään lukutaitoa ja tekstien tulkinnan taitoja lukemalla ja tutkimalla monimuotoisia tekstejä. Tutustutaan erityisesti kantaa ottaviin, ohjaaviin ja pohtiviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin. Eläydytään luettuun, pohditaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Harjoitellaan tekstien analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, kantaa ottavia, ohjaavia ja pohtivia tekstejä. Opiskellaan tekstin tuottamisen vaiheita. Tutkitaan monimuotoisten tekstien elementtejä kuten otsikointia, kappalejaon perusteita ja erilajisten tekstien tyypillisiä kokonaisrakenteita. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun romanikielen piirteistä. Hyödynnetään opittua tietoa omien tekstien tuottamisessa ja muokkaamisessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan niiden käyttöä omia tekstejä tuotettaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja opitaan kielen käsitteitä. Tutustutaan Suomen romanikielen uhanalaisuuteen ja kielen sukulaisuussuhteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja romanikulttuurin ilmenemismuotoihin sekä tarjotaan mahdollisuuksia myös itse osallistua kulttuurin tuottamiseen. Pohditaan kielten, kulttuurien ja identiteettien välistä suhdetta. Kannustetaan aktiiviseen lukuharrastukseen ja tutustutaan romanikieliseen mediaan.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja mielipiteitään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Viestintä vuorovaikutustilanteissa

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia eettisesti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa ja monikielisissä vuorovaikutustilanteissa.

T2 ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, kehittämään ilmaisuaan sekä kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitoaan antaa ja vastaanottaa palautetta.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella ja ottaa muut huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa vastaanottaa palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua sekä antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa antaa ja vastaanottaa palautetta tilanteeseen sopivalla tavalla.

T3 kannustaa oppilasta monipuolistamaan vuorovaikutus- ja esiintymistaitojaan erilaisissa ympäristöissä ja rohkaista häntä käyttämään romanikieltä eri-ikäisten kanssa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja monipuolistaa kokonaisilmaisuaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kokonaisilmaisu ja esiintymisen taidot

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen itse valmistelemansa puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi mutta yksipuolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa, yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa puhe-esityksen sekä kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää sekä spontaanin että valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

T4 rohkaista oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien erittely ja tulkinta

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

T5 ohjata oppilasta käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia tekstejä tiedonhankintaan, elämysten saamiseksi ja lukuinnon tukemiseksi

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstimaailman monipuolistaminen ja tiedonhankinta

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan lukutaitoaan ja havaitsemaan sen kehittämistarpeita harjoittelemalla itselleen sopivia luku- ja opiskelustrategioita

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Oman lukutaidon analysointi ja lukustrategiat.

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

T7 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ja perustelemaan näkemyksiään monimuotoisten tekstien avulla erilaisissa viestintäympäristöissä

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstitaidot tekstien tuottamisessa

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T8 tukea oppilasta laajentamaan tekstilajien tuntemustaan, sujuvoittamaan kirjoittamistaan sekä auttaa häntä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta ja tekstin tuottaminen sekä omien taitojen havainnointi

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

T9 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tuottamaan tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta, innostaa vahvistamaan tiedon hankinnan ja arvioinnin taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä omassa tekstissä tekijänoikeuksia, eettistä verkossa viestimistä ja yksityisyyttä kunnioittaen

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstin tuottamisen prosessien hallinta, tiedon hankinta ja eettinen viestintä

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

T10 ohjata oppilasta syventämään tietouttaan romanikielen piirteistä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Romanikielen piirteiden hallinta

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä sekä eri rekisterien ja tyylien eroja. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien eroja. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

T11 ohjata oppilasta tiedostamaan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitys ja tukea häntä kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu romanikielen ja -kulttuurin monimuotoisuuteen, romanikielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkityksen hahmottaminen

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin Suomen romanikielelle tyypillisen piirteen. Oppilas osaa kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä keskeisiä Suomen romanikielelle tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla romanikielen monimuotoisuutta ja sen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa eritellä Suomen romanikielelle tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä Suomen romanikielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin. Oppilas osaa nimetä eri maissa puhuttuja romanimurteita. Oppilas osaa pohtia äidinkielen käsitettä ja merkitystä identiteettien rakentumisen kannalta.

16.3.1.1. Viittomakieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden viittomakielen taitoa. Oppilaat tutustuvat erilaisiin viitottuihin ja muihin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde viittomakieliseen kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan ja hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan. Oppilaiden arvostus viittomakieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat ymmärtävät viittomakielen aseman vähemmistökielenä ja vastuunsa kielen säilymisessä.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitojaan ja viestintätapaa sekä havaitsemaan niiden kehittämiskohteita. Harjoitellaan improvisaation perusasioita ja syvennetään draaman toimintamuodoin kykyä käyttää itsensä ilmaisemisessa viittomisen ja kokonaisilmaisun keinoja. Harjoitellaan toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä kiinnittäen huomiota viittomisen selkeyteen, ymmärrettävyyteen ja viittomistoon. Harjoitellaan yleisön huomioon ottamista valmistellussa esityksessä sekä palautteen antamista vastaanottamista. Syvennetään monimuotoisia ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja asioiden yhteyksien huomaamiseen liittyviä taitoja sekä harjoitellaan lukemaan ympäristön moninaisia kulttuurisia viestejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tunnistetaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä sekä arvioidaan tiedon pätevyyttä ja luotettavuutta. Tutkitaan kiinteiden ja produktiivisten viittomien sekä viittomakielisten idiomien merkityksiä. Harjoitellaan analysoimaan viittomakielen rakenteita, viittomien taipumista ja viittomien merkityksiä. Tarkastellaan viittoman rakenteeseen ja viittomakielen kieliopillisiin prosesseihin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä. Laajennetaan tekstien käyttötaitoja tutkimalla painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä, kuten verkkosivustoja ja viranomaistekstejä.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan eri tekstilajeille ominaisia kielen piirteitä ja argumentointia. Harjoitellaan tekstin rakennetta: aloitusta, juonen kehittelyä ja lopetusta. Vakiinnutetaan oman tuotoksen luomisprosessia: ideointia, suunnittelua, luonnostelua, viimeistelyä, viittomista ja palautetta. Tuotetaan monipuolisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä ja hyödynnetään kielen kuvallisuutta omissa esityksissä ja esitelmissä sekä tutustutaan viittomakielen merkintätapoihin.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tarkastellaan suomalaisen viittomakielen viittomistoa sekä tiedostetaan eri viittomien merkityssisällöt ja käyttötarkoitukset eri kielenkäyttöyhteyksissä. Aktivoidaan oppilasta vertailemaan suomalaista viittomakieltä muihin viittomakieliin sekä puhuttuihin kieliin. Tutustutaan viittomakielen eri käyttäjäryhmiin esimerkiksi kuurosokeisiin ja kuuroutuneisiin ja heidän kommunikaationsa erityispiirteisiin. Tutustutaan suomalaisen viittomakielen ja kuurojen kulttuurin historiaan ja nykytilanteeseen sekä järjestötoimintaan ja kansainväliseen yhteistyöhön tehden myös kulttuurikäyntejä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Harjoitellaan viittomakielen sanakirjojen käyttöä. Tutustutaan synonymiaan, homonymiaan, polysemiaan, kielen kuvallisuuteen, viittomien syntyyn, johtamiseen ja muuttumiseen.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään kykyään selviytyä erilaisista vuorovaikutustilanteista mielipiteitä esittäen ja hyödyntäen toisten näkemyksiä sekä kykyään antaa ja vastaanottaa palautetta opastamalla häntä vastuullisuuteen eri kielenkäyttötilanteissa ja ohjaten tunnistamaan kielen kautta välittyviä arvoja ja asenteita

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja mielipiteitään viittomakielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa vastaanottaa palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia eettisesti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa ja monikielisissä vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa antaa ja vastaanottaa palautetta tilanteeseen sopivalla tavalla.

T2 tarjota oppilaalle tilaisuuksia eritellä, ottaa kantaa ja suostutella sekä rohkaista häntä syventämään ymmärrystään viestijänä kannustaen häntä ilmaisemaan itseään, osallistumaan ja vaikuttamaan myös erilaisia välineitä käyttäen

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja monipuolistaa kokonaisilmaisuaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän keinojen hallinta ja viestijänä toimiminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen itse valmistelemansa esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa, yksinkertaisen esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää itse valmistelemansa esityksen sekä kohdentaa sen vastaanottajilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää sekä spontaanin että valmistellun esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan vastaanottajien ja tavoitteen mukaan.

T3 rohkaista oppilasta tarkkailemaan monimuotoisia esityksiä ja esitelmiä erittelevästi, tulkitsevasti ja kriittisesti auttaen häntä huomaamaan omien tulkintataitojensa kehittämistarpeet

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja monimuotoisista viitotuista teksteistä ja esityksistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tulkinnan taidot ja niiden arviointi

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia viitotuista teksteistä ja esityksistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa viitotun tekstin ja esityksen pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä viitotun tekstin ja esityksen tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia viitotun tekstin ja esityksen rakentamia merkityksiä ja arvioida viitotun tekstin ja esityksen vaikutuksia.

T4 innostaa oppilasta toimimaan kertovien, kuvaavien ja kantaa ottavien lisäksi myös ohjaavien ja pohtivien tekstien parissa, keskustelemaan niistä ja jakamaan kokemuksia viestintäympäristöissä eri tavoin

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan viittomakielisiä kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Erilaisten tekstien parissa toimiminen ja kokemusten jakaminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita erilajisia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T5 ohjata oppilasta käyttämään yhtä yleisimmin käytössä olevaa viittomakielen merkintätapaa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Viittomakielen merkintätavan hallinta

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla viittomakielen merkintätavan mukaisia yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa viittomakielen merkintätavan mukaisia eri tyyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti tavoitteen mukaisia tekstejä, joissa käyttää viittomakielen merkintätapaa. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia viittomakielen merkintätavan mukaisia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T6 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuaan ja syventämään tietoaan viittomakielen rakenteista, viittoman muodostumisesta ja ilmaisutavoista

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa viittomakielisen ilmaisun ja tekstin tuottamisen prosessejaan.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viittomakielinen ilmaisu

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa yksinkertaista tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa tekstiä ja kiinnittää huomiota viittomakielen yksinkertaisiin rakennepiirteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tekstiä, joka on helposti ymmärrettävää ja sujuvaa. Oppilas tuntee viittomakielen yleisimmät rakennepiirteet ja viittoman muodostumisen sekä noudattaa pääosin viittomakielen merkintätavan keskeisiä käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää viittomakielen erilaisia ilmaisutapoja monipuolisesti. Oppilas käyttää monipuolisia viittomakielen lauseeseen liittyviä ilmiöitä ja kiinnittää huomiota tekstin tyyliin.

T7 kannustaa oppilasta vakiinnuttamaan yksin ja yhteisöllisesti tehtävien monimuotoisten tekstien tuottamisen prosesseja erilaisissa viestintäympäristöissä ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä tekijänoikeuksia ja eettistä viestintää kunnioittaen

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottaminen ja sen prosessin hallinta, eettinen viestintä

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

T8 ohjata oppilasta syventämään tietouttaan kielen ilmiöistä, tunnistamaan kielen rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden kehittyminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia viitotun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä sekä eri rekisterien ja tyylien eroja. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien eroja. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

T9 ohjata oppilasta tutustumaan suomalaisen viittomakielen kulttuuriseen ja kielelliseen monimuotoisuuteen ja ohjata häntä näkemään se voimavarana sekä auttaa oppilasta pohtimaan viittomakielen merkitystä ja asemaa ja ymmärtämään sen historiaa tukien oppilasta viittomakielisen ja kulttuurisen identiteetin muodostamisessa

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tutustuu viittomakieliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, viittomakielen ja kuurojen kulttuurin historiaan ja nykytilanteeseen sekä pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Viittomakielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomessa käytetyt viittomakielet. Oppilas osaa nimetä jonkin viittomakielelle tyypillisen piirteen. Oppilas osaa kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä keskeisiä viittomakielelle tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla viittomakielten monimuotoisuutta ja niiden asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa eritellä viittomakielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla puhutun ja viitotun kielen eroja. Oppilas osaa pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä viittomakielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin. Oppilas osaa pohtia äidinkielen käsitettä ja merkitystä identiteettien rakentumisen kannalta.

T10 rohkaista oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, tutustumaan kulttuurin eri muotoihin ja instituutioihin sekä auttaa häntä pohtimaan kielen ja kulttuurin merkitystä sekä omassa elämässään että yhteiskunnassa

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas avartaa kulttuurinäkemystään tutustumalla kulttuurin eri muotoihin ja instituutioihin. Oppilas perehtyy viittomakieliseen kulttuuriin, viittomakielen eri käyttäjäryhmiin ja erilaisiin kommunikaatiomenetelmiin.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kulttuurin ja sen eri muotojen tuntemus

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa erottaa toisistaan kulttuurin eri muotoja ja tuntee jonkin kulttuuri-institution nimeltä. Oppilas osaa nimetä jonkin viittomakielen käyttäjäryhmän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten eri kulttuurimuodot liittyvät eri kulttuuri-instituutioihin. Oppilas osaa nimetä viittomakielen käyttäjien eri ryhmät.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja tuntee tärkeimmät kulttuuri-instituutiot. Oppilas osaa kuvailla viittomakielen käyttäjien ryhmiä ja erilaisia kommunikaatiomenetelmiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida kulttuurin monimuotoisuutta yhteiskunnassa ja omassa elämässään. Oppilas osaa analysoida viittomakielen käyttäjäryhmien tilannetta yhteiskunnassa.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuus vakiinnuttaa taitoaan käyttää tulkkipalveluja ja toimia yhteistyössä viittomakielen tulkin kanssa erilaisissa asioimis-, opiskelu- ja kulttuuritilanteissa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tilaamaan tulkkauksen ja toimimaan tulkin kanssa erilaisissa tilanteissa

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tulkkauksen käyttötaidot

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää tulkkauspalveluja ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää tulkkauspalveluja ja tuntee yksinkertaiset tulkkauskäytänteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tilata tulkkauksen itsenäisesti ja toimia tulkin kanssa tavanomaisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa sekä tulkkaustoiminnan periaatteet ja käytänteet ja huomioi ne omassa toiminnassaan.

T12 ohjata oppilasta laajentamaan tekstimaailmaansa kohti jatko-opintoja ja yhteiskunnan kannalta keskeisiä tekstejä sekä kehittämään eri tiedonalojen kielen hallintaa

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii etsimään erityisesti viitottua tietoa monipuolisesti eri lähteistä, suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa työskentelyään yksin ja ryhmässä. Oppilas oppii käyttämään viittomakielen sanakirjaa, tutustuu viittomien kehitykseen ja laajentaa eri tiedonalojen viittomistoaan.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstimaailman laajentaminen, eri tiedonalojen kielen hallinta

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä tietoa tutuista lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan työskentelyään mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa etsiä tietoa itselle uusista lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan työskentelyään ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa etsiä tietoa eri lähteistä sekä pystyy itsenäisesti suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa etsiä tietoa itsenäisesti luotettavista ja monipuolisista lähteistä sekä pystyy aktiivisesti suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

16.3.1.1. Muu oppilaan äidinkieli

16.3.1.1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja

tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja

muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutussuhteen rakentaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa

Suomi toisena kielenä ja kirjalisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Tavoitealue

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.

Sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Esiintymistaidot

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Tavoitealue

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.

Sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Tavoitealue

Tekstien tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Sisältöalueet

S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kirjoitetun kielen hallinta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden kehittyminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Tavoitealue

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.

Sisältöalueet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Oman kielenoppimisen kehittäminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Abstraktin kielen rakentuminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Tavoitealue

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.

Sisältöalueet

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

16.3.1.1. Suomi saamenkielisille

16.3.1.1. Suomi viittomakielisille

16.3.1.1. Svenska för samisktalande

16.3.1.1. Svenska för teckenspråkiga

16.3.1.1. Svenska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 är det speciella uppdraget för undervisningen att stödja eleverna i att utveckla allt mer mångsidig kompetens i att lära sig och kommunicera och att utveckla en bredare kompetens i multilitteracitet. Eleverna utvecklar och breddar sin språkliga medvetenhet, sin textvärld och sin kulturella kompetens. Inom undervisningen handleder man eleverna att anpassa sitt språkbruk till situationen och att uttrycka sig och kommunicera i olika kontexter. Även språkliga och kommunikativa färdigheter som behövs i de fortsatta studierna och i arbetslivet ligger i fokus. Inom litteraturundervisningen sporrar man eleverna till mångsidiga läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk,

historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 7–9

I1 Att kommunicera

Eleverna stärker sina färdigheter i att fungera i olika slag av kommunikationssituationer, även utanför skolan. De ökar sin medvetenhet om betydelsen av sina egna och andras kommunikativa val. De tränar sig i att lyssna och tala genom att utbyta idéer, argumentera, förhandla och lösa problem, övar sig i att motivera sina åsikter och analysera sina styrkor och utvecklingsområden som kommunikatörer. De bekantar sig också med teatern som konstform och med teaterns uttrycksmedel genom dramaövningar. Eleverna får övning i att använda olika retoriska medel då de kommunicerar. De övar sig i att hålla förberedda muntliga anföranden och presentationer och att åskådliggöra det de vill kommunicera. De övar sig även att utvärdera sina egna kommunikativa färdigheter och analysera vilka färdigheter som bör utvecklas.

I2 Att tolka texter

Elevernas texttolkningsförmåga fördjupas genom att de läser, analyserar och tolkar fiktiva texter och faktatexter i olika former: litteratur, faktatexter och texter i tryckta, elektroniska och audiovisuella medier. De funderar över texters olika syften och mottagare och får öva sig att ställa frågor till de texter de arbetar med. Eleverna fördjupar sin läsförståelse genom att förutspå en texts innehåll, sammanfatta det centrala i en text, dra slutsatser och formulera frågor utifrån en text, omformulera texter och ställa ny information i relation till sin tidigare kunskap. De iakttar även sin egen läsutveckling. Eleverna bekantar sig också med olika slag av förklarande och argumenterande texter och de språkliga drag som är utmärkande för dessa textgenrer. Eleverna ska kunna skilja mellan åsikter och fakta, referat och argumentation, peka på förhållanden mellan företeelser och hur man uttrycker t.ex. förhållningssätt och affektivitet. De reflekterar över texters syfte och målgrupp och ställer läsarkritiska frågor till texterna. Då eleverna läser litteratur reflekterar de över sina egna livserfarenheter i relation till det de läst och analyserar sina läsupplevelser. De vidgar sitt läsande från ungdomslitteratur till allmän litteratur, både fiktion och fakta. De analyserar även texter som kombinerar bild, ljud och text och uttryckssätten i sådana texter. De övar sig att analysera och tolka litteratur och lär sig använda nya begrepp för detta. De lär sig om symboler och bildspråk och fördjupar sin kännedom om berättarteknik. De bekantar sig med informationssökningens olika faser, med olika informationskällor och hur man bedömer tillförlitligheten hos olika källor.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former: språkliga, visuella, audiovisuella och webbtexter. De övar sig att producera texter steg för steg och att ge och ta emot respons i olika skeden av textproduktionsprocessen. De övar sig i att avgöra syftet med olika texter och att använda kriterier för att bedöma texter. Eleverna studerar textuella, språkliga och visuella drag som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och utnyttjar denna kunskap då de producerar egna texter. De lär sig anpassa textinnehållet och språket i sina texter för olika syften och målgrupper och att ta emot och ge respons under olika faser av textproduktionen. Eleverna undersöker olika element i skriftspråket och de övar sig i att dra nytta av denna kunskap då de producerar egna texter. Eleverna fördjupar även sina kunskaper om standardskriftspråket. De lär sig identifiera stycken, menings- och satsstrukturer, att undersöka olika sätt att uttrycka förhållanden mellan företeelser samt att känna igen olika register och stildrag. De undersöker olika tidsformer och laborerar med dessa i sina egna texter. De bekantar sig med förkortningar, främmande ord och sifferuttryck och lär sig använda alla dessa kännetecken då de skapar egna texter. Eleverna förbättrar sin förmåga att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, göra sammandrag och anteckningar och att använda källor och källhänvisningar i sina egna texter och de lär sig även om upphovsrätt och etisk webbkommunikation.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna använder och analyserar på mer avancerad nivå språkliga strukturer, de nordiska grannspråken, kulturella fenomen samt litteratur inom många olika genrer och medier i en

mångkulturell omvärld. Eleverna tolkar texter och deras språkliga uppbyggnad, betydelser och syften och använder gängse begrepp för att diskutera språkliga drag och sociokulturella fenomen. Eleverna fördjupar sina kunskaper om det skrivna standardspråket, olika stilnivåer och svenska språkets satsbyggnad med fokus på ordföljd, struktur, sats, satsdelar och mening. De svenska språkdragen analyseras även genom kontrastiv jämförelse med andra språk. Eleverna bekantar sig med det svenska språkets utveckling och historia, med språkbruket i Finland och Norden och regionala varianter i svenskan i Finland. De undersöker hur olika språk påverkar varandras ordförråd och namnskick. Eleverna bekantar sig med kulturbegreppet och med olika former av kultur såsom folklore, film, teater, muntlig tradition och olika slag av mediekultur. De vidgar sin kultursfär till hela Finland, Sverige och det övriga Norden och även till andra länder och kulturer i världen. Eleverna diskuterar etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och i olika språksituationer. De bekantar sig med olika skeden inom finlandssvensk, annan finländsk och svensk litteratur, med ungdomsböcker och klassiska och moderna verk samt faktaböcker. Eleverna övar sig även i att analysera och tolka litteratur, de laborerar med litteraturens huvudgenrer, några undergenrer och stilriktningar och blir vana att använda sig av textanalytiska begrepp. Eleverna uppmuntras att använda bibliotekstjänster både aktivt och mångsidigt.

Opetuksen tavoitteet

M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven utvecklar sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att agera i kommunikationssituationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan agera i en välbekant grupp och i vardagliga kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan agera ändamålsenligt i grupper och sedvanliga kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan agera konstruktivt i många slags grupper, också i krävande kommunikationssituationer.

M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven breddar sin förmåga att kommunicera i grupp och utvecklar sin förmåga att motivera sina synpunkter.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att kommunicera i grupp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan lyssna på andra och deltar i samtalet. Eleven kan uttrycka sin åsikt samt ge någon slags motivering till den.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan ta hänsyn till andras synpunkter i den egna kommunikationen. Eleven kan uttrycka sin åsikt sakligt och presentera enkla motiveringar till den.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan föra diskussionen vidare i sina egna inlägg. Eleven kan uttrycka sina åsikter klart och motivera dem tämligen mångsidigt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan tolka andras inlägg och syftet med dem, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situationen. Eleven kan uttrycka sin åsikt på ett för situationen ändamålsenligt sätt och motivera den övertygande.

M3 handleda eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven breddar sina färdigheter att uttrycka sig i olika kommunikationssituationer och vid uppträdanden inför publik.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att framträda

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan framföra ett förberett anförande och anpassa det till sina åhörare. Eleven kan uttrycka sig på ett för situationen ändamålsenligt sätt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig mångsidigt och anpassa sin kommunikation enligt åhörare och syfte.

M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsområde i sin kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor och utvecklingsområden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan redogöra för sina kommunikativa färdigheter, beskriva sina styrkor och utvecklingsområden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan utvärdera sina kommunikativa färdigheter och styrkor och reflektera över hur de kan utvecklas.

M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att förstå texter och identifiera egna styrkor och utvecklingsområden

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text. Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsbehov som berör läsning hos sig själv.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan använda sig av några lässtrategier. Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen. Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och svagheter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier. Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.

M6 att erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Multilitteracitet och förmåga att bredda sin textvärld

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan välja, använda och läsa olika slag av texter men håller sig främst till välbekanta textgenrer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika textgenrer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också för hen själv nya typer av texter.

M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet och öva sin förmåga att göra iakttagelser i texter och att tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig analytisk och kritisk läsfärdighet, lär sig att göra iakttagelser om fakta- och medietexter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att analysera och tolka fakta- och medietexter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor. Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel textgenre.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den. Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga textgenrer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse. Eleven kan redogöra för typiska drag för textgenrer och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens påverkan. Eleven kan analysera typiska drag för textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.

M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att bedöma flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att bedöma flera olika källor för att få information och använda informationen på ett ändamålsenligt sätt.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Färdigheter i informationssökning och källkritik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan söka enskild information i givna källor. Eleven kan nämna några drag som utmärker en tillförlitlig källa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan använda självklara källor för att söka information. Eleven kan beskriva källans tillförlitlighet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva de centrala delarna i informationssökning, söka olika källor och hitta information i dem. Eleven kan bedöma tillförlitligheten och ändamålsenligheten i olika källor.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan agera i informationssökningens olika processer. Eleven kan använda mångsidiga källor och söka information i dem på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan reflektera över faktorer som anknyter till källornas tillförlitlighet och informationens ändamålsenlighet samt motivera sina val av källor.

M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av visuell, audiovisuell, och skriven text och dela med sig av dem samt fördjupa elevens förståelse av särdrag inom fiktionen

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven bekantar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina erfarenheter av visuell, audiovisuell och skriven text och delar med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av särdrag inom fiktionen.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att analysera och tolka fiktiva texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om särdrag inom fiktionen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former. Eleven kan använda några centrala begrepp och identifiera särdrag och berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan tolka fiktiva texter och reflektera över deras mångtydighet.

M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt stödja eleven i att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att producera texter, också multimodala, och utveckla färdigheterna som textproducent

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan på ett kreativt sätt producera texter enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.

M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt diskuterande och ställningstagande texter, även i multimediala miljöer, och hjälpa eleven att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att behärska textgenrer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem.

M12 handleda eleven i att utveckla sina textproduktionsprocesser och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och producerar text tillsammans med andra, stärker sin förmåga att ge och ta emot respons samt utvärderar sig själv som textproducent.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Förmåga att behärska textproduktionsprocesser

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan samla idéer och producera text enligt modell eller med hjälp av stödfrågor. Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons och ta emot respons.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan planera och producera text både individuellt och i grupp. Eleven kan ge respons och slumpmässigt utnyttja den respons hen får i sin egen textproduktion.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan bearbeta textens struktur och språkdräkt utgående från respons. Eleven kan ge konstruktiv respons åt andra och i olika skeden av textproduktionsprocessen utnyttja den respons hen själv får.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan självständigt och mångsidigt bearbeta textens uttryck och struktur. Eleven kan ge respons som främjar textbearbetning och tillämpa den respons hen får i utvecklingen av den egna textproduktionsfärdigheten.

M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens för att producera text samt fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, och stärka elevens kompetens i standardspråket genom att öka hens kunskap om skriftspråkets konventioner

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven utvecklar och stärker sin skrivfärdighet både för hand och med hjälp av digitala verktyg och fördjupar sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform. Eleven stärker sin kompetens i standardspråket.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Förmåga att producera begriplig text och behärska skriftspråkets konventioner

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan producera enkel text vars budskap man förstår. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt i huvudsak skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan producera text som i huvudsak är lätt att förstå. Eleven kan strukturera sin text i stycken och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad samt följa flera av standardspråkets skriftspråks normer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt i huvudsak följa standardspråkets skriftspråksnormer i sin textproduktion och -bearbetning. Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt och använda mångsidiga menings- och satsbyggnader och fästa uppmärksamhet vid textens uttryckssätt samt följa standardspråkets skriftspråksnormer.

M14 handleda eleven att utveckla sin förmåga att hantera information och tillämpa sina kunskaper och att använda sig av flera olika källor och göra källhänvisningar i sin egen text, samt vägleda eleven att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven använder sig av flera olika källor samt behärskar källhänvisningsteknik. Eleven tränar sin förmåga att respektera personlig integritet och följa upphovsrättsliga normer i olika miljöer.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att presentera och använda information samt etisk kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter. Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.

M15 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla språklig medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standardspråk.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text. Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.

M16 sporra eleven att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och hjälpa eleven att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse i sitt eget liv samt ge eleven möjlighet att både själv ta del av och dela med sig av läs- och andra kulturupplevelser

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven vidgar sin litteraturkunskap, lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer**.**

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Litteraturkunskap och läsintresse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan nämna litterära huvudgenrer. Eleven har läst några skönlitterära verk, till exempel noveller.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan beskriva typiska drag för litterära huvudgenrer. Eleven kan ge exempel på verk som hör till huvudgenrerna. Eleven har läst en del av de verk som man läsårsvis kommit överens om.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen. Eleven kan nämna litteraturens olika skeden och kan koppla några verk och författare till dessa. Eleven har läst de verk som man läsårsvis kommit överens om.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan analysera mångfalden inom skönlitteraturen som en del av kulturen. Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt centrala stildrag och nämna centrala författare och verk som hör till dessa skeden. Eleven har mångsidig kunskap om litteratur.

M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålets betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär känna den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven lär känna det svenska språket, dess historia och utveckling samt de nordiska grannspråken och nordisk kultur. Eleven reflekterar över det egna modersmålets betydelse och sin språkliga och kulturella identitet.

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att reflektera över betydelsen av språk och språkets ställning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan nämna språk som talas i Finland samt något grannspråk till svenskan. Eleven kan nämna något drag som är typiskt för svenskan, berätta om sin språkliga vardag och modersmålets betydelse för hen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan beskriva svenska språkets ställning bland andra språk. Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det svenska språket och beskriva de nordiska grannspråken och kulturen. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska språket och placera det i en nordisk kulturell kontext. Eleven kan reflektera över modersmålets betydelse för identiteter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska språket i relation till andra språk och förstår betydelsen av de språkliga och kulturella banden till övriga Norden. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.

16.3.1.1. Svenska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 är det särskilda målet för undervisningen att befästa och bredda elevernas färdigheter i svenska, lärstrategier, förmåga att kommunicera samt multilitteracitet. Undervisingen tar fasta på elevernas språkfärdigheter och styrkor. Elevernas språkkunskaper, textrepertoar

och kulturkännedom vidgas. Undervisningen utvecklar elevernas färdigheter för fortsatta studier, samhället och arbetslivet. I litteraturundervisningen uppmuntras eleverna att läsa mångsidigt och analytiskt samt att få läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk, historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och

kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 7–9

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. De enskilda innehållsområdena ska användas för att bilda helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna tränar formella kommunikationssituationer, att argumentera, kommentera, referera samt att hålla och åskådliggöra en muntlig presentation. Eleverna tränar sina färdigheter att arbeta genom att diskutera olika ämnen och texter. Eleverna undersöker och använder språket i olika funktioner och situationer och övar samtidigt etablerade fraser och uttryck, familjära och formella uttryck, modalitet, hur man uttrycker sin åsikt kraftigt och mera dämpat, samt sammanfattar och hänvisar till någon annans tal. Eleverna övar sig att lyssna och förhålla sig kritiskt till det hörda och att använda det hörda som modell för sin egen kommunikation. Eleverna tränar förmågan att uttrycka sig genom tal och helhetsgestaltning (med medel som är kopplade till kropp, ljud, tid och rum). Eleverna tränar att hålla förberedda muntliga presentationer.

I2 Att tolka texter

Eleverna fördjupar sig i att läsa mångsidigt och analysera texter som är viktiga med tanke på studier, samhälle och kultur. Texterna läses med fokus på värderingar, ideologier och påverkningsmedel (hur tolkningen påverkas av perspektiv, meningsstruktur, benämningar på personer och företeelser, språkliga bilder och ironi). Undervisningen befäster elevernas förmåga att tillämpa lässtrategier dynamiskt och vidgar elevernas ord- och begreppsförråd. Eleverna tränar att analysera i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter med fokus på språkliga drag samt att känna igen litterära stilriktningar i texter. Eleverna övar att analysera egna och andras texter samt att ge och ta emot respons.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter och vidgar samtidigt sin repertoar av textgenrer. Eleven handleds att göra mångsidigt bruk av ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer (bl.a. strukturer som koncentrerar formuleringen) i sina texter. Undervisningen stärker behärskningen av skrivprocessens olika faser och bruket av olika informationskällor. Eleverna tränar olika stilarter och register samt olika sätt att uttrycka person och tid på ett konsekvent sätt i en text. Eleverna lär sig att välja lämpliga uttryckssätt för olika texter.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker texter och reflekterar över språkets betydelser och strukturer (satsdelar, ordböjning) samt hur språkliga val påverkar hur en text tas emot. Eleverna jämför det svenska språket med andra bekanta språk och undersöker hur olika språk påverkar varandra. Eleverna bekantar sig med språksituationen i Finland och med de centrala skedena i svenska språkets utveckling. Eleverna bekantar sig med litteratur, film, teater och mediekultur. Elevernas förståelse av den kulturella mångfalden stöds genom att kulturella upplevelser från olika tider och olika håll i världen jämförs. Eleverna undersöker mediernas funktion i det egna livet och i samhället kritiskt.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Undervisningen stödjer elevernas förmåga att läsa, skriva, lyssna på och tala texter inom olika kunskapsområden. Eleverna jämför hur språk används i vardagen och inom olika kunskapsområden. Undervisningen stärker elevernas förmåga att använda digitala verktyg för att söka information, lära sig och utvärdera sitt lärande. Undervisningen fördjupar elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål samt andra bekanta språk som stöd för allt lärande.

Opetuksen tavoitteet

M1 uppmuntra eleven att utveckla sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i samhället

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven utvecklar sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i samhället.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Att utveckla kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven deltar i förutsebara kommunikationssituationer genom att lyssna aktivt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven deltar muntligt och på ett konstruktivt sätt i kommunikationssituationer i skolan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven främjar med sitt agerande en lyckad kommunikationssituation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven tar initiativ i olika kommunikationssituationer och anpassar sitt tal enligt situationen.

M2 handleda eleven att fördjupa förmågan att förstå formellt tal, den muntliga kommunikationen i undervisningen och talade medietexter

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven fördjupar sin förmåga att förstå formellt tal, den muntliga kommunikationen i undervisningen och talade medietexter.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att förstå i kommunikationssituationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven förstår talade texter på vardagligt språk som åskådliggörs tydligt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven förstår talade texter på vardagligt språk och tar reda på deras betydelse tillsammans med de andra.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven förstår huvuddragen i muntliga kommunikationen i undervisningen och i talade medietexter som behandlar teman som är bekanta för eleven.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven urskiljer den väsentliga informationen i den muntliga kommunikationen i undervisningen och i talade medietexter samt utvärderar vad hen har hört. Eleven kan ta emot information i formella talsituationer.

M3 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att uppträda och uttrycka sig målmedvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttryckssätt

Tavoitealue

Att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven utvecklar sin förmåga att uppträda och uttrycka sig målmedvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttryckssätt.

Sisältöalueet

I1 Att kommunicera

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Förmåga att uppträda

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven uttrycker sig själv i olika vardagliga situationer eller berättar om något ämne som intresserar hen på det sätt som hens språkkunskaper ger möjlighet till. Eleven kompletterar sin språkfärdighet med andra uttryckssätt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven förbereder och håller ett anförande eller en muntlig presentation om ett tema som ligger nära hen själv. Eleven uttrycker sig förståeligt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven förbereder och håller en tydlig presentation om ett tema som förutsätter att hen söker information. Eleven uttrycker sig på ett för situationen lämpligt sätt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven förbereder och håller en sammanhängande och till sitt innehåll mångsidig och åskådlig presentation. Eleven uttrycker sig målmedvetet och ändamålsenligt.

M4 handleda eleven att använda sin kunskap om textgenrer för att tolka texter, vidga elevens ord- och begreppsförråd och använda lässtrategier effektivt samt utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven använder sin kunskap om textgenrer för att tolka talade, skrivna och multimediala texter, utvidgar sitt ord- och begreppsförråd, använder effektivt lässtrategier och strategier för att förstå text och drar slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av talade, skrivna och multimediala texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven förstår varför texter skiljer sig från varandra. Eleven känner igen några särdrag för de vanligaste textgenrerna. Eleven förstår bristfälligt innehållet i en text.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven känner igen de vanligaste textgenrerna. Eleven förstår texter som behandlar ämnesområden som är bekanta för hen och kan uppfatta texten som helhet. Eleven tar reda på nyckelord för att förstå huvudtanken i texten. Eleven använder texter för att utvidga sitt ord- och begreppsförråd.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven identifierar strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer. Eleven utvidgar aktivt sitt ord- och begreppsförråd genom att läsa olika slags texter. Eleven använder ändamålsenliga strategier för att tolka texter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven särskiljer mellan strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven utvecklar sitt ord- och begreppsförråd så att det är tillräckligt för att hen självständigt kan tolka och utvärdera texter.

M5 handleda eleven att tolka texter kritiskt både självständigt och i grupp

Tavoitealue

Att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven övar sig på att kritiskt tolka talade, skrivna och multimediala texter både självständigt och i grupp.

Sisältöalueet

I2 Att tolka texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att tolka talade, skrivna och multimediala texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven läser och förstår enkla texter med ett konkret språk och i för eleven bekanta situationer. Eleven ställer frågor och uttrycker åsikter utifrån texterna tillsammans med andra och självständigt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven läser och förstår texter, även abstrakta sådana, som är lämpliga för hens ålder. Eleven drar slutsatser om texterna och framför motiverade åsikter om textens innehåll.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven använder sin förmåga att tolka texter som en resurs för lärandet. Eleven utvärderar texter och drar slutsatser om och ställer kritiska frågor utifrån texten. Eleven förstår att andra texter inverkar på textens tolkning.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven utvärderar texternas sätt att påverka. Eleven iakttar sådana betydelser i texterna som inte är direkt uttalade, såsom textens tankegång, attityder och synpunkter. Eleven tolkar hur andra texter inverkar på textens betydelse.

M6 handleda eleven att stärka förmågan att planera, producera och bearbeta texter självständigt och tillsammans med andra samt att kunna använda olika textgenrer som källor och modeller för de egna texterna

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven planerar, producerar och bearbetar texter. Eleven använder berättande, beskrivande och ställningstagande texter som modeller och källor för de egna texterna.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att tillämpa kunskap om textgenrer i produktionen av texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven producerar texter som till sin struktur, sitt språk och sitt innehåll är enkla och konkreta och som berör ett ämne som är bekant för hen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven planerar och producerar med hjälp av modeller texter om olika ämnesområden, både självständigt och tillsammans med andra. Eleven tar emot respons på sina texter. Eleven producerar texter där man känner igen textgenrerna men där textgenrernas typiska särdrag används bristfälligt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven planerar, producerar och bearbetar texter där hen använder särdragen för olika textgenrer på ett ändamålsenligt sätt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven producerar självständigt texter där särdragen för olika textgenrer används på ett mångsidigt sätt. Eleven använder också andra texter som källor för de egna texterna.

M7 hjälpa eleven att befästa kunskaperna om normerna för standardskriftspråket samt behärskningen av det ordförråd och de strukturer som behövs för olika textgenrer

Tavoitealue

Att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven följer normerna för standardskriftspråket i sina texter och använder de ordförråd och språkliga strukturer som är karakteristiska för olika textgenrer.

Eleven utvecklar smidighet och mångsidighet i sin textproduktion samt skriver för hand och med hjälp av digitala verktyg.

Sisältöalueet

I3 Att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Förmåga att behärska skriftspråket

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven producerar texter om ämnesområden som är bekanta för hen själv. Texten kan vara icke-koherent, något svårläst och skriven med ett väldigt begränsat ordförråd. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven producerar texter som är förståeliga trots språkliga brister. Ordförrådet kan fortfarande vara begränsat. Elevens användning av skriftspråksnormer är osäkert.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven producerar koherenta texter och använder ändamålsenliga ord och strukturer i dem. Eleven följer skriftspråksnormerna tämligen väl. Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven producerar texter som innehållsmässigt och språkligt är mångsidiga. Eleven följer skriftspråksnormerna väl.

M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och intressera sig för språkliga fenomen, hjälpa eleven att känna igen språkliga strukturer, olika register, stildrag och nyanser och förstå betydelser och följder av olika språkliga val

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven blir intresserad av språkliga fenomen. Eleven känner igen språkliga strukturer och använder formellt och informellt språk som en resurs för språkanvändningen samt använder språkliga stildrag och nyanser. Eleven förstår betydelser och följder av olika språkliga val.

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla språklig medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven observerar att språkbruket varierar i olika situationer. Eleven identifierar skillnaderna mellan skrivet och talat språk. Eleven uppfattar gränserna mellan satser och känner igen verbet i centrum av satsen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven reflekterar över textens språkliga och textuella drag och deras betydelser tillsammans med andra. Eleven känner igen formellt och informellt språkbruk och skillnaderna mellan olika språkliga stilar. Eleven kan dela in satsen i satskonstruktionens olika delar.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven uppfattar och skiljer mellan språkliga och textuella drag i texter och deras betydelser med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven förstår formellt och informellt språkbruk och effekterna av olika språkliga stilar. Eleven förstår betydelser och följder av olika språkliga val.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven drar slutsatser om texters språkliga och textuella särdrag. Eleven utnyttjar formellt och informellt språk i sitt språkbruk. Eleven förstår vilken inverkan språkliga val har för hur betydelsen byggs upp i en text.

M9 inspirera eleven att bekanta sig med olika litteraturgenrer, den svenska och i synnerhet den finlandssvenska litteraturen, dess historia och kopplingar till världslitteraturen samt att handleda eleven att känna till hur olika texter förhåller sig till varandra

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven läser och tolkar svenskspråkig litteratur, i synnerhet modern finlandssvensk litteratur. Eleven bekantar sig med den finlandssvenska litteraturens viktigaste skeden och deras kopplingar till världslitteraturen. Eleven förstår hur litteraturgenren och andra texter påverkat ett verk.

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Förmåga att analysera och tolka skönlitteratur

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven läser korta och lättförståeliga svenskspråkiga skönlitterära texter. Eleven skiljer mellan fiktiva texter och andra texter. Eleven förstår att olika texter har skrivits vid olika tidpunkter. Eleven identifierar med hjälp av modeller kopplingar mellan texter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven läser svenskspråkiga, även finlandssvenska, skönlitterära texter och diskuterar sina läsupplevelser med de andra. Eleven känner till några litteraturgenrer och kan identifiera till vilken genre en text hör.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven läser och kan analysera en skönlitterär text. Eleven kan nämna centrala verk i den finlandssvenska litteraturen. Eleven kan särskilja litteraturgenrernas särdrag i texter som hen läser.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven läser mångsidig svenskspråkig litteratur och analyserar och tolkar det hen läst genom att diskutera och skriva om sina upplevelser. Eleven känner till den finlandssvenska litteraturen och dess förhållande till världslitteraturen.

M10 hjälpa eleven att vidga sin kulturuppfattning och att redogöra för flerspråkighet och kulturell mångfald i skolan och i samhället samt att se kulturella likheter och kulturbundenheter i och mellan olika företeelser

Tavoitealue

Att förstå språk, litteratur och kultur

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven förstår betydelsen av språklig och kulturell mångfald i skolan och i samhället. Eleven ser skillnader och likheter mellan kulturer samt kulturbundenheter i och mellan olika företeelser.

Sisältöalueet

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla kulturell medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven känner till att det förekommer flerspråkighet och kulturell mångfald i alla samhällen. Eleven kan identifiera och kan beskriva kulturella och kulturbundna företeelser i sin närmaste omgivning.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven identifierar flerspråkighet och kulturell mångfald på individnivå och i den nära omgivningen. Eleven breddar sina kulturella erfarenheter och kan berätta om dem.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven redogör för vad flerspråkighet och kulturell mångfald innebär i samhället. Eleven kan redogöra för sina kulturella erfarenheter. Eleven observerar att kulturen samt individers verksamhet och olika gruppbildningar påverkar varandra.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven framför synpunkter på vad flerspråkighet och kulturell mångfald betyder för hen själv och för samhället. Eleven deltar aktivt i att skapa gemensamma kulturella upplevelser.

M11 handleda eleven att befästa en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, producera texter och lära sig språk, handleda eleven att iaktta och jämföra olika inlärningsstilar och sätt att lära sig samt att lära sig av andra

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven stärker en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att lära sig och använda språk. Eleven jämför och använder olika sätt att lära sig både självständigt och i grupp.

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla sitt eget sätt att lära sig språk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven gör iakttagelser om hur hen lär sig språk och sina egna sätt att lära sig.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven identifierar sina styrkor och utvecklingsområden när det gäller hens sätt att lära sig och använda språk samt ställer upp mål för sitt eget lärande.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven utvecklar sina färdigheter att lära sig språk och använder mångsidigt sin omgivning som en resurs för att lära sig språk.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven ställer upp utmanande mål för sitt eget lärande och främjar det gemensamma lärandet.

M12 handleda eleven att lägga märke till hur språket används inom olika vetenskapsområden

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Elevens språkkunskap utvecklas från ett vardagligt språk mot språket som används inom olika vetenskapsområden.

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla ett abstrakt språk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven behandlar teman som berör olika vetenskapsområden på ett vardagligt språk.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven förstår med stöd av en stark kontext språk som är rätt så kognitivt krävande och lämpligt med hänsyn till elevens ålder.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven förstår kognitivt krävande språk som är lämpligt med hänsyn till hens ålder, men behöver stöd från kontexten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven känner till metoder för användningen av ett abstrakt språk och använder dem för att tolka texter.

M13 uppmuntra eleven att utveckla förmågan att söka information samt att planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp

Tavoitealue

Att använda språket som stöd för allt lärande

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven använder ändamålsenliga sätt att söka information och följer upphovsrättsliga normer. Eleven planerar, strukturerar samt utvärderar sitt eget arbete självständigt och i grupp.

Sisältöalueet

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Förmåga att söka information samt förmåga att planera, strukturera och utvärdera sitt eget arbete

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven söker enstaka information från givna källor. Eleven följer upphovsrätten och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet. Eleven planerar och utvärderar sitt eget arbete endast i liten grad.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven söker information från bekanta källor eller källor som hen fått, men upprepar informationen. Eleven utvärderar sitt arbete.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven söker information från olika källor och planerar, strukturerar och utvärderar sitt eget arbete både självständigt och i grupp. Eleven bidrar med sin egen insats i det gemensamma arbetet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven söker och kombinerar mångsidigt information från olika källor samt jämför informationen och bedömer dess tillförlitlighet. Eleven främjar målmedvetet gemensamt arbete.

16.3.2. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan

siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

16.3.2.1. Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun

tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja oppii reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttää tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.2.1. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla

oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset

aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen ääntеitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Kielenopiskelutaidot

Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Kielenopiskelutaidot

Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Opetuksen tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa
- Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas oppii tietoja Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta kulttuurista sekä suomenruotsalaisista ja ruotsalaisista kieliympäristöistä.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä ja Pohjoismaissa.

Tavoite 2 (vuosiluokka 7), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta

harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen ruotsin kielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.

Tavoite 4 (vuosiluokka 7), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Tavoite 5 (vuosiluokka 7), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Tavoite 6 (vuosiluokka 7), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Tavoite 7 (vuosiluokka 7), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Tavoite 8 (vuosiluokka 7), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Tavoite 9 (vuosiluokka 7), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista

kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Tavoite 1 (vuosiluokat 8-9), syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa.
- Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä.
- Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielten asemaa. Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.

Tavoite 2 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 8-9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4 (vuosiluokat 8-9), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.
- Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.
- Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Tavoite 5 (vuosiluokat 8-9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Tavoite 6 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite 7 (vuosiluokat 8-9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite 8 (vuosiluokat 8-9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokat 8-9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.2.1. Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen opiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä antaen tilaa myös tunteiden käsittelylle.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat saavat tilaisuuksia tutustua pohjoismaisiin verkostoihin. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden oppimista koulussa ja koulun ulkopuolella auttamalla oppilaita kehittämään sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita rohkaistaan etsimään itseään kiinnostavia tekstejä, jotka vahvistavat oppilaiden lukutaitoa ja rohkaisevat lukemaan itsenäisesti kirjallisuutta ja muita tekstejä. Oppilaat oppivat myös turvallista ja eettisesti vastuullista medioiden käyttöä. Oppilaat saavat yksilöllistä ohjausta ja palautetta vuorovaikutustaitojensa ja tekstintuottamistaitojensa kehittämiseksi. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea käsitteiden oppimisessa ja ajatustensa pukemisessa sanoiksi. Opetus kannustaa kielellisesti lahjakkaita oppilaita valitsemaan haastavia lukutehtäviä ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita ja työskentelytapoja.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas

on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.2 ja B2.1 välitasoksi B1.2/B2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Selvitetään, mitä yksilön kielelliset oikeudet tarkoittavat. Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat oppilaita perehtymään ruotsinkielisen kulttuurin eri ilmiöihin ja lisäämään tietojaan niistä. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa ja kielten välisessä vertailussa sekä tarpeen mukaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun ruotsin kielen variantteja ja murteita.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä sekä tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaat toimijana ruotsin kielellä Suomessa ja Pohjoismaissa. Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia aihepiirejä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan erilaisia sekä suullisia että kirjallisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia monikielisissä ja -kulttuurisissa ympäristöissä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kielen aseman kansalliskielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kansalliskielten asemaan liittyvät ilmiöt, pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia ruotsin kielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä. Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa tavoista toimia ruotsin kielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia ruotsin kielellä.

T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään taitoaan käyttää ruotsin kieltä monipuolisesti erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielitaidon hyödyntäminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin yhteisöistä ja toimintaympäristöistä, joissa voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä yhteisöjä ja toimintaympäristöjä, joissa voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla, miten ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää ruotsinkielisissä yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan ruotsinkielisissä yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja niiden käytöstä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan eri tilanteissa itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta toimimaan monissa erilaisissa viestintätilanteissa, joissa aiheet voivat olla jo melko vaativia

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.2 Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.2/B2.1 Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös uusissa ja vaativammissa viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan puheenvuoron ottamista, keskusteluun tai kirjalliseen viestintään liittymistä sekä neuvottelemaan merkityksestä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Oppilas pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti sekä neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.2/B2.1Oppilas pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Oppilas pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota viestinnän muodollisuusasteeseen, harjoittelemaan viestintää käyttäen erilaisia tekstilajeja (kuten blogit, haastattelut) sekä ottamaan viestinnässä huomioon kulttuurienvälisen vuorovaikutustaidon vaatimukset

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii viestimään tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaali-sista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohte-liaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä osaa esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata niihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso B1.1Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuoro-vaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.2 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista, tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.2/B2.1Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkump-pania kunnioit-taen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

T9 tarjota oppilaalle ja etsiä yhdessä oppilaiden kanssa monipuolisia ja merkityksellisiä tekstejä, jotka edellyttävät päättelyä ja erilaisia tekstinymmärtämisstrategioita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.2 Oppilas ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Oppilas ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.2/B2.1 Oppilas ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Oppilas ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Oppilas ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan, tulkitsemaan ja jakamaan tekstejä melko vaativista aiheista kiinnittäen huomiota tekstilajien monipuolisuuteen (myös pienet esitelmät, mielipidekirjoitukset, tarinat), rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään hallintaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Oppilas käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.2 Oppilas osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ilmaisten itseään suhteellisen vaivattomasti. Oppilas pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Oppilas käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.2/B2.1 Oppilas ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä sekä ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Oppilas pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin.

16.3.2.1. Finska, A-lärokurs

A-lärokurs i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla deras språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Många elever använder i allt högre grad finska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Undervisningen i finska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på finska i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i A-finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre

kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i finska har två kunskapsnivåer B1.1 och B1.2 kombinerats till en mellannivå B1.1/B1.2 (förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter) och A2.2 och B1.1 till en mellannivå A2.2/B1.1 (förmåga att producera texter). Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetssätt som uppmuntrar eleverna att aktivt delta i olika finskspråkiga verksamheter. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna att jämföra olika språk och att studera finska. Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll med målet att eleven ska klara sig på finska i olika sammanhang också utanför skolan, att innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, rikta sig mot andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter som t.ex. berättande, beskrivande eller argumenterande texter. Att studera och öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika medier.

Opetuksen tavoitteet

M1 utveckla elevens förmåga att ge akt på och reflektera över företeelser som anknyter till nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven känner till det finska språkets ställning i Finland. Eleven lägger märke till kulturella skillnader mellan nationalspråken. Eleven utvecklar sin förmåga och vilja att komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Förståelse för frågor som gäller språkens ställning och språkens och kulturens betydelse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven känner till att man talar finska och svenska i Finland. Eleven är medveten om att det finns olika språkmiljöer i Finland och kan reagera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan förklara varför man talar finska och svenska i Finland. Eleven är medveten om nationalspråkens betydelse för individen. Eleven kan komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan berätta om rättigheter och skyldigheter i anknytning till Finlands nationalspråk. Eleven kan ta i beaktande språkens betydelse för individen. Eleven kan agera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan klargöra för rättigheter och skyldigheter i anknytning till Finlands nationalspråk. Eleven kan reflektera över språkens betydelse för individen. Eleven kan agera flexibelt i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer enligt situation.

M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att vidga sin syn på omvärlden genom att använda sig av sina kunskaper i finska i olika sammanhang och miljöer

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att hitta olika sammanhang och miljöer där hen kan utveckla sina kunskaper i finska.

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att med hjälp av finska språket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan ge exempel på några sammanhang och miljöer där finska kan användas.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där finska kan användas för att främja det egna lärandet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan jämföra sammanhang och miljöer där finska kan användas för att främja det egna lärandet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att främja det egna lärandet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att ge akt på regelbundenheter i finska språket och göra jämförelser mellan finska och andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande.

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i det finska språket.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i det finska språket i jämförelse med andra språk. Eleven kan ge exempel på några språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan dra slutsatser om finska i jämförelse med andra språk. Eleven kan berätta om centrala språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan utgående från sina iakttagelser dra slutsatser om regelbundenheter i det finska språket, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk. Eleven känner till och kan använda centrala språkvetenskapliga begrepp i finska för att utveckla sina språkkunskaper.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande. Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att ställa upp mål, utnyttja studiestrategier och reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan utnyttja de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig finska. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan mångsidigt utnyttja varierande och för hen själv passande sätt att lära sig finska. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 stödja elevens förmåga att kreativt tillämpa sina språkfärdigheter samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper i olika situationer samt att utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i sin omgivning. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan ge några exempel på hur hen kan utveckla sina färdigheter i finska.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan beskriva hur hen kan utveckla de egna färdigheterna i finska även efter avslutad skolgång.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång.

M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i olika slag av vardagliga kommunikationssituationer

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att aktivt delta i olika bekanta kommunikationssituationer.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan rätta till missförstånd eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta och mer komplicerade uttryck.

M7 handleda eleven att vara ta initiativ i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att på finska använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att använda olika kompensationsstrategier.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan rätta till missförstånd eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta och mer komplicerade uttryck.

M8 hjälpa eleven att i kommunikationssituationer gällande åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig att anpassa sin kommunikation enligt situation.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan ta hänsyn till formell språkanvändning. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till viktiga kulturellt betingade aspekter.

M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter genom att använda sin slutledningsförmåga. Eleven lär sig att hitta det centrala innehållet i texter för sin informationssökning.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kusnkapsnivå B1.1/B1.2: Eleven förstår det väsentliga och flera detaljer i mer krävande allmänspråkligt tal i normalt tempo eller i allmänspråklig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord eller viktiga detaljer.

M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda lämpligt ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck. Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.

16.3.2.1. Finska, B1-lärokurs

Oppiaineen tehtävä

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleven att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevens språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja elevens färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Undervisningen i finska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapligalärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på finska i olika läroämnen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Ohjaus ja tuki

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B1-lärokursen i finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B1-lärokursen i finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i B1-finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B1-lärokursen i finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B1-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B1-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B1-lärokursen i finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i B1-lärokursen i finska har två kunskapsnivåer A1.3 och A2.1 kombinerats till

en mellannivå A1.3/A2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med typiska drag i det finska språket, med den finska kulturen och med finska språkmiljöer och släktspråk. Att fästa uppmärksamhet vid skillnader mellan talad och skriven finska och att jämföra det finska språket med andra språk eleverna studerar. Att använda språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna att jämföra språk med varandra och att studera finska.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att använda olika lärstrategier, läromedel och lärmiljöer effektivt och på ett sätt som stärker studiemotivationen. Att tillämpa arbetssätt som främjar självständigt, långsiktigt arbete och kritisk informationssökning. Att träna kommunikativa färdigheter och uppmuntra eleverna att använda språket mångsidigt i olika situationer.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll med målet att eleven ska klara sig på finska i olika sammanhang, att innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, rikta sig mot andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter. Att öva sig rikligt i olika kommunikationssituationer och med hjälp av olika medier.

[Färdigheter för språkstudier]

[
Att reflektera över betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser. Att ta reda på i vilka sammanhang kunskaper i finska behövs och kan användas idag och i framtiden. Att bekanta sig med olika finskspråkiga sammanhang och miljöer. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var det finska språket används och utnyttjas samt hur finskan syns i olika situationer och sammanhang.

]

[Färdigheter för språkstudier]

[
Att öva på att ta ansvar och ställa upp mål för de egna studierna i finska. Att använda arbetssätt som stärker självständigt och långsiktigt arbete samt kritisk informationssökning. Att även ställa upp mål och planera verksamheten tillsammans. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig finska, även med hjälp av digitala verktyg. Att lära sig använda för sig själv lämpliga sätt att lära sig finska.

]

[Färdigheter för språkstudier]

[
Att reflektera över betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser. Att ta reda på i vilka sammanhang kunskaper i finska behövs och kan

användas idag och i framtiden. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var det finska språket kan användas och utnyttjas samt hur finskan syns i olika situationer och sammanhang. Att utnyttja olika finskspråkiga sammanhang och miljöer.

]

[Kulturell mångfald och språkmedvetenhet]

[
Att fördjupa elevens förståelse för finskans och svenskans ställning som nationalspråk i Finland. Att bekanta sig med tjänster, media, kultur och utbildning som erbjuds på finska. Att fördjupa kunskapen om finska, svenska och tvåspråkiga språkmiljöer samt deras kulturella mångfald. Att enligt val behandla frågor och värderingar som berör skola och samhälle, till exempel historia, samhällssystem, traditioner och förhållande till naturen samt demokrati, jämlikhet och yttrandefrihet. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

]

[Kulturell mångfald och språkmedvetenhet]

[
Att stärka elevernas språkliga medvetenhet och utveckla elevens språkliga förmåga. Ord, fraser, standarduttryck och strukturer i finska studeras i situationer med anknytning till elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga. Att öva och utnyttja regelbundenheter i finskan samt utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska. Att öva att utnyttja andra språk för sitt lärande i finska.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika situationer som anknyter till elevens livsområden, som till exempel att hälsa, att fråga hur det går, att berätta om det egna eller någon annans liv och att uträtta olika ärenden. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika kommunikationskanaler och genom aktiverande sätt.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, i rutinmässiga kommunikationssituationer och på ett för kulturen lämpligt sätt.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att öva ord, fraser och standarduttryck i samband med många olika slag av talade och skrivna texter. Att öva finskans uttal, betoning och intonation.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att rikligt och mångsidigt öva finskans uttal, betoning och intonation. Att öva sig att använda fonetiska tecken då man lär sig uttal.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att välja innehåll i kommunikationssituationer utgående från den unga och användningen av finska i till exempel olika gemenskaper, aktuella ämnen, elevernas intresse, inriktning till studier på andra stadiet samt att bekanta sig med språkanvändning i arbetsliv och studier. Att rikligt öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika kommunikationskanaler. Att öva olika kommunikationssituationer genom aktiverande sätt.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, i rutinmässiga kommunikationssituationer och på ett för kulturen lämpligt sätt.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen, som är av både intresse och betydelse för eleverna, och som anknyter till språkkunskap som behövs i arbetsliv och studier samt de ungas egna framtidsplaner. Att lära sig ord, fraser, standarduttryck och strukturer i samband med många olika slag av talade och skrivna texter. Att öva finskans uttal, betoning och intonation.

]

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

[
Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen, som är av både intresse och betydelse för eleverna, och som anknyter till språkkunskap som behövs i arbetsliv och studier samt de ungas egna framtidsplaner. Att rikligt och mångsidigt öva finskans uttal, betoning och intonation. Att öva sig att använda fonetiska tecken då man lär sig uttal.

]

Opetuksen tavoitteet

[M1 (årskurs 7) handleda eleven att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk i Finland och handleda eleven att lägga märke till och känna igen finska språket i olika språkliga sammanhang och miljöer samt till finskan och dess kulturella mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.]

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven lär sig att lägga märke till och känna igen finska språket i olika språkliga sammanhang och miljöer. Eleven lär sig att lägga märke till och vara medveten om kulturell mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.

]

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att bilda sig en uppfattning om finskans och svenskans betydelse i Finland Förmåga att bilda sig en uppfattning om finska språket och dess kulturella mångfald i närmiljön och i olika språkliga sammanhang]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M2 (årskurs 7) stärka utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga, handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd samt dra nytta av andra språk i sitt lärande i finska.]

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga i finska. Eleven lär sig att upptäcka regelbundenheter i finska språket och utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska. Eleven lär sig dra nytta av andra språk i sina studier i finska.

]

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.]

[M3 (årskurs 7) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska, att pröva många olika sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra samt uppmuntra eleven att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg]

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[

Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig finska och lär sig att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg.

]

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att ta ansvar för och ställa upp mål för sina studier i finska och att använda mångsidiga strategier i studierna i finska.]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M4 (årskurs 7) uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser samt att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet]

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå betydelsen av egna kunskaperna i finska som en del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkkunskaper. Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska har även i framtiden. Eleven lär sig att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet.

]

Sisältöalueet

[Färdigheter för språkstudier]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser.]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M5 (årskurs 7) erbjuda eleven tillfällen att öva sig muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika kommunikationskanaler]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Kommunikationsförmåga i olika situationer]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M6 (årskurs 7) stöda eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Användning av kommunikationsstrategier]

[M7 (årskurs 7) hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig använda olika artighetsfraser

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

[Kulturellt lämplig kommunikation]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M8 (årskurs 7) uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta talade och skrivna texter]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå olika talade och skrivna texter

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Förmåga att tolka texter]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M9 (årskurs 7) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid de strukturer som är mest relevanta för textens innehåll]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centrala ord och strukturer.
Eleven lär sig att uttala begripligt.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att producera texter]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

[M1 (årskurs 8-9) handleda eleven att fördjupa sin förståelse för finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland och för finska språket och dess kulturella mångfald i närmiljön och i olika språkliga sammanhang samt handleda eleven att lägga märke till frågor och värderingar som berör skola och samhälle]

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven lär känna olika språkmiljöer samt finska språket och dess kulturella särdrag i närmiljön och olika språkliga sammanhang. Eleven lär sig förstå frågor och värderingar som berör skola och samhälle.

]

Sisältöalueet

[Kulturell mångfald och språkmedvetenhet]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att bilda sig en uppfattning om finska språket och dess kulturella mångfald i närmiljön och i olika språkliga sammanhang.]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland. Eleven kan ge ett exempel på någon finskspråkig miljö och dess kulturella särdrag.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge något exempel på finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven kan ge några exempel på finskspråkiga miljöer och deras kulturella särdrag.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Eleven kan berätta om finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven kan berätta om finskspråkiga miljöer och dess kulturella särdrag.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan jämföra finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven kan jämföra olika språkmiljöer och särdragen i dessa.]

[M2 (årskurs 8-9) stärka utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga, handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska samt att dra nytta av andra språk i sina studier i finska.]

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga i finska. Eleven lär sig att upptäcka regelbundenheter i finska språket och utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska. Eleven lär sig dra nytta av andra språk i sitt lärande i finska.

]

Sisältöalueet

[Kulturell mångfald och språkmedvetenhet]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.]

[M3 (årskurs 8-9) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska, uppmuntra eleven att använda många olika sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra samt att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg]

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska samt att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg.

]

Sisältöalueet

[Färdigheter för språkstudier]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska och att använda mångsidiga strategier i sina studier i finska.]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven tar under handledning sporadiskt ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt för att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven tar ofta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några sätt för att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Eleven tar i huvudsak ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda flera för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven tar ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt använda för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.]

[M4 (årskurs 8-9) uppmuntra eleven att se egna kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser, uppmuntra och handleda eleven att lägga märke till möjligheter att använda sina kunskaper i finska i det egna livet samt modigt använda finska i olika situationer även utanför skolan]

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå betydelsen av de egna kunskaperna i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser. Eleven lär sig att lägga märke till möjligheter att använda sina kunskaper i finska. Eleven lär sig att öva och använda sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang även utanför skolan.

]

Sisältöalueet

[Färdigheter för språkstudier]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av de egna språkresurserna och kontinuerligt lärande.]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Eleven kan ge något exempel på betydelsen av kunskaper i finska.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet. Eleven övar och använder sporadiskt sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet och personliga språkresurser. Eleven övar och använder ofta sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Eleven kan berätta om betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet och för personliga språkresurser samt för kontinuerligt lärande. Eleven övar och använder regelbundet sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang.]

[M5 (årskurs 8-9) erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika kommunikationskanaler]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att delta i olika kommunikationssituationer.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Kommunikationsförmåga i olika situationer]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer, ibland med stöd av sin samtalspartner.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer. Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer.]

[M6 (årskurs 8-9) stödja eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Användning av kommunikationsstrategier]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, ordlistor, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmänna kunskaper eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått eller inte.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be sin samtalspartner att upprepa eller tala långsammare.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikationen men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be sin samtalspartner att förtydliga eller upprepa.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven deltar i kommunikationen och behöver endast sporadiskt hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be om förtydligande eller upprepning och behöver mera sällan stödja sig på ickeverbala uttryck. Eleven kan i viss mån tillämpa sin samtalspartners uttryck i sin egen kommunikation.]

[M7 (årskurs 8-9) hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att använda olika artighetsfraser.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

[Kulturellt lämpligt språkbruk]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven klarar av några korta sociala situationer och kan använda några artiga hälsnings- och tilltalsfraser samt framföra till exempel önskemål, inbjudningar, förslag och ursäkter och besvara sådana.]

[M8 (årskurs 8-9) uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta talade och skrivna texter]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att förstå olika talade och skrivna texter.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

[Förmåga att tolka texter]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.]

[M9 (årskurs 8-9) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att kort tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll]

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

[
Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centrala ord och strukturer.
Eleven lär sig att uttala begripligt.

]

Sisältöalueet

[Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter]

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

[Förmåga att producera texter]

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska]

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	[Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	[Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för honom eller henne viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den grundläggande grammatiken.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	[Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.]
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	[Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett centralt ordförråd och strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler.]

16.3.2.1. Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs

Oppiaineen tehtävä

I den modersmålsinriktade lärokursen i finska ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen.

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i hemmet och i årskurs 3–6, utveckla elevernas språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för

kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Många elever använder i allt högre grad finska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av bl.a. spel, finskspråkig litteratur, musik, film och drama ges möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller i samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Ohjaus ja tuki

Målet för undervisningen är att stödja elevernas lärande i och utanför skolan genom att hjälpa eleverna att utveckla lämpliga lärstrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på läsfärdigheten och som uppmuntrar till att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också få lära sig trygg och etiskt ansvarsfull användning av medier. Individuell respons ska ges för att utveckla de kommunikativa färdigheterna och förmågan att producera texter. Eleverna ska erbjudas stöd för verbala inlärningssvårigheter. Eleverna ska få handledning och stöd för att lära sig nya begrepp och använda dem. Språkligt begåvade elever ska också uppmuntras att till exempel anta utmanande läsuppgifter och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem.

Oppilaan oppimisen arviointi

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande

utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska har två kunskapsnivåer B1.2 och B2.1 kombinerats till en mellannivå B1.2/B2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter. Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetssätt som uppmuntrar eleverna att bekanta sig med och öka sin kunskap om olika finska kulturella företeelser. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna i språkstudierna, att jämföra olika språk och att notera att det finns olika dialekter och varianter av talad och skriven finska.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll tillsammans utifrån aktualitet och med målet att eleverna ska utveckla och fördjupa sin kunskap i finska i olika sammanhang också utanför skolan. Att tillsammans välja ämnen som intresserar eleverna. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter. Att öva sig att uttrycka sig både muntligt och skriftligt och att kommunicera i olika situationer med hjälp av olika medier.

Opetuksen tavoitteet

M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som är förknippade med nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att ta del av och verka i flerspråkiga och mångkulturella miljöer

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär känna det finska språkets ställning i Finland. Eleven lär sig att förstå kulturella skillnader mellan nationalspråken samt bakgrunden till dessa. Eleven lär sig att agera i olika språkmiljöer.

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Förståelse för frågor som gäller nationalspråkens ställning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan berätta om våra nationalspråk och ge några exempel på flerspråkiga miljöer. Eleven kan reagera i flerspråkiga miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven är medveten om värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken. Eleven kan komma till rätta i flerspråkiga miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan ta i beaktande värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken. Eleven kan agera i flerspråkiga miljöer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan genom sitt agerande beakta värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken. Eleven kan agera flexibelt enligt situation i flerspråkiga miljöer.

M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att mångsidigt använda finska i olika sammanhang och miljöer

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att mångsidigt använda finska i olika sammanhang och miljöer.

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Förmåga att mångsidigt använda sig av sina språkkunskaper för att utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan ge exempel på några sammanhang och miljöer där hen kan använda finska.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där hen kan använda finska för att främja det egna lärandet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan jämföra olika sammanhang och miljöer där hen kan använda finska för att främja det egna lärandet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan reflektera över hur hen ändamålsenligt kan använda finska i olika sammanhang och miljöer för att främja det egna lärandet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket, på vilket sätt man i olika språk uttrycker samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Tavoitealue

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att ge akt på regelbundenheter i finska språket och likheter och olikheter i jämförelse med andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande.

Sisältöalueet

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan göra iakttagelser om regelbundenheter och känner till några språkvetenskapliga begrepp i finska.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbundenheter i jämförelse med andra språk. Eleven känner till de vanligaste språkvetenskapliga begreppen i finska.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbundenheter och jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk. Eleven känner till centrala språkvetenskapliga begrepp i finska.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbundenheter, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk. Eleven känner till och kan använda centrala språkvetenskapliga begrepp i finska.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig finska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier och att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan utnyttja de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan mångsidigt utnyttja varierande och för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkfärdigheter och utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Tavoitealue

Färdigheter för språkstudier

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper i olika situationer samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som finns i hens omgivning. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Sisältöalueet

I2 Färdigheter för språkstudier

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Eleven kan använda sina färdigheter i finska i några situationer och ge exempel på hur hen kan utveckla de egna färdigheterna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina färdigheter i finska även avslutad skolgång. Eleven kan använda sina kunskaper i finska i olika situationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång. Eleven kan mångsidigt tillämpa sina kunskaper i finska i olika situationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång. Eleven kan målmedvetet tillämpa sina kunskaper enligt situation.

M6 uppmuntra eleven att delta i olika, kommunikationssituationer, vilkas teman också kan vara relativt krävande

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan relativt obehindrat delta i kommunikation också i vissa mera krävande situationer som till exempel då man informerar om en aktuell händelse.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan kommunicera relativt obehindrat också i nya och mer krävande situationer.

M7 handleda eleven att öva sig i att föra ordet, att ta initiativ i muntlig eller skriftlig kommunikation och att förhandla om betydelser

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan ta initiativ och använda lämpliga uttryck i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas. Eleven kan relativt naturligt rätta till missförstånd. Eleven kan diskutera betydelsen också av mera komplicerade uttryck.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan uttrycka sin åsikt och diskutera betydelsen också där mer krävande ämnen behandlas. Eleven kan diskutera betydelsen också av komplicerade uttryck och begrepp. Eleven kan naturligt rätta till missförstånd och korrigera sitt språk.

M8 handleda eleven att i kommunikationen fästa uppmärksamhet vid hur formell situationen är, att öva sig i att använda olika slags texter (t.ex. bloggar, intervjuer) och att i sin kommunikation bli förtrogen med kraven på kulturell växelverkan

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att anpassa sin kommunikation enligt situation.

Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt. Eleven känner till de viktigaste artighetskutymerna och följer dem. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till viktiga kulturellt betingade aspekter.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt. Eleven kan ta hänsyn till sin samtalspartner och till de krav som olika situationer ställer.

M9 erbjuda eleven och tillsammans med hen söka mångsidiga och betydelsefulla texter vilka kräver slutledningsförmåga och textförståelsestrategier

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven förstår tydligt tal som innehåller fakta om bekanta eller ganska allmänna ämnen och klarar också i någon mån av texter som förutsätter slutledning. Eleven förstår det väsentliga och de viktigaste detaljerna i en pågående mera omfattande formell eller informell diskussion i omgivningen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven förstår muntlig och skriven text som är mera invecklad till språk och innehåll samt klarar av texter som förutsätter slutledning. Eleven kan följa med komplicerad argumentation samt redogöra för det centrala innehållet i olika texter. Eleven förstår en stor del av en pågående diskussion i omgivningen.

M10 handleda eleven att producera, tolka och dela texter vars tema också kan vara något mer krävande och att i sammanhanget fästa uppmärksamhet vid texternas mångsidighet och användandet samt behärskningen av varierande strukturer

Tavoitealue

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt i olika sammanhang och för olika ändamål genom att använda centralt ordförråd och centrala strukturer.

Sisältöalueet

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan berätta om vanliga konkreta ämnen genom att beskriva, specificera och jämföra. Eleven uttrycker sig relativt obehindrat. Eleven kan skriva personliga och mera allmänna meddelanden och uttrycka sina tankar också om en del fiktiva ämnen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd, vanliga idiom, olika strukturer och även komplicerade meningar
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	KUnskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan med rätt mångsidiga strukturer och ett omfattande ordförråd uttrycka sig klart och exakt om olika ämnen som hör till det egna erfarenhetsområdet. Eleven kan uttrycka sina tankar också om fiktiva ämnen. Eleven kan delta också i mer formella diskussioner.

16.3.3. Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

16.3.3.1. Englanti, A-oppimäärä

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Oppilas oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.3.1. Latinan kieli, valinnainen B2-oppimäärä

Latinan kielen valinnaisen B-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen latinan opetuksen kesto vaihtelee. Nämä perusteet on kirjoitettu B2-laajuiselle oppimäärälle. Valinnainen latina voi olla oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Latinan B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan. Latinaa käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Latinan B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi latinan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa latinan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan latinan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut latinan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt latinan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on latinan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan latinan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy latinan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Latinan B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perehdytään latinan asemaan muiden kielten ja aiemmin opiskeltujen kielten joukossa sekä verrataan latinaa muihin eurooppalaisiin kieliin. Tutustutaan latinan kielen ja antiikin Rooman historian keskeisiin piirteisiin ja henkilöihin, tarkastellaan latinan asemaa eri tieteenalojen sanastossa, tutustutaan joihinkin latinan kieleen liittyviin sivistyssanoihin ja lentäviin lauseisiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä

Valitaan tekstejä, jotka tutustuttavat oppilaita latinan muoto- ja lauseopin perusasioihin. Harjoitellaan ääntämistä, sanapainoa sekä oikeinkirjoitusta. Valitaan oppilaita kiinnostavia latinaan ja antiikin kulttuuriin liittyviä kielenkäytön aihepiirejä ja käytetään monenlaisia tekstejä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta jäsentämään käsitystään osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta sekä ymmärtämään latinan merkitys eurooppalaisena kielenä ja romaanisten kielten pohjana

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii jäsentämään käsitystään osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta latinan kieleen. Oppilas oppii ymmärtämään latinan kielen aseman ja merkityksen eurooppalaisena kielenä ja romaanisten kielten pohjana.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Latinan kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen.

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä latinan asemasta ja merkityksestä eurooppalaisena kielenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä latinan kielen asemasta ja merkityksestä eurooppalaisena kielenä ja romaanisten kielten pohjana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta. Oppilas osaa kertoa latinan kielen asemasta ja merkityksestä eurooppalaisena kielenä ja romaanisten kielten pohjana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla osaamiensa kielten keskinäisiä suhteita. Oppilas osaa pohtia latinan kielen asemaa ja merkitystä eurooppalaisena kielenä ja romaanisten kielten pohjana.

T2 auttaa oppilasta tunnistamaan ja ymmärtämään latinan ja antiikin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä ja niiden vaikutuksia läpi keskiajan nykypäivään asti

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hahmottamaan latinan kieleen ja antiikin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä ja niiden vaikutuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Latinan kielen ja antiikin kulttuurin merkityksen hahmottaminen

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä antiikin kulttuurin ilmiöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa joistakin latinan kieleen ja antiikin kulttuuriin liittyvistä ilmiöistä ja niiden vaikutuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa latinan kieleen ja antiikin kulttuuriin liittyvistä ilmiöistä ja niiden vaikutuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia latinan kieleen ja antiikin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä ja arvioida niiden vaikutuksia.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja oppii reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia latinan kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia latinan kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T4 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksiaan

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää latinan kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää latinan kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää latinan kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää latinan kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T5 opastaa oppilas tutustumaan latinan muoto- ja lauseopin pääpiirteisiin, keskeiseen sanastoon ja ääntämisen periaatteisiin sekä jäsentelemään opittavaa kieliainesta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii latinan kielen kielitietoa, keskeistä sanastoa ja ääntämistä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielitiedon muodostuminen

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa vähäisen määrän kielen sanastoa sekä muoto- ja lauseoppia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa jonkin verran latinan muoto- ja lauseoppia, kielen sanastoa ja joitakin ääntämisen pääsääntöjä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa keskeisiä asioita latinan muoto- ja lauseopista. Oppilas osaa latinan kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä ääntämisen pääsääntöjä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa keskeiset asiat latinan muoto- ja lauseopista. Oppilas osaa latinan kielen keskeisen sanaston ja ääntämisen pääsäännöt.

T6 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista suullista ja kirjallista viestintää latinan kielelle tyypillisissä asiayhteyksissä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii suullista ja kirjallista viestintää.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Taito käyttää kieltä erilaisissa tilanteissa

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa jonkin verran tuttua sanastoa ja vakiintuneita ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia muutamassa kielenkäyttötilanteessa käyttäen tuttua sanastoa ja vakiintuneita ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia kielenkäyttötilanteissa, jotka liittyvät tuttuihin aiheisiin käyttäen tuttua sanastoa ja vakiintuneita ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia monenlaisissa kielenkäyttötilanteissa, jotka liittyvät tuttuihin tai yleisiin aiheisiin käyttäen tuttua sanastoa ja vakiintuneita ilmauksia.

T7 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttua tai kirjoitettua tekstiä asiayhteyden avulla.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja tuttuja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja tuttuja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää pääasiassa tuttua sanastoa ja tuttuja ilmaisuja sisältävää laajempaa kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

T8 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Latinan B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmaista itseään muutamalla sanalla kirjallisesti ja suullisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja ja harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja sekä kirjoittamaan muutamia lauseita. Oppilas ääntää pääosin ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas osaa ääntää ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa tai kirjoittaa arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas osaa ääntää hyvin.

16.3.3.1. Muu vieras kieli, A-oppimäärä

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä.

Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Oppilas oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.3.1. Saamen kieli, A-oppimäärä

Saamen kielen A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään saamen kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Nämä ovat yleiset saamen kielen opetuksen perusteet. Opetuksen järjestäjä laatii näiden perusteiden mukaan paikallisen sovelluksen pohjoissaameen, inarinsaameen tai kolttasaameen.

Saamen kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun saamen kielellä eri oppiaineissa.

Saamen kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai saamen kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa saamen kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan saamen kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt saamen kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on saamen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saamen kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saamen kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat tutustumaan saamelaiskulttuurin eri ilmiöihin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja saamen kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana ovat ajankohtaisuus sekä nuoren toiminta saamenkielisissä yhteisöissä, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja puhumista sekä erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saamen kielen asemaan alkuperäiskansan kielenä liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa

oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia saamenkielisissä ja saamelaiskulttuuria vaalivissa ympäristöissä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan saamen kielen aseman alkuperäiskansan kielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Oppilas oppii tuntemaan saamelaiskulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja. Oppilas oppii toimimaan saamenkielisissä ja saamelaiskulttuuria vaalivissa ympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Saamen kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen, saamelaiskulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen sekä toimiminen saamenkielisissä ja saamelaiskulttuuria vaalivissa ympäristöissä

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa saamen kieliä puhutaan alkuperäiskansan kielenä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä saamelaiskulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin saamen kieliä ja kertoa, missä niitä puhutaan alkuperäiskansan kielenä. Oppilas osaa kuvailla saamelaiskulttuureja ja niihin liittyviä elämänmuotoja sekä saamen kielen asemaa. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia saamen kielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä saamen kielet ja kertoa, missä niitä puhutaan alkuperäiskansan kielenä, ja tietää, että niitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa vertailla saamelaiskulttuureja ja niihin liittyviä elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa tavoista toimia saamen kielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia saamen kieliä ja niiden asemaa alkuperäiskansan kielenä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia saamelaiskulttuureja ja niihin liittyviä elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia saamen kielellä.

T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä ja löytää itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisältöjä ja ilmiöitä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. Oppilas oppii löytämään itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisältöjä ja ilmiöitä.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Saamen kielen taidon hyödyntäminen

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. Oppilas osaa nimetä joitakin itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisältöjä ja ilmiöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavista saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisällöistä ja ilmiöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. Oppilas osaa kuvailla itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisältöjä ja ilmiöitä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saamen kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään saamen kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan saamen kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin saamen kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä saamen kielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan saamessa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä saamen kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä saamen kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan saamen kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa saamen kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä saamen kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan saamen kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saamen kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja oppii reflektoimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia saamen kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa,

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksiaan

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää saamen kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää saamen kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää saamen kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää saamen kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivisia viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää saamenkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii aktiivisuuteen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään ja käyttää tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii erilaisia tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen saamen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.3.1. Saamen kieli, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Valinnaisen B2-saamen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilaita rohkaistaan käyttämään saamen kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä. Opetusta voidaan integroida muiden oppiaineiden opetukseen ja monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun saamen kielellä eri oppiaineissa.

Saamen kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi opettajat tekevät yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Saamen kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai saamen kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saamen kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa saamen kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan saamen kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saamen kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Saamen kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saamen kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat saamen kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan saamen kielen levinneisyyden historialliseen taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia saamen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saamen kielen oppimista, mihin saamen kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa saamenkielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan voidaan opiskella myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, muut ja saamelaisuus. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saamen kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saamenkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Havainnoidaan saamen kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Opetellaan tarpeen mukaan foneettisia tarkekirjoitusmerkkejä ja graafisia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan opiskelemansa saamen kielen suhde muihin saamen kieliin, suomen kieleen sekä hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan saamen kielten puhuma-alueisiin, saamelaisalueeseen sekä joihinkin saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon keskeisiin piirteisiin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan saamen kielen suhteen muihin kieliin. Oppilas oppii tuntemaan saamen kielen aluetta, puhuma-alueita ja saamelaisalueita sekä saamelaiskulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Saamen kielen suhteen hahmottaminen muihin kieliin ja kielialueen hahmottaminen sekä saamelaiskulttuurien ja saamelaisen elämänmuodon tunteminen

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kieliä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä saamelaiskulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kieliä puhutaan, ja antaa joitakin esimerkkejä saamen kielten suhteesta suomen kieleen. Oppilas osaa kertoa saamelaiskulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kieliä puhutaan, sekä saamen kielten suhteesta suomen kieleen. Oppilas osaa kuvailla saamelaiskulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kieliä puhutaan, sekä saamen kielten suhteesta suomen kieleen ja oppilaan aiemmin opiskelemiin kieliin. Oppilas osaa vertailla saamelaiskulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

T2 rohkaista oppilasta näkemään saamen kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata häntä löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää saamen kieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia saamen kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää saamen kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia saamen kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää saamen kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia saamen kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka saamen kielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia saamen kieltä.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään saamen kielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppi ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Saamen kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

16.3.3.1. Vieras kieli, B1-oppimäärä

Vieraan kielen B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Näissä perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten

indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää lukuun ottamatta englantia, jossa arvosana kahdeksan edellyttää perusopetuksen päättövaiheessa kielitaidon eri osa-alueilla keskimäärin taitotasoa A2.1, joka on hieman korkeampi kuin muissa indoeurooppalaisissa ja eurooppalaisissa kielissä edellytetty taitotaso. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit

riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Havainnoidaan kohdekieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat kohdekielen kieliympäristöt sekä maat, joissa kohdekieltä puhutaan ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, mikä kohdekielen asema on yhtenä maailman kielistä sekä kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Tutustutaan kohdekielen maiden ja Suomen kulttuurisiin samankaltaisuuksiin ja eroihin kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittämiseksi.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan kohdekielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä kohdekielen oppimisessa. Kohdekielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Havainnoidaan kohdekieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, työelämässä, harrastuksissa tai muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat kohdekielen kieliympäristöt sekä maat, joissa kohdekieltä puhutaan ja niiden kulttuurit. Syvennetään tietoja siitä, mikä kohdekielen asema on yhtenä maailman kielistä sekä tietoja kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyvistä arvoista ja ilmiöistä. Syvennetään tietoja kohdekielen maiden ja Suomen kulttuurisista samankaltaisuuksista ja eroista kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittämiseksi. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Kohdekielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä kohdekielen oppimisessa.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat.

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta kohdekielen opiskelusta. Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia kohdekieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan kohdekielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä kohdekielen taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Tutustutaan erilaisiin kohdekielisiin toimintaympäristöihin. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä kohdekieltä käytetään ja hyödynnetään sekä miten kohdekielen näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta kohdekielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia kohdekieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan kohdekielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä kohdekielen taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä kohdekieltä käytetään ja hyödynnetään sekä miten kohdekieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia kohdekielisiä toimintaympäristöjä.

Opetuksen tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen asema ja merkitys yhtenä maailman kielistä, havainnoimaan ja tunnistamaan kohdekieltä eri toimintaympäristöissä, tutustuttaa oppilas kohdekielen maihin, niiden kulttuureihin ja kohdekielen kieliympäristöihin ja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen aseman ja merkityksen yhtenä maailman kielistä.
- Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan kohdekieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas oppii tietoja kohdekielen maista ja kulttuureista sekä kohdekielen kieliympäristöistä.
- Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kohdekielen asema ja merkitys yhtenä maailman kielistä. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen kohdekielen kieliympäristöissä ja maissa, joissa kohdekieltä puhutaan. Kulttuurien välinen toimintakyky.

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 2 (vuosiluokka 7), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena ja ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä kohdekieltä opiskellessaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia, vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä kohdekieltä opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa sekä kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään kohdekielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia kohdekieltä sekä käyttämään ja kehittämään kohdekielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen kohdekielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen kohdekielen oppimisessa.

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 4 (vuosiluokka 7), kannustaa oppilasta ymmärtämään kohdekielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista

sekä kannustaa kohdekielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä kohdekielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään kohdekielisiä toimintaympäristöjä.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kohdekielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 5 (vuosiluokka 7), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 6 (vuosiluokka 7), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 7 (vuosiluokka 7), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 8 (vuosiluokka 7), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 9 (vuosiluokka 7), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk]

Tavoite 1 (vuosiluokat 8-9), syventää oppilaan ymmärrystä kohdekielen asemasta yhtenä maailman kielistä ja syventää oppilaan tietoja kohdekielen kieli- ja kulttuuriympäristöstä, antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään ja ohjata oppilasta tutustumaan kohdekielen asemaan liittyviin arvoihin ja ilmiöihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen aseman yhtenä maailman kielistä.
- Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen kieli- ja kulttuuriympäristöä.
- Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja ja ilmiöitä.
- Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kohdekielen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen. Kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyvien arvojen ja ilmiöiden tunteminen.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mainita jonkin esimerkin kohdekielen asemalle yhtenä maailman kielistä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin kohdekielen kieli- ja kulttuuriympäristöstä
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kohdekielen asemalle yhtenä maailman kielistä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kieli- ja kulttuuriympäristöstä. Oppilas osaa nimetä joitain arvoja ja ilmiöitä, jotka liittyvät kohdekielen asemaan ja variantteihin. Oppilas osaa antaa joitain esimerkkejä kohdekielen maiden ja Suomen kulttuurisista samankaltaisuuksista ja eroista osana kulttuurien välistä toimintakykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta yhtenä maailman kielistä. Oppilas kertoa kohdekielen kieli- ja kulttuuriympäristöstä. Oppilas osaa kertoa arvoista ja ilmiöistä, jotka liittyvät kohdekielen asemaan ja variantteihin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen maiden ja Suomen kulttuurisista samankaltaisuuksista ja eroista osana kulttuurien välistä toimintakykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja ja ilmiöitä yhtenä maailman kielistä. Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä kieli- ja kulttuuriympäristöjä. Oppilas osaa vertailla kohdekielen maiden ja Suomen kulttuurisia samankaltaisuuksia ja eroja osana kulttuurien välistä toimintakykyään.

Tavoite 2 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä kohdekieltä opiskellessaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii hyödyntämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä kohdekieltä opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 8-9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan, asettamaan tavoitteita opiskelulleen ja kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa sekä harjaannuttamaan ja kehittämään kohdekielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii käyttämään itselle parhaiten sopivia tapoja oppia kohdekieltä sekä käyttämään ja kehittämään kohdekielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen kohdekielen oppimisessa.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen kohdekieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen kohdekieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen kohdekieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselleen sopivia tapoja oppiakseen kohdekieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4 (vuosiluokat 8-9), kannustaa oppilasta ymmärtämään kohdekielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään kohdekieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.
- Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä.
- Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään kohdekielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kohdekielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin kohdekielen taidon merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kohdekielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti kohdekielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kohdekielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein kohdekielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa kohdekielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti kohdekielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Tavoite 5 (vuosiluokat 8-9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Tavoite 6 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite 7 (vuosiluokat 8-9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite 8 (vuosiluokat 8-9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokat 8-9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 vieraan kielen B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.3.1. Vieras kieli, B2-oppimäärä

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä

ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

16.3.4. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7−9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearvioinnissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan

kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin.

Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Tavoitealue

Merkitys, arvot, asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Tavoitealue

Merkitys, arvot, asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vastuunottaminen opiskelusta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Opittujen asioiden yhteydet

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Matemaattinen ilmaisu

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Ongelmanratkaisutaidot

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Matematiikan soveltaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S4 Funktiot

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tiedon analy-sointi ja kriittinen tarkastelu

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Tavoitealue

Työskentelyn taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S3 Algebra

S4 Funktiot

S5 Geometria

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Päättely- ja laskutaito

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää reaalilukujen algebrallisia, järjestys- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piihin ja neliöjuureen.

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Lukukäsite

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentin.

Sisältöalueet

S2 Luvut ja laskutoimitukset

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Prosentin käsite ja prosenttilaskenta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelemällä ja symbolisesti.

Sisältöalueet

S3 Algebra

S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.

Sisältöalueet

S3 Algebra

S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaan ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.

Sisältöalueet

S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita.

Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.

Sisältöalueet

S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.

Sisältöalueet

S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.

Sisältöalueet

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköi-syyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoitealue

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.

Sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

16.3.5. Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät

oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Tavoitealue

Biologinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Tavoitealue

Biologinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminnoista ja niiden tehtävistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Tavoitealue

Biologinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina.

Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Tavoitealue

Biologinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S4 Mitä elämä on?

S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

Tavoitealue

Biologinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet.

Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.

Sisältöalueet

S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja. Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä. Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia. Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Tavoitealue

Biologinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen.

Sisältöalueet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden ymmärrys

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Tavoitealue

Biologiset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S5 Ihminen

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Luonnontieteellinen ajattelutaito

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Tavoitealue

Biologiset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä.

Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Tavoitealue

Biologiset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman.

Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Tavoitealue

Biologiset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S5 Ihminen

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Biologisen tutkimuksen tekeminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Tavoitealue

Biologiset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Sisältöalueet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Tavoitealue

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.

Sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

S4 Mitä elämä on?

S5 Ihminen

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Tavoitealue

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.

Sisältöalueet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Tavoitealue

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Sisältöalueet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

16.3.6. Maantieto

Maantiedon tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisyys lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediaa arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa

oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Tavoitealue

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, nie-mimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Tavoitealue

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Tavoitealue

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ihmismaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ihmismaantieteellisten ilmiöiden tuntemus

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiötä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

Tavoitealue

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta.

Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyyden näkökulmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja.

Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Maantieteellinen ajattelutaito

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä.

Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tilatajun kehittyminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii geomediataitoja.

Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Geomediataidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Maantieteelliset tutkimustaidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä.

Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja reflektoimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Tavoitealue

Maantieteelliset taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Tavoitealue

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Tavoitealue

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.

Sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

16.3.7. Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita,

kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Fysiikan merkityksen ymmärtäminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöstä.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan

yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Tavoitealue

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Tavoitealue

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Mallien käyttäminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Tavoitealue

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Tavoitealue

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Tavoitealue

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.

Sisältöalueet

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Tavoitealue

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

16.3.8. Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti

ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn

toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kemian merkityksen ymmärtäminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Tavoitealue

Tutkimisen taidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Tavoitealue

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Tavoitealue

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Mallien käyttäminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Tavoitealue

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Tavoitealue

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Tavoitealue

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

Sisältöalueet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Tavoitealue

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Kemia yhteiskunnassa

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

16.3.9. Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle

kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeätä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämänkulku, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys

sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Tavoitealue

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Terveyteen liittyvät käsitykset

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämänkulun vaiheen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämänkulun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänkulun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänkulun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänkulun eri vaiheissa.

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Tavoitealue

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Tavoitealue

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelemään käyttäytymistään ja oppimistaan.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Tavoitealue

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Tavoitealue

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Tavoitealue

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.

Sisältöalueet

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja

sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Tavoitealue

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Tavoitealue

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Tavoitealue

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.

Sisältöalueet

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä

Tavoitealue

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Tavoitealue

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveyskäsityksiin. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Tavoitealue

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Sisältöalueet

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.

16.3.10. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa

oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Adventistinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Adventistisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi sekä kristinuskon nykyistä levinneisyyttä ja vaikutusta eri puolilla maailmaa. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja. Perehdytään kristinuskon, erityisesti adventismin, keskeisiin oppeihin ja opetuksiin. Tutustutaan eri kirkkokuntien ja kristillisten yhteisöjen toimintaan ja pohditaan uskonnon vaikutusta ihmisten elämään. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen vaikutuksiin suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Käsitellään kristittyjen yhteyttä ja yhteistyötä sekä suhdetta muihin uskontoihin ja katsomuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta kristinuskoon, adventismiin ja suomalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa perehdytään kristinuskon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin. Tarkastellaan holistista ihmiskäsitystä ja sen vaikutusta eettisiin käsityksiin.

Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä sekä omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin. Pohditaan lähimmäisenrakkautta ja kehitysyhteistyötä osana hyvää elämää. Opiskellaan etiikan keskeiset käsitteet ja käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa ja ihmisoikeusloukkauksia. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisen sovun, rauhan ja ihmisten keskinäisen kunnioituksen merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Bahá'í-uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Bahá'í-uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään bahá'í-uskon käsityksiin uskontojen vaikutuksesta ihmiskunnan sivistysprosessissa ja bahá'í-uskon sijoittumisesta uskontojen historian jatkumoon. Perehdytään kulttuuriseen ja historialliseen kontekstiin, jossa Bahá'u'lláh, Báb ja 'Abdu'l-Bahá vaikuttivat ja välittivät sanomaansa. Tarkastellaan Bahá'u'lláhin opetuksia pohtimalla niiden tarjoamaa ratkaisumallia globaalistuvan yhteiskunnan aikakaudelle. Tutkitaan autenttisia bahá'í-kirjoituksia ja bahá'í-uskon kannalta keskeisiä ohjauksen lähteitä kiinnittämällä huomiota eheiden kokonaiskuvien muodostumiseen. Tarkastellaan bahá'í-uskoon kuuluvia yhteiskuntaa ja yksilöä sekä erityisesti täysi-ikäisyyden saavuttavia nuoria koskevia lakeja sekä pohditaan bahá'í-yhteisön jäsenen oikeuksia ja velvollisuuksia. Tutustutaan liiton käsitteeseen bahá'í-yhteisön eheänä pysymisen perustana sekä periaatteen "ykseys moninaisuudessa" toteutumiseen maailmanlaajuisessa bahá'í-yhteisössä. Pohditaan neuvottelun ja yhdessä päättämisen periaatetta oikeudenmukaisen vallankäytön välineenä. Tutustutaan bahá'í-hallintojärjestykseen ja sen merkitykseen opetusten käytäntöön soveltamisessa. Tutustutaan maailmanlaajuisen bahá'í-yhteisön toimintaan maailmanrauhan rakentamisessa ja bahá'í-yhteisön yhteistyöhön muiden tahojen, erityisesti YK:n, kanssa. Tarkastellaan bahá'í-uskon levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Tutustutaan bahá'í-uskon historiaan Suomessa. Jäsennetään omaa suhdetta bahá'í-uskoon, maailmankansalaisuuteen ja suomalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutustutaan bahá'í-uskon opetuksiin, joiden mukaan hindulaisuutta, juutalaisuutta, zarathustralaisuutta, buddhalaisuutta, kristinuskoa ja islamia sekä näiden uskontojen keskushahmojen elämäntyötä voidaan pitää ihmiskunnan sosiaalisen ja eettisen kehityksen virstanpylväinä. Tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan Suomen uskonnolliseen ja katsomukselliseen tilanteeseen sekä Suomessa vaikuttaviin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Tarkastellaan uskonnottomuutta ja uskontokritiikkiä ilmiönä sekä uskontojen näkyvyyttä mediassa ja populaarikulttuurissa. Tarkastellaan uskonnon ja tieteen välistä suhdetta ja tutustutaan bahá'í-uskoon kuuluvaan periaatteeseen tieteen ja uskonnon sopusoinnusta. Pohditaan bahá'í-uskoon kuuluvaa pyrkimystä sovittaa todellisuuden tulkinnat yhteen järjen ja havaintojen kanssa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan eettisiä arvoja ja niiden pohjalta johdonmukaisesti tehtyjä moraalisia valintoja. Pohditaan ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä eettisen johdonmukaisuuden näkökulmasta. Perehdytään bahá'í-uskon eettiseen ajatteluun oikeuksien ja velvollisuuksien näkökulmasta, ja tarkastellaan niiden valossa yhteiskunnallista vaikuttamista, ihmisoikeuksia, ympäristöongelmia, globaalia hallintoa ja maailmanrauhaa. Tutustutaan Bahá'u'lláhin esittämiin ratkaisuihin maailmanrauhan lähtökohdiksi ja maailmassa vallitsevan epävakaisuuden korjaamiseksi. Pohditaan älyllisiä ja eettisiä taitoja, joita tarvitaan bahá'í-uskossa keskeisen uskonnon ja tieteen sopusoinnun tavoittelussa. Harjoitellaan vastauksien ja laajemman näkemyksen etsimistä erilaisiin eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin, ja pohditaan ratkaisumalleja, joissa yhdistyvät kokemustieto ja bahá'í-kirjoitusten tarjoamat näkökulmat. Perehdytään bahá'í-uskon käsitykseen maailmankansalaisuudesta ja ihmiskunnan vastuullisena jäsenenä toimimisesta. Pohditaan nuoren ihmisen mahdollisuutta vaikuttaa valinnoillaan rakentavasti oman, toisten ja viime kädessä koko ihmiskunnan elämään ja hyvinvointiin. Opetuksessa käsitellään myös YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, ihmisoikeusloukkauksia sekä eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta. Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Buddhalainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Buddhalaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa käsitellään nykytutkimuksiin perustuen buddhalaisuuden syntyä, leviämistä ja jakaantumista eri suuntauksiin. Tarkastellaan pyhien tekstien syntyhistoriaa ja keskeistä sisältöä ottaen huomioon eri kielet ja eri perinteet. Syvennetään tietoja buddhalaisesta filosofiasta ja buddhalaisuuden harjoittamisesta sekä maallikkoelämässä että luostarissa. Tarkastellaan buddhalaisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin ja katsomuksiin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Pohditaan osallistavaa buddhalaisuutta ja tarkastellaan buddhalaisuutta yhteiskunnan muokkaajana sekä rauhan että kriisien aikana. Tutustutaan buddhalaisuuden historiaan Suomessa. Jäsennetään omaa suhdetta buddhalaisuuteen ja suomalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsitellään suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin, uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiöinä. Pohditaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä tieteen ja uskonnon suhdetta. Tutkitaan, miten uskonnot toimivat suomalaisessa yhteiskunnassa ja millaista vuoropuhelua uskontojen välillä on. Tarkastellaan, miten uskonnot näkyvät kulttuurin eri alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Pohditaan uskonnon ja valtion suhdetta eri puolilla maailmaa sekä uskontojen merkitystä kriisitilanteissa ja rauhan aikana.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa syvennetään tietoja buddhalaisesta etiikasta sekä karmaan ja jälleensyntymiseen liittyvistä opetuksista. Pohditaan buddhalaisia näkökulmia eettisen elämän esteisiin ja virheisiin sekä omaan vastuuseen. Tutkitaan eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja tieteen näkökulmasta. Tarkastellaan YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä, ihmisoikeusloukkauksia ja ihmisoikeusajattelun merkitystä nykymaailmassa. Käsitellään uskontodialogia ja pohditaan uskontojen merkitystä yhteiskunta- ja maailmanrauhan sekä hyvinvoinnin rakentamisessa. Tarkastellaan ympäristöön ja eläimiin, suomalaiseen yhteiskuntaan sekä globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä buddhalaisuuden näkökulmia niihin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta

otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Helluntailiikkeen uskonto

Oppimääräntehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Helluntailiikkeen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään tietoja kristinuskon synnystä ja kehityksestä, erityisesti jakautumisesta eri kirkkokuntiin keskiajalla ja reformaation aikaan sekä helluntailiikkeen, karismaattisuuden ja uuskarismaattisuuden synnystä 1900-luvulla. Tutustutaan helluntailaiseen lähetystyöhön ja sen vaikutuksiin eri aikoina. Tutkitaan helluntailais-karismaattisuutta globaalina ilmiönä ja sen vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan helluntailaisuutta osana kristinuskoa ja protestanttista vapaakristillisyyttä sekä tutustutaan ekumeeniseen dialogiin. Tarkastellaan kristinuskon kulttuurivaikutuksia Suomessa ja eri puolilla maailmaa. Perehdytään helluntaikirkon opetukseen Pyhästä Hengestä ja armolahjoista. Syvennetään tietoja Raamatun synnystä ja sisällöstä. Käsitellään Raamatun tulkintatapoja ja kristinuskon piirissä esiintyviä erilaisia opillisia

painotuksia ja pohditaan niitä suhteessa Suomen Helluntaikirkon uskon pääkohtiin. Jäsennetään omaa suhdetta kristinuskoon, helluntailaisuuteen ja suomalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja kulttuurivaikutuksiin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin, uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Keskeisiä sisältöjä ovat myös uskonto tutkimuksen kohteena, uskon ja tiedon suhde sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen erot. Tarkastellaan uskontokritiikkiä ja tutkitaan uskonnon näkymistä mediassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja politiikassa. Tutustutaan uskontojen väliseen dialogiin sekä pohditaan erilaisuuden kunnioittamista ja uskontoa osana ihmisen ja yhteisön kulttuuri-identiteettiä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa oppilasta rohkaistaan eettisen ajattelun taitojen kehittämiseen. Keskeisiä sisältöjä ovat etiikan peruskäsitteet sekä kristinuskon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettinen opetus. Pohditaan etiikan näkökulmasta erilaisia yksilöön ja yhteiskuntaan liittyviä teemoja, kuten minäkuvaa, seksuaalisuutta, seurustelua, avioliittoa, perhettä, aborttia ja eutanasiaa. Perehdytään helluntaikirkon eettisiin kannanottoihin ja käsitykseen kristillisestä elämäntavasta sekä tarkastellaan niitä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin ja mediassa esillä oleviin ajankohtaisiin ilmiöihin, kuten pakolaisuuteen. Tutkitaan YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta ja ihmisoikeusetiikkaa kiinnittäen huomiota erityisesti vähemmistöjen oikeuksiin. Käsitellään holokaustia ja muita ihmisoikeusrikkomuksia. Pohditaan eettistä vastuuta paikallisesti ja globaalisti sekä uskonnon ja elämänkatsomuksen merkitystä ihmisenä kasvamisessa sekä yhteiskunta- ja maailmanrauhan rakentamisessa.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Islam

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Islamilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Juutalainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Juutalaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Keskeisinä opittavina asioina ovat juutalaisuuden synty, leviäminen ja jakaantuminen suuntauksiin. Opetuksessa perehdytään merkittävimpiin juutalaisuuden suuntauksiin kuten ortodoksisuuteen, konservatiivisuuteen ja liberaalisuuntaukseen sekä niiden alasuuntauksiin ja erityisesti moderniin ortodoksismiin. Autetaan oppilaita ymmärtämään suuntausten merkitys ajassa ja paikassa sekä tutkitaan niiden levinneisyyttä ja keskeisiä opetuksia. Tutkitaan juutalaisuutta Suomessa ja globaalisti, painottaen nykytilannetta. Keskeisiä sisältöjä ovat juutalaisen Raamatun synty, rakenne ja tulkinta sekä sen keskeinen sisältö ja kulttuurivaikutus.

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen syntyyn ja levinneisyyteen, perusopetuksiin ja vaikutukseen kulttuuriin sekä uskonnottomuuteen tietoisena elämänkatsomuksena. Tarkastellaan uskontoja tieteellisestä näkökulmasta. Keskeisinä sisältöinä ovat uskon ja tiedon sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa perehdytään etiikan peruskäsitteisiin ja teorioihin. Tutustutaan juutalaisuuden ja muiden Lähi-idän uskontojen eettiseen opetukseen. Tutkitaan juutalaisuuden suuntausten eettisiä painotuksia ja Tooran (5 Mooseksen kirjaa) ja juutalaisuuden muiden pyhien kirjojen (Tanach = juutalainen raamattu, Talmud, Mishnei Torah ja Sulchan Aruch) keskinäisiä eroja ja etiikan suhdetta niihin. Tutustutaan Aasian uskontojen ja alkuperäiskansojen eettiseen ajatteluun. Perehdytään Kymmenen käskyn ja muiden mitzvojen eli uskonnollisten käskyjen etiikkaan. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus ja siitä nouseva ihmisoikeusetiikka sekä uskontodialogi. Syvennytään oppilaiden elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön liittyviin eettisiin kysymyksiin.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Katolinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Katolisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Krishna-uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus ja tuki

Oppilaan oppimisen arviointi

Krishna-uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus -yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.10.1. Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Ortodoksisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan

omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

S2 Uskontojen maailma

S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

16.3.11. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan

ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämänkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämänkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämänkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämänkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämänkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on elämänkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämänkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämänkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämänkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämänkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden

mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämänkatsomus, uskonto, uskonnottomuus).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kulttuurien ja katsomusten tunteminen

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

S2 Etiikan perusteita

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

S2 Etiikan perusteita

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.

Sisältöalueet

S2 Etiikan perusteita

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Eettisen ajattelun taidot

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eetti-siä näkemyksiään johdonmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.

Sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

S2 Etiikan perusteita

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa jonkin kestävän tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.

Sisältöalueet

S2 Etiikan perusteita

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ihmisoikeusetiikan tuntemus

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

16.3.12. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Opetuksen tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Tavoitealue

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi teh-dä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Tavoitealue

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä-ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kronologian ymmärtäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piir-teitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Historiallinen empatia

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tulkitsee ihmisten toimin-nan tarkoituspe-riä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Tavoitealue

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ihmisen toiminnan selittäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toimin-nan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toi-mintansa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää ihmisen toimin-nan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, miten historiatie-toa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää, miten historiatie-toa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä samaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Tavoitealue

Historiallisen tiedon käyttäminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.

Sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

S4 Suurten sotien aika

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Historiatietoisuuden hyödyntäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

16.3.13. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäseninä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Tavoitealue

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Tavoitealue

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään.

Sisältöalueet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

Tavoitealue

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Hän löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Hän kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Hän erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla. Hän arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikuttamista yhteiskunnassa.

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisena toimijana.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Hän vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Hän arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille. Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestävän talouden näkökulmasta.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Tavoitealue

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.

Sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

S2 Demokraattinen yhteiskunta

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis-, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.

16.3.14. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset

kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppimisen arviointi, eli formatiivinen arviointi, on kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti ja soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun

tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan

huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Tavoitealue

Osallisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäseninä

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan soittaen keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia musiikkiliikunnallisuuden keinoin.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Musiikkiliikunta

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Musiikin luova tuottaminen

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Tavoitealue

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Musiikkiteknologian käyttö

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Tavoitealue

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja

oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kulttuurinen osaaminen

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Tavoitealue

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Tavoitealue

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

ei arvioida numeerisesti

[
Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

]

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Tavoitealue

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas huolehtii kuulostaan ja

pitää huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Tavoitealue

Oppimaan oppiminen musiikissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.

Sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Oppimisen taidot

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

16.3.15. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan

häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana

on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Tavoitealue

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kuvailmaisun taitojen syventäminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskennellessään.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Tavoitealue

Kuvallinen tuottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Tavoitealue

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Tavoitealue

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Tavoitealue

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.

Sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävän kehityksen näkökulman.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon erilaisia kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

16.3.16. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään.

Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.

Sisältöalueet

S1 Innovointi

S2 Muotoilu

S3 Kokeilu

S4 Dokumentointi ja arviointi

S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Työskentely ja tuottaminen

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita.

Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.

Sisältöalueet

S1 Innovointi

S2 Muotoilu

S3 Kokeilu

S4 Dokumentointi ja arviointi

S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyyttisesti ja realistisesti.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.

Sisältöalueet

S1 Innovointi

S2 Muotoilu

S3 Kokeilu

S4 Dokumentointi ja arviointi

S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelyynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemiaan tuotteita tai teoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttö- kelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmu- kaisesti.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.

Sisältöalueet

S1 Innovointi

S2 Muotoilu

S3 Kokeilu

S4 Dokumentointi ja arviointi

S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Visuaalinen, materiaalinen ja esitysteknologinen ilmaisu

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin.

Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.

Sisältöalueet

S6 Työturvallisuus

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Turvallinen työskentely

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja ennakoi työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa.

Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.

Sisältöalueet

S1 Innovointi

S2 Muotoilu

S3 Kokeilu

S4 Dokumentointi ja arviointi

S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tieto- ja viestintätekniset taidot sekä yhteisöllinen työskentely

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintäteknologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintäteknologiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.

Sisältöalueet

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti.

Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa.

Sisältöalueet

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävän elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävään elämäntapaan liittyviä valintoja.

16.3.17. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisunteon perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Uima- ja vesipelastustaidot

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa uida 10 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Tavoitealue

Fyysinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.

Sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Tavoitealue

Sosiaalinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.

Sisältöalueet

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Tavoitealue

Sosiaalinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Sisältöalueet

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Itsenäisen työskentelyn taidot

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik]

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

[Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik]

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Tavoitealue

Psyykkinen toimintakyky

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.

Sisältöalueet

S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

16.3.18. Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa

kehitytään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat

vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan

muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Opetuksen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

Tavoitealue

Käytännön toimintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee, organisoi ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

Tavoitealue

Käytännön toimintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

Tavoitealue

Käytännön toimintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävästi.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

Tavoitealue

Käytännön toimintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

Tavoitealue

Käytännön toimintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

Tavoitealue

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

Tavoitealue

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

Tavoitealue

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

Tavoitealue

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

Tavoitealue

Tiedonhallintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tietojen hankinta ja käyttö

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

Tavoitealue

Tiedonhallintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symboleiden käyttöä eri toiminnoissa.

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Tavoitealue

Tiedonhallintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja

Tavoitealue

Tiedonhallintataidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.

Sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävän ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

16.3.19. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista

oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa määriteltyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatkoopintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Formatiivinen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Tavoitealue

Osallisuus ja aktiivinen toiminta

Sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Tavoitealue

Oppimaan oppimisen taidot

Sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Tavoitealue

Elinikäinen oppiminen

Sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Tavoitealue

Itsetuntemus

Sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Tavoitealue

Tavoitteiden asettaminen

Sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Tavoitealue

Työelämään suuntautuva oppiminen

Sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Tavoitealue

Työelämään suuntautuva oppiminen

Sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

S4 Työelämään tutustuminen

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Tavoitealue

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

Sisältöalueet

S4 Työelämään tutustuminen

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Tavoitealue

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

Sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Tavoitealue

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

Sisältöalueet

S4 Työelämään tutustuminen

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

17. Liitteet

LIITE 1 Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

LIITE 2 Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

LIITE 3 Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan arviointi